

Programmabegroting 2022

12 november 2021

Inhoudsopgave

Aanbieding programmabegroting 2022	3
1.1 Ontwikkelingen financieel perspectief van begroting 2021 naar begroting 2022.....	5
PROGRAMMA'S	10
2.1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	11
2.2 Jongeren en Onderwijs	17
2.3 Samen zorgen.....	23
2.4 Cultuur en Sport.....	30
2.5 Ondernemen en Werk.....	35
2.6 Wonen, Recreëren en Veiligheid.....	44
2.7 Wijken.....	54
3. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	59
PARAGRAFEN	62
4.1 Paragraaf lokale heffingen	63
4.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	68
4.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	78
4.4 Paragraaf financiering	82
4.5 Paragraaf verbonden partijen.....	87
4.6 Paragraaf grondbeleid.....	93
4.7 Paragraaf bedrijfsvoering	101
FINANCIËLE BEGROTING	103
Financieel perspectief 2022 – 2025	104
Overzicht baten en lasten	105
Meerjarig overzicht baten en lasten	106
BIJLAGEN.....	107
Balans	108
EMU-saldo.....	109
Overzicht incidentele middelen per programma.....	110
Product per programma.....	111
Overzicht per taakveld.....	114
Reserves en voorzieningen	117
Meerjarig overzicht reserves en voorzieningen.....	119
Overzicht structurele stortingen en onttrekkingen reserves.....	121
Meerjarig overzicht weerstandsvermogen	122
Meerjarige ontwikkeling algemene uitkering	123
Overzicht overhead	124
Demografische ontwikkeling	125
Statistische gegevens.....	131
ONDERTEKENING BEGROTING	133

Aanbieding programmabegroting 2022

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2022 aan. De afgelopen jaren is er veel gebeurd op verscheidene beleidsterreinen. We hebben veel in gang gezet wat nog verder uitgewerkt moet worden. Hieronder gaan we daar nog verder op in.

Verkiezingsjaar op komst

In 2022 kiezen onze inwoners een nieuwe gemeenteraad en als gevolg daarvan worden nieuwe wethouders benoemd. We zijn van plan een overdrachtsdocument te maken (naar verwachting is dit stuk in februari 2022 gereed) waarin we het nieuwe college een aantal zaken mee willen geven. Dit stuk kan ook een rol spelen bij de coalitie-onderhandelingen. Hoewel we, net als de afgelopen jaren, zwarte cijfers schrijven, ziet het er naar uit dat we het nieuwe college niet een flinke 'bruidsschat' mee kunnen geven, nu de herijking van het gemeentefonds tot een zeer beperkt positief resultaat dreigt te gaan leiden. Overigens zijn hier de gevolgen van de septembercirculaire nog niet in meegenomen. Deze waren ten tijde van schrijven van deze aanbiedingsbrief nog niet bekend.

Desondanks zijn er dossiers die van zowel het huidige als het nieuwe college (en raad) veel aandacht verg(d)en, zoals de zorg voor voldoende betaalbare en duurzame woningen, duurzaamheid/klimaatadaptatie, het op peil houden van de infrastructuur en de verdere transformatie van het sociaal domein (waar mogelijk extra budget voor nodig is). Ook de steeds verder toenemende digitalisering en de gevolgen voor de dienstverlening die voortdurende investeringen in de ICT vergen (ook in het kader van cybersecurity) vragen steeds meer aandacht. De omgang met het maatschappelijk vastgoed (met name speeltuingebouwen), de inwoners die steeds meer opkomen voor eigen belangen (de maatschappelijke ontwikkelingen vragen meer participatie van inwoners en bedrijven (van overheidscommunicatie naar samenlevingscommunicatie)) met als gevolg nog meer druk op de ambtelijke organisatie, de bestuurlijke verhoudingen tussen college en raad en de gevolgen van corona die nog ongewis zijn, betreffen ontwikkelingen van de laatste tijd die om een antwoord vragen.

Aan de slag met duurzaamheid en klimaatadaptatie/hittestress

Het nationale klimaatakkoord en de daaruit voortvloeiende Regionale Energie Strategie (RES), sporen ons aan om energie duurzaam op te wekken. Daar zijn we als college volop mee bezig. De zoektocht om te komen tot locaties voor windturbines deed veel stof opwaaien en is on hold gezet, maar dat neemt de opgave om te komen tot een duurzamer samenleving niet weg. Er bleek in de inspraakavonden veel animo te zijn vanuit de samenleving om samen te kijken naar alternatieve vormen van duurzame energie. De eerste stappen om die ideeën op papier te krijgen en uit te werken, zijn gezet. Met hulp van en facilitering door de gemeente wordt een projectorganisatie opgezet, met als doel te onderzoeken welke alternatieven er zijn om te kunnen voldoen aan de landelijke en regionale eisen. We hebben tot 2023 de tijd om dit project te draaien. Dit project kost geld, vandaar dat het voorstel is om incidenteel in totaliteit 6 ton te reserveren (voor 2021 zitten nog voldoende middelen in de bestaande reserve, voor 2022 4 ton en voor 2023 2 ton) om tot een gedragen resultaat te kunnen komen.

Voor de aanpak van klimaatadaptatie/hittestress kan de gemeente aanspraak maken op een provinciale subsidieregeling, waarbij sprake is van cofinanciering. Omdat het toch een verplichting is om maatregelen op dit gebied te nemen, is het effectief om een bedrag (ter grootte van 2 ton voor 2022 en eenzelfde bedrag voor 2023) te reserveren. Hierdoor kan eenzelfde bedrag worden binnengehaald, waardoor met de helft van de kosten voor de gemeente de benodigde maatregelen genomen kunnen worden.

Deze beide voorstellen zijn door ons toegevoegd na vaststelling van de kadernota door uw raad.

Financiële context

Na de meicirculaire was het structurele perspectief omgebogen van een negatief naar een positief meerjarenresultaat. Vervolgens kwam de mededeling dat de herijking van het gemeentefonds voorlopig een positief structureel effect zou hebben van € 37,- per inwoner, wat € 1.4 miljoen zou opleveren. Het was nog een voorlopig effect, dat gebaseerd was op cijfers van 2017. In de zomervakantie heeft in Den Haag een herrekening plaatsgevonden naar de cijfers van 2019.

Wat schetste onze verbazing, toen bleek dat van de 37 nog maar 2 euro over was. Weliswaar nog positief maar een teruggang van € 1.4 miljoen naar € 80.000 is wel erg fors en totaal onverwacht. En nog zijn deze cijfers niet zeker. De herijking gaat in per 2023 en de cijfers worden nogmaals herijkt per 1 januari 2023.

Kortom, we weten niet waar we aan toe zijn maar het is wel duidelijk dat we voorzichtig moeten begroten. Dit betekent dat we de stand van zaken na de meicirculaire als uitgangspunt hebben genomen.

Welke acties ondernemen we verder in 2022

Ondanks de financiële krapte en de afspraak om een beleidsarme begroting te maken voor 2022, gaan we wel met een aantal urgente zaken aan de slag. Onder andere bouwen we een nieuwe basisschool, we pakken een aantal gevaarlijke verkeerssituaties aan, we investeren in de verdere transformatie in het sociaal domein en we nemen ook enkele maatregelen in de personele sfeer. En natuurlijk bouwen we aan een nieuw zwembad. Hierdoor blijven we als gemeente investeren in een toekomstbestendige, duurzame gemeente en bouwen aan onze samenleving.

Duurzaam verder

Kortom, een uitdagende tijd voor uw raad en ons college. U en wij (en de opvolgende raad en college) zullen er samen de schouders onder moeten zetten om zowel in het sociale als in het fysieke domein een fijne woon- en werkgemeente in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. Ook in de komende jaren gaan we duurzaam verder.

Het college van burgemeester en wethouders

1.1 Ontwikkelingen financieel perspectief van begroting 2021 naar begroting 2022

Inleiding

Conform bestendige gedragslijn is bij de samenstelling van programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 met het volgende rekening gehouden.

Omschrijving	Grondslag	Toelichting
Raadsbesluiten	Tot en met de voorjaarsnota 2021	Bestendige gedragslijn
Algemene uitkering Gemeentefonds	Meicirculaire 2021	Voorschrift provincie
Loonaanpassing	CAO van 1 januari 2019 tot 1 januari 2021, plus loonmutatie conform algemene uitkering gemeentefonds	
Prijsinflatie	0,28%	OESO en CBS
Stijging opbrengsten grondexploitatie	0,0% bedrijventerreinen en 1,0% woningbouw	Exploitatieberekeningen
Renteomslagpercentage	1,0%	
Areaaluitbreiding	€ 47.900	Volgens opgave
Woningen per 1 januari 2022	15.846	Nieuwe methode via BAG
Inwoners per 1 januari 2022	38.250	Opgave Burgerzaken

Financieel perspectief

Het financieel perspectief is gebaseerd op het beleid zoals vastgesteld in de programmabegroting 2021-2024. Daarnaast is rekening gehouden met de gegevens uit de Voorjaarsnota 2021 en de Meicirculaire 2021. Verder zijn ramingen zoals gebruikelijk zo reëel mogelijk opgesteld.

In de volgende tabellen laten wij het verloop van het structurele en incidentele perspectief zien van de programmabegroting 2021 tot de conceptbegroting 2022. De belangrijkste afwijkingen hebben wij kort voor u toegelicht. Wij maken u erop attent dat de bedragen cumulatief zijn weergegeven.

Structureel perspectief (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025
CUMULATIEF STRUCTUREEL BEGROTING 2021 (na septembercirculaire, pagina 5)	743 overschot	740 overschot	424 overschot	130 overschot
mutaties Kadernota 2022-2025 mutaties brief Meicirculaire	194- 898	533- 682	531- 560	322- 502
PERSPECTIEF NA BRIEF MEICIRCULAIRE	1.447 overschot	889 overschot	453 overschot	310 overschot
uitwerking begroting	25	23	39	85
ACTUEEL PERSPECTIEF STRUCTUREEL	1.472 overschot	912 overschot	414 overschot	225 overschot

Toelichting verschillen

Bij de uitwerking van de begroting zijn diverse kleinere aanpassingen gedaan. De vrijval van kapitaallasten valt vooral in 2024 en 2025 wat lager uit dan eerdere berekeningen.

Incidenteel perspectief (bedragen x € 1.000)

	2022	2023	2024	2025
CUMULATIEF INCIDENTEEL BEGROTING 2021 (na septembercirculaire, pagina 5)	2.421 overschot	2.458 overschot	2.733 overschot	2.863 overschot
mutaties Kadernota 2022-2025 mutaties brief Meicirculaire	1.051- 451	1.788- 1.133	2.297- 1.693	2.659- 2.195
PERSPECTIEF NA BRIEF MEICIRCULAIRE	1.821 overschot	1.803 overschot	2.129 overschot	2.399 overschot
duurzaamheid en klimaatadaptie uitwerking begroting	600- 83	1.000- 337	1.000- 293	1.000- 200
ACTUEEL PERSPECTIEF INCIDENTEEL	1.138 overschot	1.140 overschot	1.422 overschot	1.599 overschot

Toelichting verschillen

In de aanbestedingsbrief bij deze begroting is toegelicht dat er incidentele bedragen in 2022 en 2023 zijn opgenomen voor duurzaamheid en klimaatadaptie. Verder zijn bij de uitwerking van de begroting diverse kleine aanpassingen gedaan die over een periode van 4 jaar een voordelig verschil opleveren.

1.2 Prioriteiten begroting 2022-2025

In onderstaand overzicht staan de prioriteiten waarvoor extra middelen noodzakelijk zijn. Opgenomen zijn de prioriteiten voor de jaren 2022 tot en met 2025 zoals die ook in de programmabegroting 2021 staan, aangevuld met nieuwe voorstellen voor de jaren 2022 tot en met 2025.

In alle gevallen is de bron vermeld. Onderstaande bedragen maken onderdeel uit van de onder 1.1. gepresenteerde structurele en incidentele perspectieven.

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Inves-tering	structureel				incidenteel			
			2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
1. Inwoners, Organisatie en Bestuur										
<i>Inwoners</i>										
Reisdocumenten thuis bezorgen	Begroting 2019						2			
<i>Gemeentelijke gebouwen</i>										
Verduurzamen verhuurde gemeentelijke gebouwen	Begroting 2020	100	3	3						
Bijdrage gebruikers verduurzamen verhuurde gemeentelijke gebouwen	Begroting 2020		-3	-3						
<i>Personeel</i>										
Deelname traineesproject Twente 2020 en verder	Begroting 2019						28			
Deelname traineesproject Twente 2022 en 2023	Voorstel college begroting 2022						29	57		
Ondersteuning woningbouwprogramma	Begroting 2019						53			
Werving en selectie	Begroting 2020						10	10		
Beleidsmedewerker jeugd	Begroting 2021						39			
Jeugdconsulenten	Begroting 2021						133			
Dienstverleningsconcept	Begroting 2021						49			
allround communicatie medewerker website en social media (1 fte)	Voorstel college begroting 2022		64							
Totaal programma 1		100	64	0	0	0	343	67	0	0
2. Jongeren en onderwijs										
<i>Onderwijshuisvesting</i>										
Nieuwbouw basisonderwijs	Begroting 2020	5.100	60	120			250	500		
Nieuwbouw/verbouw De Waerdenborch	Begroting 2021				100					
Nieuwbouw/verbouw De Waerdenborch	Voorstel college begroting 2022					100				
Uitbreiding basisschool Klim-Op	Voorstel college begroting 2022	155	7							
Totaal programma 2		5.255	67	120	100	100	250	500	0	0
3. Samen Zorgen										
<i>Versterken sociaal netwerk</i>										
Buurtkracht (wijkgericht werken)	Begroting 2021						75	50		
<i>Sociaal domein</i>										
Bijstellen ombuigingsopdracht	Voorstel college begroting 2022		200							
Totaal programma 3		0	200	0	0	0	75	50	0	0

Programmabegroting 2022

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Investering	structureel				incidenteel			
			2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
4. Cultuur en Sport										
<i>Special Olympics</i>										
Bijdrage organisatie in Twente							33			
<i>Cultuur</i>										
Cultuureducatie basisonderwijs	Voorstel college begroting 2022						13	12	13	
<i>Duurzaamheid en erfgoed</i>										
Erfgoed energiescan	Begroting 2021						15	15	15	
Dekking uit reserve monumenten	Begroting 2021						-15	-15	-15	
Totaal programma 4		0	0	0	0	0	46	12	13	0
5. Ondernemen en Werk										
<i>Omgevingsplannen</i>										
Opstellen omgevingsplan bedrijventerreinen	Voorstel college begroting 2022						50	25		
Totaal programma 5		0	0	0	0	0	50	25	0	0
6. Wonen, Recreëren en Veiligheid										
<i>Asbestsanering</i>										
Buiten de bebouwde kom	Begroting 2019						75			
Binnen de bebouwde kom	Begroting 2019						20			
Asbestsanering	Begroting 2020						30	30		
<i>Inzet gebiedsmakelaar buitengebied</i>										
Anticiperen op ontwikkelingen buitengebied	Begroting 2019						65			
<i>BOA's</i>										
Uitbreiding formatie 0,5 fte	Voorstel college begroting 2022		28							
<i>Kalfstermansweide</i>										
Volwaardige 2e ontsluiting	Begroting 2020	270	14							
idem uren	Begroting 2020	28	1							
<i>Starterslening</i>										
Voortzetten beleid	Begroting 2021	1.200	4	4	4					
<i>Leader</i>										
Organisatiekosten	Begroting 2021						27	3		
<i>Handhaving</i>										
Budget mysterygast	Begroting 2019						7			
Totaal programma 6		1.498	47	4	4	0	224	33	0	0

Programmabegroting 2022

Maatschappelijk effect / Actie	Bron	Inves-tering	structureel				incidenteel			
			2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
7. Wijken										
<i>Duurzaamheid</i>										
Ondersteuning energietransitie	Begroting 2021						50	50	50	
Uitvoering duurzaamheidswis 2020-2023	Begroting 2021						50	50		
Uitvoering duurzaamheidswis 2020-2023	Voorstel college begroting 2022						400	200		
Klimaatadaptatie / hittestress	Voorstel college begroting 2022						200	200		
Herinrichten braakliggend terrein Zaagkoele	Voorstel college begroting 2022							32		
<i>Verkeersveiligheid</i>										
Duurzaam Veilig inrichten Keizersweg en Vrijheidslaan	Begroting 2021	367	18							
Aanpassen kruispunt Reggesingel-Veeneslagen	Begroting 2021	153	8							
<i>Verkeersinfrastructuur Opbroek</i>										
realisatie verkeersafwikkeling	Begroting 2020	310		15						
idem uren	Begroting 2020	51		3						
<i>Masterplan Oosterhof</i>										
Uitvoeren maatregelen	Begroting 2021		10	10	10					
<i>Onderzoeken</i>										
Evaluatie bereikbaarheid centrum Holten	Begroting 2020						20			
idem uren	Begroting 2020						5			
Onderzoek verkeersstromen Nijverdalseweg/N35	Begroting 2021						35			
Onderzoek naar ondertunneling van de N350 (Rijssen naar Holten)	Begroting 2021						20			
Totaal programma 7		881	36	28	10	0	780	532	50	0
15. Algemene dekkingsmiddelen										
<i>Rente reserves</i>										
Geen rente meer berekenen over reserves en voorzieningen	Voorstel college begroting 2022		-200							
<i>Stelposten</i>										
Stelpost voor nieuw beleid	Meerjarenraming			100	100	100				
Totaal programma 15		0	-200	100	100	100	0	0	0	0
Totaal nieuwe wensen 2022-2025	7.734		214	252	214	200	1.768	1.219	63	0
Waarvan voorstellen college begroting 2022	155		99	0	0	100	692	526	13	0

PROGRAMMA'S

2.1 Inwoners, Organisatie en Bestuur

Coalitieakkoord 2018-2022

Wij zijn er voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het is dan ook belangrijk om de gemeentelijke dienstverlening zoveel mogelijk af te stemmen op de behoeften uit de samenleving. Digitalisering speelt een steeds belangrijkere rol in de dienstverlening maar is geen doel op zich. Alleen als dit bijdraagt aan kwaliteitsverbetering van de dienstverlening is verdere digitalisering een geschikt middel. Het openhouden van loketten en bijvoorbeeld het bezorgen van gemeentelijke producten aan huis, dragen bij aan een optimale dienstverlening.

Er zijn signalen uit de samenleving dat in een aantal gevallen onevenredige regeldruk wordt ervaren, onder andere bij het aanvragen van evenementenvergunningen. Het verminderen van deze regeldruk, bijvoorbeeld door meerjarige afspraken te maken en bijbehorende voorwaarden te screenen, wordt opgepakt, in samenspraak met inwoners, organisaties en bedrijven. Een achterliggende gedachte hierbij is dat ruimte wordt geboden aan sociale buurtactiviteiten waarbij minder regels ook minder organisatiekosten betekenen. In zijn algemeenheid moet er ruimte zijn voor experimenten om gewenst gedrag te stimuleren en regeldruk te verminderen.

Tijden veranderen en zo ook de relatie van de overheid met de inwoners. De beweging van een dirigerende overheid via een samenwerkende overheid naar een overheid die meebeweegt met wat leeft in de samenleving, is ingezet. Dit vraagt zowel van de organisatie als van raad en college een ja-mitshouding. We kijken naar wat wel mogelijk is en denken mee, in plaats van dat we uitgaan van wat niet kan volgens de regels.

Daar horen meedenkende medewerkers bij en het loslaten en speelruimte geven door burgemeester, college en raad. De gestelde kaders zoals verordeningen en beleidsregels vormen daarbij de basis. Deze kaders en regels zijn er om belangen van derden te beschermen en geven houvast aan medewerkers die aanvragen en verzoeken toetsen.

In deze visie past ook dat inwoners tijdig en op een geschikte manier worden betrokken bij beleidsvorming en wijzigingen in de leefomgeving. Dat past bij de nieuwe Omgevingswet, waarin participatie een leidend thema is.

We staan positief tegenover samenwerking met andere organisaties en overheden en regelen lokaal wat lokaal kan. Samenwerking met andere overheden is in een aantal gevallen een geschikt middel om bijvoorbeeld meer kwaliteit te kunnen leveren of te voldoen aan wettelijke eisen. De effecten daarvan zijn niet altijd direct zichtbaar of waardeerbaar in geld maar kunnen ook een indirect positief gevolg hebben voor onze gemeente of de regio. Hierbij kan 'regio' per samenwerking een andere omvang en samenstelling hebben.

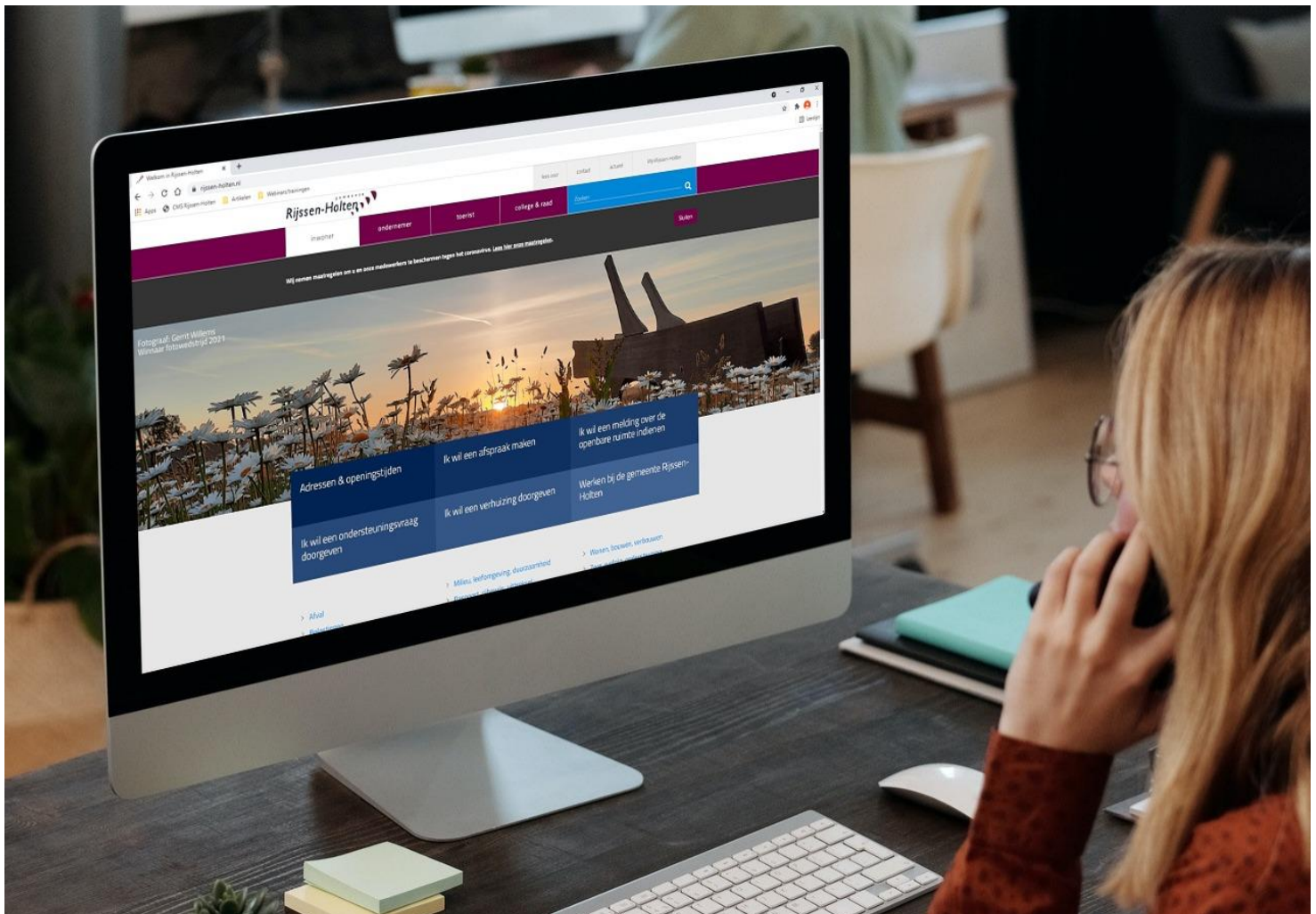
[Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021](#)

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?			
Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Besturingsfilosofie 'Samen nieuw perspectief'	2009	Gaat op in herijkt Koersdocument organisatieontwikkeling	c
2. Koersdocument organisatieontwikkeling	2014	2022	c
3. Informatieplan 2020	2021	Geen herziening voorzien	c
4. Organisatiebesluit	2017	2022	c
5. Visie op communicatie	2018	2022	c
6. Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2020	2020	Geen herziening voorzien	c

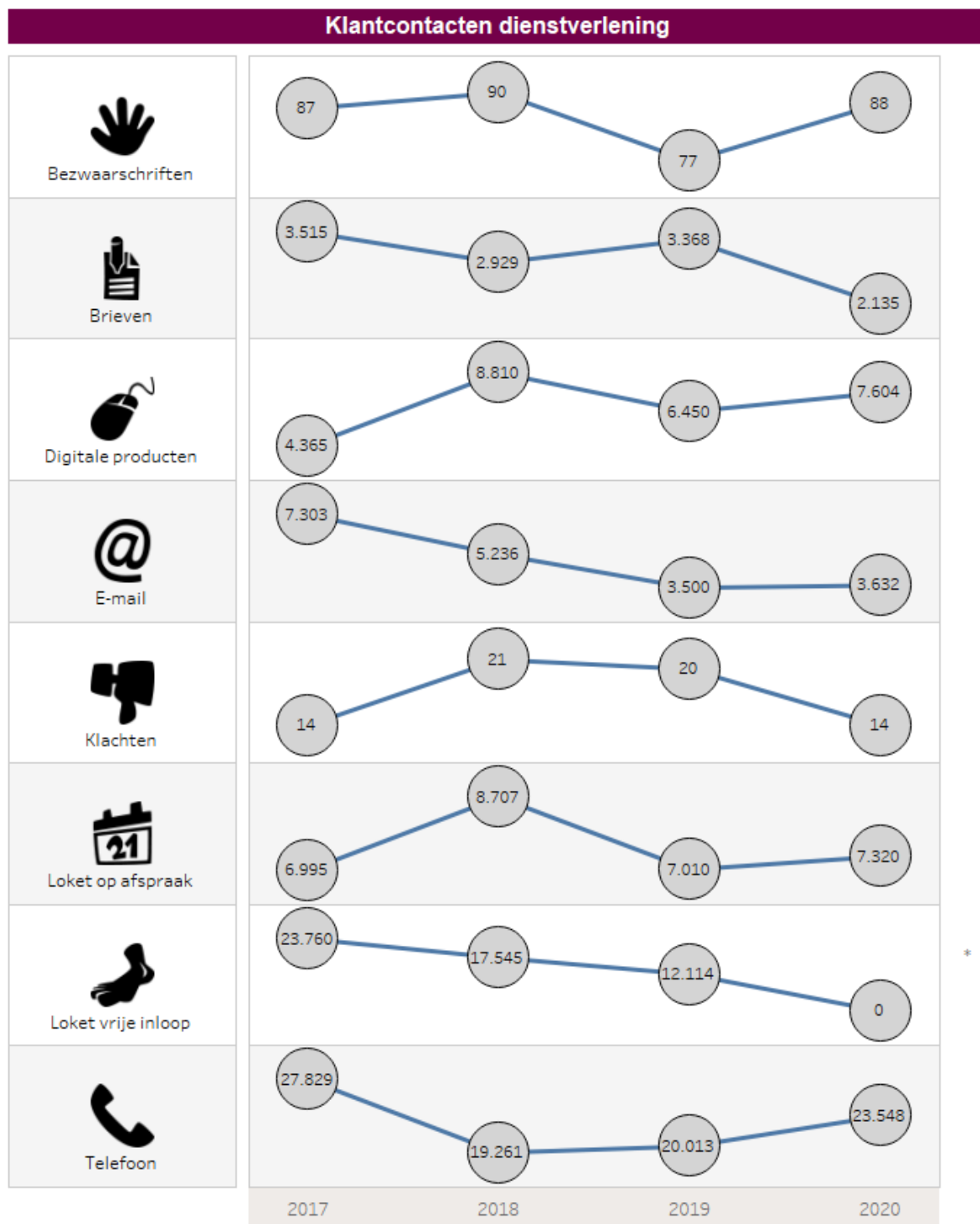
7. Visie op dienstverlening	2020	2022	c
---	------	------	---

Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

- Gemeentelijke dienstverlening zoveel mogelijk afstemmen op de behoeften uit de samenleving.
- Digitalisering zetten we alleen in om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren.
- Loketten blijven open.
- We kijken naar bezorgen van gemeentelijke producten aan huis.
- We streven naar vermindering van regeldruk.
- We hanteren de 'ja-mits'-houding.
- We betrekken inwoners tijdig en op een geschikte wijze bij beleidsvorming en wijzigingen in de leefomgeving.
- We staan positief tegenover samenwerking en regelen lokaal wat lokaal kan.

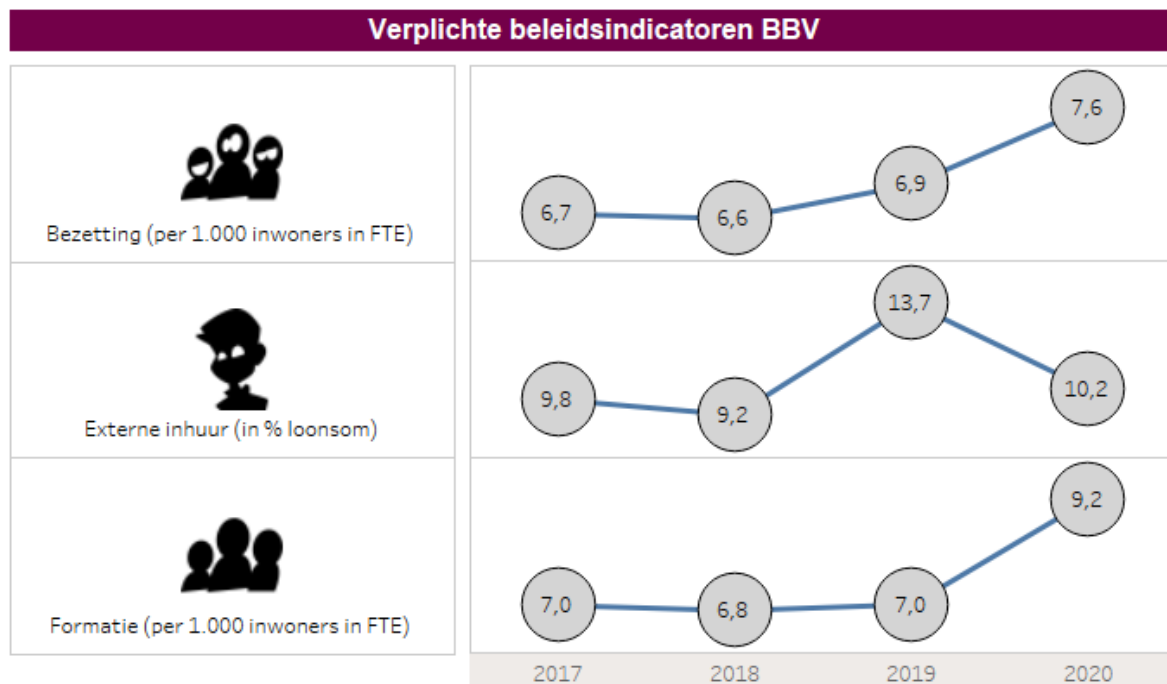
Cijfers die een indicatie geven van het programma

* We zijn eind 2019 gestopt met vrije inloop

*In de cijfers van de vrije inloop is Holten niet meegenomen en de 0 is verklaarbaar omdat er aan de vrije inloop (voor ophalen reisdocumenten e.d.) altijd een afspraak vooraf is gegaan, die meegenomen is in de cijfers van loket op afspraak.

Verplichte beleidsindicatoren BBV (bron: Waar staat je gemeente)

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Allround communicatie medewerker website en social media (1 fte)	64.000	Structureel
2	Dekking traineeproject Twentse Kracht	29.000	Incidenteel

Toelichting prioriteiten

Doelstelling: Digitalisering als bijdrage aan de verbetering van kwaliteit van dienstverlening (bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Allround communicatie medewerker website en social media

Online informatie moet aansluiten op behoeftes van inwoners: we werken van buiten naar binnen. Wettelijk is verplicht dat we op onze online platformen begrijpelijke content bieden, en benaderbaar voor iedereen. Gevolg is het effectief bereiken en betrekken van inwoners. In 2020 verdubbelden de volgers op onze socials. Het digitaliseringsproces is sterk versneld door de coronacrisis. Verhoging van de inzet van digitale kanalen vraagt om meer online inzet dan voorheen. Een one size fits all-benadering werkt niet. Content die aanslaat vereist maatwerk en kost tijd, aandacht, eenduidigheid en toegankelijkheid. Inbedding van onze (nieuwe) website hierop is een vereiste.

Doelstelling: We hebben een ondernemend en flexibel inzetbaar, klant- en resultaatgericht ambtenarenapparaat (bron: Strategische visie 2010-2030, versie 2015)

Dekking traineesproject Twentse Kracht

In 2020 is een nieuw werving- en selectiebeleid vastgesteld. In dit nieuwe beleid wordt extra aandacht gevraagd voor verjonging ten behoeve van een evenwichtig personeelsbestand. Hiervoor willen we in de organisatie onder andere inzetten op stagiaires en trainees. Ook kunnen we zo kennis en kunde van het traineeship benutten voor onze organisatie. Om de inzet van trainees ook de komende jaren te borgen vragen we ook voor de komende jaren incidentele dekking. Voor 2022 is tijdelijk nog € 28.000,- beschikbaar, daarom vragen we voor 2022 een incidenteel budget van € 29.000,-.

Actuele ontwikkelingen

De Wet elektronische publicaties (afgekort: Wep) is op 1 juli 2021 in werking getreden. Dit betekent dat we als gemeente verplicht zijn om alle officiële overheidspublicaties in het digitale gemeenteblad te publiceren. Hierbij moet gedacht worden aan alle (kennisgevingen van) vergunningen, mededelingen en andere bekendmakingen. Als service blijven we voorlopig een beknopte versie van de officiële overheidsinformatie in de gemeentepagina in de krant publiceren. De volgende stap van de gefaseerde inwerkingtreding van de Wep is de digitale ter inzagelegging. Voor alle stukken die ter inzage moeten worden gelegd geldt, (waarschijnlijk) per 1 juli 2022, dat deze geanonimiseerd digitaal ter inzage moeten worden gelegd.

Verder is Invoering van de Wet open overheid (afgekort: WOO) aanstaande. Deze wet verplicht overheidsinstanties veel meer documenten actief openbaar te maken (in plaats van passief). Dit heeft consequenties voor onze organisatie. Zo moeten we inventariseren welke documenten onder de actieve publicatieplicht vallen, en de bestaande informatie-architectuur aanpassen zodat deze voldoet aan de toekomstige wettelijke eisen. Er wordt verwacht dat deze wetswijziging de gehele organisatie raakt.

De (on)rechtmatigheid van onze inkoop heeft tot slot grote aandacht. De wetgeving op dit terrein is de afgelopen jaren steeds complexer geworden. Budgethouders hebben hierdoor meer behoefte aan ondersteuning en advies. Ook is meer aandacht nodig voor de bestaande (regionale) inkoopafspraken en de bewustwording van het belang van een rechtmatige inkoop. Met 1 fte was hier tot voor kort echter onvoldoende ruimte voor. Bij de begroting 2021 is 1 fte extra aan team FMF op inkoop toegekend. Deze fte is sinds 1 mei 2021 bezet. Hiermee is meer ruimte voor de rechtmatigheidscontroles ontstaan (planning vanaf 1 juli 2021 eens per kwartaal in plaats van eens per jaar). De budgethouders die weinig inkopen hebben meer ondersteunings- en adviescapaciteit gekregen met de nieuwe medewerker. En, is er - eindelijk - ruimte om meer tijd te investeren op het vergroten van de bewustwording van een correcte inkoop.

Wat mag het kosten
(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		335		343	67		
Structureel		115		64	64	64	64
Bestaand beleid	3.853	4.531	3.693	4.158	4.176	4.183	4.183
Totaal lasten programma	3.853	4.981	3.693	4.565	4.307	4.247	4.247
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	568-	652-	616-	571-	571-	571-	571-
Totaal baten programma	568-	652-	616-	571-	571-	571-	571-
Saldo voor bestemming	3.285	4.329	3.077	3.994	3.736	3.676	3.676
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve	4.669-	1.172-	1.172-	720-	720-	720-	720-
Storting reserve	1.137	888	888	-	-	-	-
Saldo na bestemming	247-	4.045	2.793	3.274	3.016	2.956	2.956

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
100	Bestuursorganen	2.107.700	-	2.107.700
101	Bestuursondersteuning college	64.000	-	64.000
102	Bestuursondersteuning raad	192.500	3.800-	188.700
150	Burgerzaken	971.500	500.400-	471.100
	Invordering (m.u.v. personeelsuren)			
354		15.700	41.300-	25.600-
357	Saldi kostenplaatsen	-	-	-
	Algemene uitgaven en			
35501	inkomsten	23.500	719.500-	696.000-
35502	Algemene stelposten	782.700	25.000-	757.700
Totaal programma		4.157.600	1.290.000-	2.867.600

2.2 Jongeren en Onderwijs

Coalitieakkoord 2018-2022

Er is behoefte aan een integraal huisvestingsplan voor de scholen, inclusief scenario's voor onder andere De Waerdenborch in Holten en de Haarschool en Frisoschool in Rijssen. Dit plan moet flexibel en adaptief zijn en ook oplossingen bieden voor krimpsituaties. Wij vinden het ook belangrijk dat het slimme en duurzame huisvestingsoplossingen bevat en in samenwerking met het onderwijsveld is vormgegeven.

Wij vinden het essentieel dat er een breed en veelzijdig onderwijsaanbod in Rijssen-Holten is. In dat kader streven we naar het handhaven van openbaar onderwijs in alle kernen, binnen de wettelijke mogelijkheden.

Ingezet moet worden op een integrale aanpak van kwetsbare jongeren in samenwerking met ouders, scholen, (sport)verenigingen, kerken en jongerenwerk. Vroeg signaleren van zorgsituaties van jeugdigen en probleemgezinnen hoort daarbij. Waar mogelijk bevorderen en stimuleren we een gezonde levensstijl.

We zijn blij met de goede samenwerking en verbinding tussen arbeidsmarkt en onderwijsinstellingen. De bestaande structuur kan nog verder versterkt en uitgebouwd worden. De door groei van mbo 4 naar hbo zou gestimuleerd kunnen worden door hbo-opleidingen te verbinden aan het huidige onderwijsaanbod in onze gemeente. Verkennen van de mogelijkheden daarvoor, samen met Saxion, Windesheim en het ROC, is een prioritair aandachtspunt.

[Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021.](#)

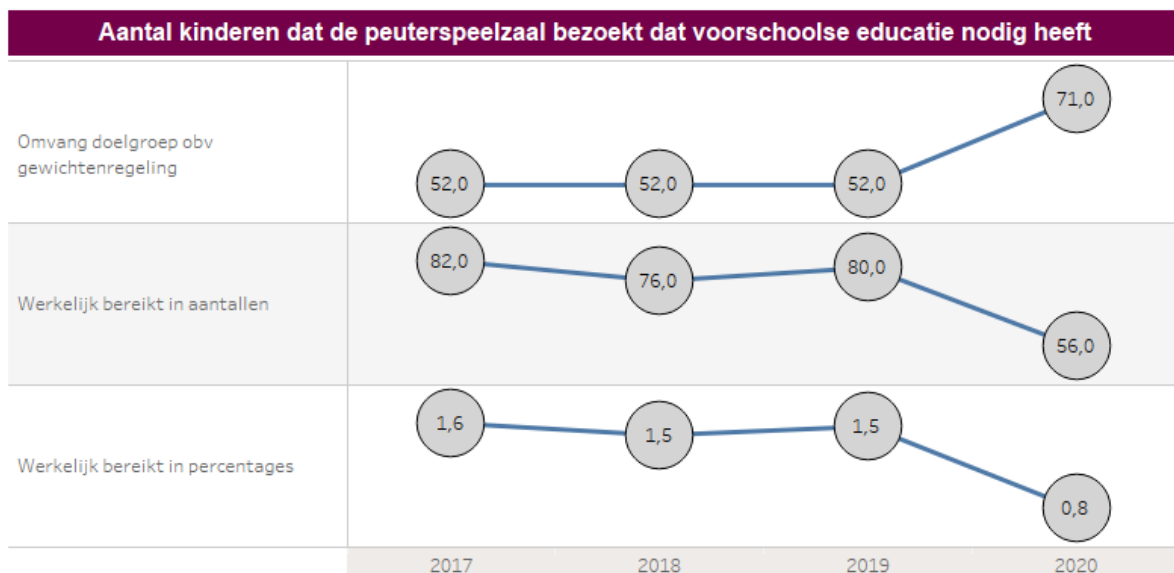
In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?

Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Startnotitie Centrum Jeugd en Gezin Herziening onderdeel Loes	2020	Geen herziening voorzien	c
2. Realisatieplan Centrum Jeugd en Gezin (loket/lokaal)	2010	Geen herziening voorzien	c
3. Integraal Realisatie Programma Centrum Jeugd en Gezin (regionaal)	2010	Geen herziening voorzien	c
4. Startnotitie transitie jeugdzorg Twente	2011	Geen herziening voorzien	r
5. Visienota Transformatie jeugdzorg Twente	2013	Geen herziening voorzien	r
6. Nota "Samenwerken aan jeugdzorg in Twente"	2013	Geen herziening voorzien	r
7. Nota "positionering regionale jeugdhulptaken"	2014	Geen herziening voorzien	r
8. Beleidsnota 'Op naar het nieuwe product VVE'	2019	2023	r
9. Beleidsplan Jeugdzorg	2017	Geen herziening voorzien	r
10. Adviesnota verslavingspreventie Visie jeugd- en jongerenwerk gemeente Rijssen-Holten 2020-2025	2019	2023	c
11. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2020	2024	r
12. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	2020	Periodiek	c

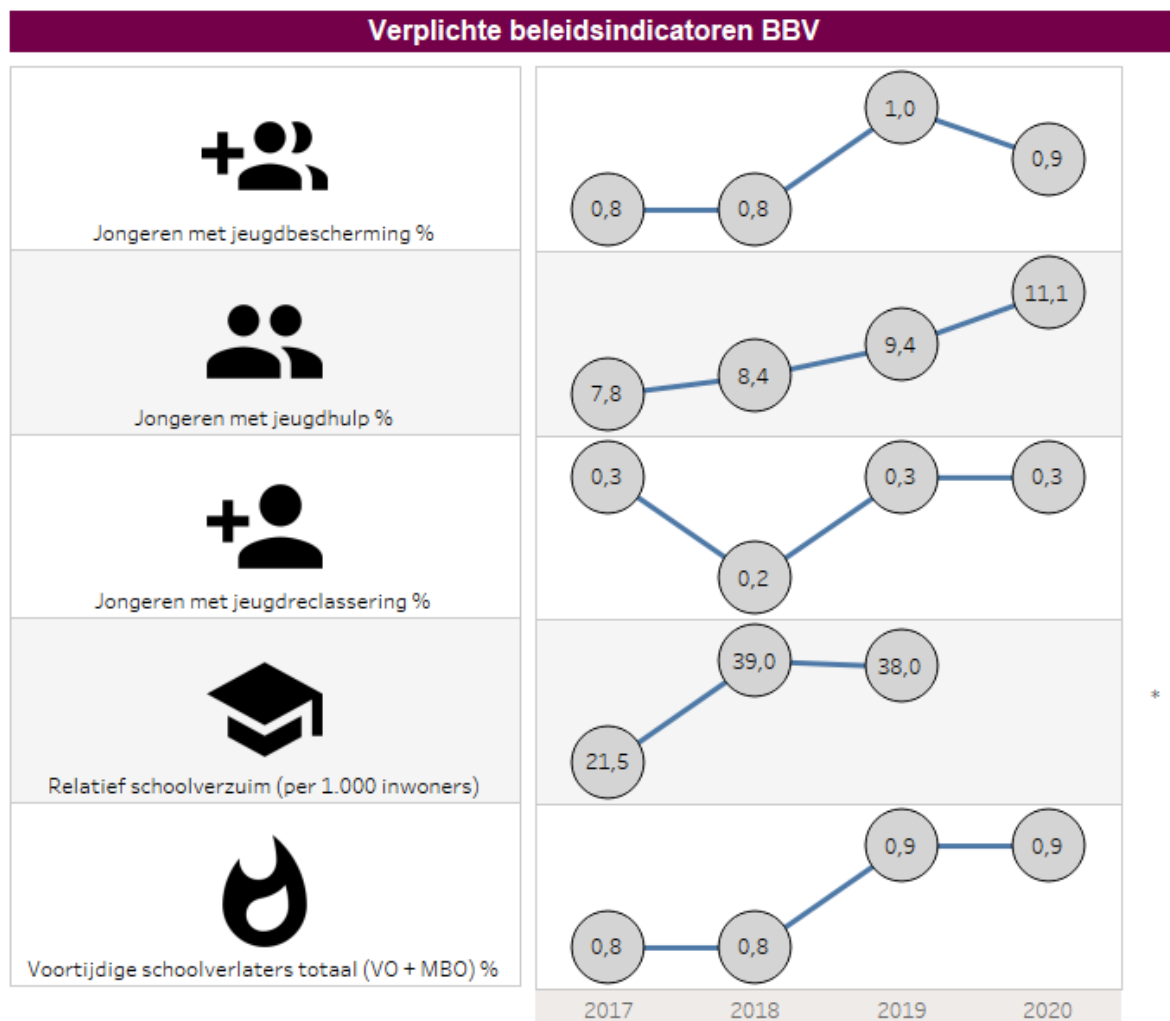
Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

- Er is behoefte aan een flexibel en adaptief integraal huisvestingsplan voor scholen, inclusief scenario's voor De Waerdenborch in Holten en de Haarschool en Frisoschool in Rijssen.
- We streven naar het handhaven van openbaar onderwijs in alle kernen.
- We bouwen de bestaande structuur in de samenwerking en verbinding tussen arbeidsmarkt en onderwijsinstellingen uit.
- We verkennen de mogelijkheden om hbo-opleidingen te verbinden aan het huidige onderwijsaanbod in onze gemeente.
- We zetten in op een integrale aanpak van kwetsbare jongeren en vroeg signaleren van zorgsituaties.
- We bevorderen waar mogelijk een gezonde levensstijl.

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Verplichte beleidsindicatoren BBV (bron: Waar staat je gemeente)

* BBV indicator is nog niet beschikbaar over 2020

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Uitbreiding basisschool Klim-Op	6.700	Structureel
2	Leerlingenvervoer	175.000 125.000	Structureel Incidenteel

Doelstelling: Er is behoefte aan een integraal huisvestingsplan voor de scholen, inclusief scenario's voor onder andere De Waerdenborch in Holten en de Haarschool en Frisoschool in Rijssen. Dit plan moet flexibel en adaptief zijn en ook oplossingen bieden voor krimpsituaties. Wij vinden het ook belangrijk dat het slimme en duurzame huisvestingsoplossingen bevat en in samenwerking met het onderwijsveld is vormgegeven (bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Uitbreiding basisschool Klim-Op

In het IHP 2020-2035 is de uitbreiding van Klim-Op opgenomen onder het jaar 2022 met een pm-raming. Klim-Op heeft een capaciteit van 10 groepen. Daarnaast heeft het schoolbestuur destijds voor eigen rekening nog 2 lokalen extra gerealiseerd, maar deze lokalen behoren formeel niet tot de capaciteit van de school. De huidige en structurele ruimtebehoefte van Klim-Op is 11. Dit capaciteitsprobleem kan structureel worden opgelost door een eigen lokaal van de school alsnog te vergoeden, zodat de capaciteit 11 wordt. Als de gemeente destijds medewerking had verleend aan de vervangende nieuwbouw voor een 11-groepsschool, dan had daar een taakstellend maximum bij gehoord van € 2.301.600,-. Een verschil van € 154.800,- met een 10-groepsschool. Uitgaande van de afschrijvingstermijn van 40 jaar, zijn er 10 jaar verstreken. De vergoeding voor een extra het lokaal gebaseerd op dit verschil zou dan uitkomen op een bedrag van € 116.100,- (€ 154.800 x 30/40). Dit is nog geen kwart van het bedrag dat we kwijt zouden zijn als we daadwerkelijk een lokaal moeten bijbouwen (prijsspeil 2021 komt uit op een bedrag van € 472.885,-). Destijds heeft het schoolbestuur het risico genomen om al extra lokalen te bouwen. Voorgesteld wordt de stichting Katholiek Onderwijs Twenterand (SKOT) een bedrag te vergoeden van € 137.500,- en hiervoor structureel een bedrag van € 6.700 in de begroting op te nemen.

Leerlingenvervoer

We zien een stijging van de kosten van het leerlingenvervoer. Na enkele jaren incidentele dekking, willen we dit nu structureel dekken. Dat is de reden om een deel van de kosten structureel en een deel incidenteel te dekken. We zijn van mening dat bronbestrijding de kosten kunnen verminderen (Zie actuele ontwikkeling 'Speciaal onderwijs in Rijssen-Holten'). Daarnaast wordt het huidige beleid voor leerlingenvervoer onder de loep genomen.

Actuele ontwikkelingen

Vervangende nieuwbouw Haarschool Rijssen

In het IHP staat voor het jaar 2023 de vervangende nieuwbouw van de Haarschool Rijssen gepland. In de begroting 2020 is hiervoor al een structureel en incidenteel bedrag opgenomen. Omdat ook de herprofilering van de Haarszijde op de agenda staat, wordt nader onderzocht of projecten gecombineerd opgepakt en uitgevoerd kunnen worden.

Gedeeltelijk vervangende nieuwbouw Johan Frisoschool

Voor de Johan Frisoschool staat zoals vermeld in het IHP 2020-2035 in 2022 de gedeeltelijk vervangende nieuwbouw gepland. De huidige school bestaat uit drie bouwdelen. Deze drie bouwdelen hebben een totaal van 1324 m2 bvo. De vervangende nieuwbouw betreft alleen het bouwdeel uit 1973. Dit heeft een bvo van 726 m2. Dit bouwdeel zal eerst gesloopt worden en vervolgens wordt op dezelfde locatie een nieuw bouwdeel met een bvo van 726 m2 gebouwd. De totale kosten zijn opgenomen in het vastgestelde IHP 2020-2035 en geraamd op € 2,35 miljoen. Structureel is hier voor een bedrag van € 60.000,- begroot en incidenteel een bedrag van € 250.000,-.

Onderzoek Waerdenborch

In 2020 is de initiatieffase voor een haalbaarheidsonderzoek vernieuwbouw huisvesting van Scholengemeenschap De Waerdenborch uit Holten opgeleverd. Bij dit onderzoek is rekening gehouden met vooral het toekomstig onderwijsconcept, maar ook met ruimtebehoefte, krimp, duurzaamheid en huisvestingslasten. In het haalbaarheidsonderzoek zijn bij de diverse scenario's de argumenten opgesomd en ook zijn risico's en kansen aangegeven. Er zijn nog meerdere punten die om aandacht vragen. Te denken valt hierbij aan het bestaande beleid (verordening), eventuele precedentwerking, aspecten van ruimtelijke ordening en (niet onbelangrijk) de financiële aspecten (voor zowel de gemeente als het schoolbestuur). Rekening houdend met deze aandachtspunten wordt de komende periode onderzocht of en op welke wijze vervangende nieuwbouw en of renovatie van De Waerdenborch realiseerbaar is/kan worden.

Nationaal Programma Onderwijs

Zowel scholen als gemeenten ontvangen middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om de onderwijsachterstanden veroorzaakt door de coronapandemie te bestrijden. Te denken valt hierbij aan het bestrijden van sociaal-emotionele problematiek en tijdelijke onderwijshuisvesting. Onze gemeente ontvangt voor een periode van twee jaar € 950.000. Met de scholen start in het najaar van 2021 een traject om een effectief gemeentelijk NPO programma te ontwikkelen voor de periode tot juli 2023.

Aanvullend onderwijsachterstandenbeleid en resultaatafspraken vroegschool

Met de scholen is in 2021 gestart met een project voor het opzetten van aanvullende onderwijsachterstanden maatregelen op de basisscholen. Doel van deze inzet is het bestrijden van taalachterstanden. Daarbij wordt ook verkend of we gezamenlijk de doorgaande lijn van de voorschool naar de basisschool kunnen versterken. Met de scholen worden afspraken gemaakt over de resultaten van de vroegschool.

Jouw Ingebrachte Mentor-aanpak

De JIM-aanpak heeft als doel uithuisplaatsing te voorkomen. De jongere wijst een mentor aan die een centrale rol krijgt in het hulpverleningstraject. Gelet op de eisen die de JIM-aanpak stelt aan hulpverlening is een implementatietraject vereist. Dit traject start najaar 2021 en de doelstelling is om eind 2022 met de eerste JIM-aanpak van start te gaan. Een groep welwillende zorgaanbieders neemt hierin het voortouw onder begeleiding van de JIM-stichting.

Uitvoeringsprogramma jeugd- en jongerenwerk

Er is in 2020 een nieuwe visienota jeugd- en jongerenwerk 2020-2025 vastgesteld. Op basis van deze visienota wordt in samenwerking met de organisaties voor jeugd- en jongerenwerk een uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin de uitgangspunten van de visienota worden geconcretiseerd. Vervolgens zal met elk van de organisaties op basis van dit uitvoeringsprogramma een budgetcontract worden afgesloten.

Speciaal onderwijs in Rijssen-Holten

We verkennen de mogelijkheid om speciaal onderwijs naar onze gemeente te halen. Een dergelijke school kan het aantal vervoersbewegingen van leerlingenvervoer (en bijbehorende kosten) beperken. Dit sluit aan bij het principe van 'thuisnabij onderwijs' en ontziet onze jeugd, want reizen kost tijd en energie. Een haalbaarheidsonderzoek wordt uitgevoerd om de mogelijkheden van speciaal onderwijs binnen onze gemeente te verkennen.

Inzet op complexe echtscheidingsproblematiek

Ook binnen Rijssen-Holten is (in toenemende mate) sprake van complexe echtscheidingsproblematiek. Daarom is in 2021 gestart met een echtscheidingsloket. Dit loket wordt eind 2021 geëvalueerd. Uit zowel landelijke als regionale ontwikkelingen komt naar voren dat op het onderwerp complexe echtscheidingen een brede aanpak nodig is. Daarom gaan we in 2022 samen met partners verkennen hoe deze brede aanpak lokaal kan worden vormgegeven en welke (extra) interventies op dit thema kunnen worden in gezet. Daarbij nemen we ook de landelijke en regionale ontwikkelingen op dit onderwerp mee.

Wat mag het kosten
(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		550		250	500		
Structureel		120		67	187	287	387
Bestaand beleid	18.964	17.393	21.445	17.156	17.156	17.156	17.156
Totaal lasten programma	18.964	18.063	21.445	17.473	17.843	17.443	17.543
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	1.013-	647-	1.983-	688-	688-	688-	688-
Totaal baten programma	1.013-	647-	1.983-	688-	688-	688-	688-
Saldo voor bestemming	17.951	17.416	19.462	16.785	17.155	16.755	16.855
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve	69-	25-	231-	-	-	-	-
Storting reserve	77			-	-	-	-
Saldo na bestemming	17.959	17.391	19.231	16.785	17.155	16.755	16.855

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
300	Gemeenschappelijke baten en lasten	2.317.800	539.400-	1.778.400
301	Openbaar basisonderwijs	216.000	26.400-	189.600
302	Regulier basisonderwijs	857.300	35.600-	821.700
303	Openb voortgezet onderwijs	247.700	-	247.700
304	Bijzonder voortgezet onderwijs	605.500	-	605.500
305	Bijz (voortgez) spec. onderwijs	-	-	-
306 (muv 30604)	Volwasseneneducatie	-	-	-
501	Kinderopvang	191.200	10.600-	180.600
502 (muv 50204)	Jeugdbeleid	12.720.100	76.300-	12.643.800
Totaal programma		17.155.600	688.300-	16.467.300

2.3 Samen zorgen

Coalitieakkoord 2018-2022

De visie op het sociaal domein is meer participatie en eigen kracht van de burger, minder bureaucratie, meer slimme combinaties om reële resultaten te bereiken, een beperktere rol van de overheid en vermindering van de inzet van overheidsgeld. De rol van de gemeente verschuift van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'.

Wij gaan voor een gezonde gemeenschap, waar het welzijn van iedere inwoner voorop staat. Binnen de mogelijkheden die we hebben en in samenwerking met onze partners in het veld zetten wij ons in om zo mogelijk een hoger welzijnsniveau te bereiken dan het huidige. Dit kan bijvoorbeeld door meer aandacht te hebben voor het verminderen van eenzaamheid. Het streven is dat over vier jaar minder inwoners eenzaamheid ervaren. Maar er is meer problematiek dan dat. Het is noodzakelijk dat meer inzicht verkregen wordt in de welzijnsproblematiek van onze inwoners. Meer en beter inzetten van (soms al voorhanden) data is essentieel hierbij. Dit is ook van belang om een vergelijking met andere gemeenten te kunnen maken. Ook een ouderenadviseur kan een rol spelen bij het inzichtelijk maken van de problematiek.

Om te kunnen monitoren of maatregelen effect hebben, gaan we een nulmeting uitvoeren. We willen weten wat er in de verschillende wijken leeft en welke specifieke problematiek daar speelt. Vervolgens worden de genomen maatregelen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld of verbeterd.

We vinden doelen als het vergroten van de zelfredzaamheid, meer participatie in de samenleving en het vergroten van de sociale cohesie belangrijk. Vanwege de gedachte dat het creëren van voorzieningen dichtbij de inwoners de meeste garantie biedt om deze te bereiken, verdient het in gang gezette wijkgericht werken daarom een impuls. We zetten in op structuurversterkende maatregelen, bijvoorbeeld in preventie.

Stimulering en facilitering van inzet van vrijwilligers, verbetering van het armoedebestrijdend beleid gericht op kinderen (rekening houden met netto-inkomen) en verbindingen leggen met onder andere sport en cultuur zien wij als concrete acties. Alle te nemen en al genomen maatregelen die te maken hebben met het welbevinden van onze inwoners leggen we langs de lat van welzijnsbevordering. Dit kan leiden tot bijstelling of heroverweging van maatregelen, waarbij ingezet mag worden op innovatie. We stimuleren slimme ideeën en pilots zoals maatwerkvervoer.

Natuurlijk zijn de bedrijfsvoering en kostenbeheersing rond de twee D's (decentralisaties jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning) en het sociaal domein (in brede zin) relevant, maar dit mag niet leidend zijn. Gezien de open-eindeconstructie van maatwerkvoorzieningen is het van belang zoveel mogelijk in control te zijn. Budgettair neutraal op de langere termijn blijft het streven, tenzij dit ten koste gaat van het welzijn van onze inwoners. Ontschotting van budgetten op dit terrein kan op instemming rekenen.

Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?			
Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Nota vrijwilligerswerk Rijssen-Holten 2011-2014	2011	2021	r
2. Visiedocument 'Cliëntondersteuning in Rijssen-Holten'	2015	Geen herziening voorzien	r
3. Actieplan Mantelzorg 2017-2018	2016	2021	r
4. Koersdocument transformatie in het sociaal domein (voorstel bezuinigingen)	2016	Wordt herzien	r

5. Nota Publieke gezondheid	2017	Evaluatie 2021	r
6. Integratienota blijven = meedoen 2017-2019	2017	Wordt meegenomen met de implementatie Wet Inburgering	r
7. Beleidsplan Jeugdhulp en Wmo 2017	2017	Geen herziening voorzien	r
8. Startdocument integrale toegang	2019	Geen herziening voorzien	c
9. Nota/actieplan een tegen eenzaamheid Rijssen-Holten	2019	Geen herziening voorzien	c

Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

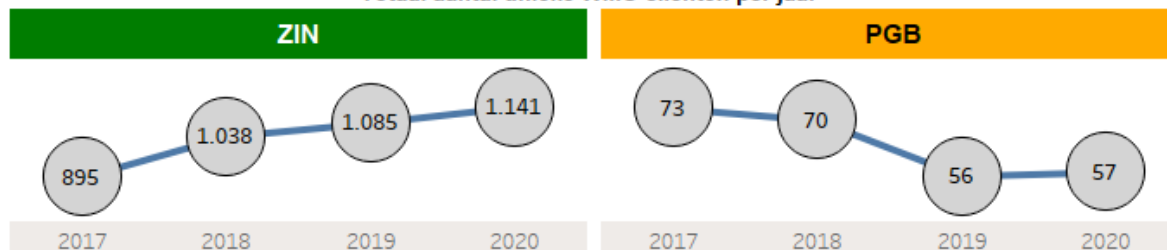
- Wij zetten ons in om een hoger welzijnsniveau te bereiken.
- Wij willen dat minder mensen eenzaamheid ervaren.
- Een ouderenadviseur wordt ingezet om de welzijnsproblematiek in beeld te brengen.
- Er wordt een nulmeting uitgevoerd om te kunnen monitoren of maatregelen effect hebben.
- We geven wijkgericht werken een impuls.
- Wij zetten in op structuurversterkende maatregelen, bijvoorbeeld preventie.
- Wij stimuleren en faciliteren de inzet van vrijwilligers.
- Wij verbeteren het armoedebelief gericht op kinderen.
- Wij leggen verbindingen met cultuur en sport.
- Wij leggen alle genomen en nog te nemen maatregelen langs de lat van welzijnsbevordering, hetgeen dus kan leiden tot bijstelling of heroverweging.
- Wij stimuleren slimme ideeën en pilots.
- Wij streven ernaar in control te zijn.
- Wij willen ontschotting van budgetten in het sociaal domein.

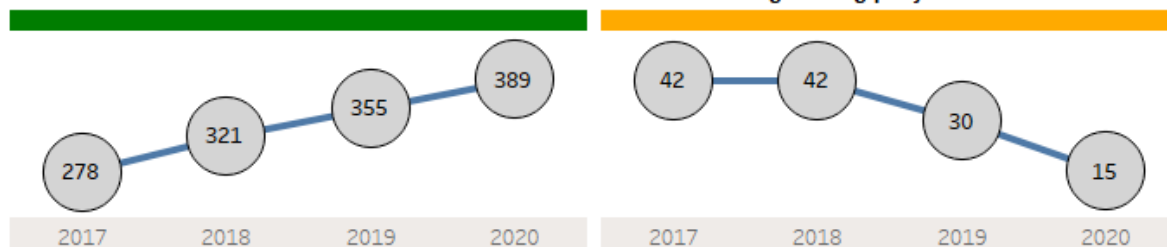
Cijfers die een indicatie geven van het programma

Samen Zorgen

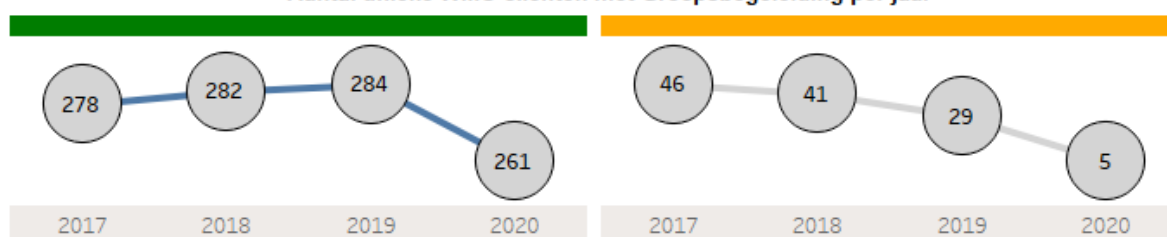
Totaal aantal unieke WMO clienten per jaar

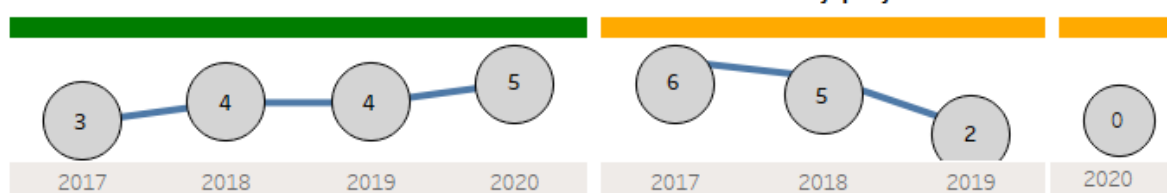
Aantal unieke WMO clienten met Individuele begeleiding per jaar

Aantal unieke WMO clienten met Groepsbegeleiding per jaar

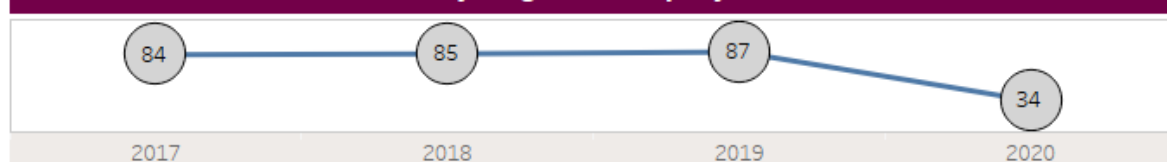

Aantal unieke WMO clienten met Kortdurend verblijf per jaar

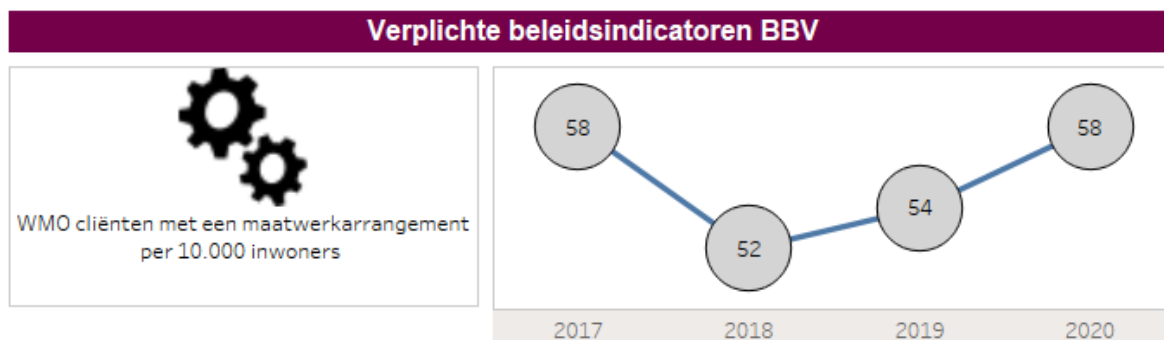
Vanaf deze editie van de jaarrekening tellen we unieke clienten die in een jaar een actieve indicatie hebben gehad.

Vrijwilligersbeleid per jaar

Verplichte beleidsindicatoren BBV (bron: Waar staat je gemeente)

* 2^e halfjaar 2018

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Transformatie sociaal domein	200.000	Structureel

Toelichting prioriteiten

Doelstelling: We vinden doelen als het vergroten van de zelfredzaamheid, meer participatie in de samenleving en het vergroten van de sociale cohesie belangrijk. Vanwege de gedachte dat het creëren van voorzieningen dichtbij de inwoners de meeste garantie biedt om deze te bereiken, verdient het in gang gezette wijkgericht werken daarom een impuls. We zetten in op structuurversterkende maatregelen, bijvoorbeeld in preventie (bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Transformatie sociaal domein

We staan met elkaar voor een flinke transformatieopgave binnen het sociaal domein. De taken die zijn overgeheveld vanuit het Rijk moeten daarnaast uitgevoerd worden met minder middelen. De komende periode wordt een (hernieuwde) strategische visie op het sociaal domein opgesteld. De visie beslaat het brede sociaal domein, dat wil zeggen de wettelijke taken (Wmo, jeugdhulp en participatiewet) en de niet wettelijke taken als sport, cultuur, welzijn en publieke gezondheid. Vanuit de bezuinigingsopdracht wordt onder andere gewerkt aan een verbetering van de samenwerking met de kerken en een doorontwikkeling van het voorveld Wmo. Daarnaast wordt ingestoken op integraal werken door middel van invoering van de integrale toets c.q. de doorbraakmethode. Tot slot wordt ook het koersdocument transformatie herzien.

Actuele ontwikkelingen

Buurtkracht

Door de inzet van Buurtkracht (nu nog in 6 wijken) willen wij samen met de inwoners en ketenpartners de transformatie binnen het sociaal domein verder vormgeven en het gemeentebreed uitrollen. Door vergroting van de zelfredzaamheid, meer participatie in de samenleving, het vergroten van de sociale cohesie en stimuleren van een betere afstemming en samenwerking van professionals in de wijken wordt minder beroep gedaan op (dure) maatwerkvoorzieningen. Doelstellingen van Buurtkracht op het gebied van Participatie, Gezondheid en Eenzaamheid zijn:

- Inwoners doen mee (stimuleren van deelname) in de wijk/buurt (versterken van eigenaarschap van bewoners)

- Versterken van het welbevinden/zoveel mogelijk en zo lang mogelijk zelfregie van kwetsbare inwoners (te denken valt aan sociaal geïsoleerde eenzame inwoners, jong en oud, inwoners met een fysieke en/of verstandelijke beperking, mensen met een psychische kwetsbaarheid/GGZ, laaggeletterden/NT2-ers)
 - Versterken samenwerking professionals in de wijk (buurkracht is niet van de gemeente maar van de gemeenschap)
 - Buurt betrekken bij de eigen leefomgeving. Concreet dienen onder meer de volgende resultaten te worden bereikt: realiseren van voorliggende voorzieningen, realiseren van laagdrempeliger welzijns-, sport/beweeg- en culturele activiteiten/initiatieven voor kwetsbare inwoners, leggen van verbindingen tussen de wijken en borging van maatschappelijke initiatieven.
- Er wordt nu ingezet op 3 keer een incidenteel bedrag van € 100.000 voor 2021, € 75.000 voor 2022 en € 50.000 voor 2023. Structurele samenwerking en budget moet binnen de portefeuilles gevonden worden.

Herontwikkeling zorgstructuur

In ons lokale vroegsignaleringsoverleg vindt het casuïstieke overleg al geruime tijd anoniem plaats. Met lokale partners in het voorveld is gestart aan een herontwikkeling van deze overlegstructuur. Het doel is: 1) verzekeren dat hulpverleners in een vroegtijdig stadium gegevens met elkaar kunnen delen conform AVG en 2) escalatie voorkomen door optimale benutting van het voorveld en gepaste opschaling.

Lokaal Preventie Akkoord Rijssen-Holten

Onze gemeente investeert in najaar 2021 met lokale partners in de opstelling van het Lokaal Preventie Akkoord Rijssen-Holten. De gemeente voert hierin de regie. Gezamenlijk met de partners worden doelen en acties geformuleerd op de onderdelen overgewicht, problematisch alcoholgebruik en roken. Deze worden vastgelegd in het Lokaal Preventie Akkoord. Onze gemeente is – evenals nog 8 Twentse gemeenten - sinds deze zomer JOGG-gemeente (Jongeren Op Gezond Gewicht). Voor de uitvoering van het Lokaal Preventie Akkoord kan bij het Ministerie van VWS een uitvoeringsbudget van € 20.000,- per jaar aangevraagd worden. Voor onze gemeente geldt dat in principe nog voor de jaren 2022 en 2023.

Beschermd Wonen

Per 1 januari 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie van beschermd wonen. Dat betekent dat niet alleen de 43 centrumgemeenten, maar alle 355 gemeenten zich volledig gaan inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen en daartoe regionale samenwerkingsafspraken hebben gemaakt. Vanaf 1 januari 2023 komt er een nieuwe financiële verdeling over gemeenten en een zogeheten woonplaatsbeginsel. Daarmee wordt geregeld dat gemeenten voortaan verantwoordelijk zijn voor beschermd wonen voor de eigen inwoners en daartoe ook in staat zijn, omdat ze daarvoor ook de middelen ontvangen (bron:

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/12/18/beschermd-wonen-wordt-vanaf-1-januari-2022-taak-van-elke-gemeente>, geraadpleegd 23-09-2021). Voor onze gemeente geldt dat de centrumgemeente Almelo deze gelden blijft ontvangen en de werkzaamheden voor ons blijft uitvoeren. Afspraken hierover worden momenteel vastgelegd in convenanten. De verwachting is dat de nieuwe samenwerkingsafspraken eind 2021 rond zijn, en dat per 2022 volgens deze werkwijze gewerkt gaat worden

Maatschappelijke opvang

In 2018 is het project integrale aanpak dak- en thuisloosheid Almelo gestart. De belangrijkste doelen van dit project zijn: voorkomen dat mensen dak- of thuisloos worden, zorgen dat mensen korter in de maatschappelijke opvang verblijven en dat zij na uitstroom minder vaak terugvallen in dak- of thuisloosheid. Hiervoor is een zevental oplossingen bedacht, die in integrale werkgroepen zijn uitgewerkt. Deze oplossing zijn gestoeld op de vier pijlers van inclusie:

1. Wonen, een huis van jezelf
2. Werk, werk dat er toe doet
3. Inkomen, een eigen inkomen
4. Veilig en vertrouwd sociaal netwerk, met toegang tot voorzieningen

De zevental oplossingen zijn uitgewerkt in een routekaart, welke door de regiogemeente als handvat kunnen worden gebruikt om lokaal te implementeren.

Onze gemeente is bezig met het inventariseren hoe deze zevental oplossingen geïmplementeerd kunnen worden, door de huidige situatie en de gewenste situatie in kaart te brengen. Als de oplossingen van toegevoegde waarde blijken, zal in 2022 gestart kunnen worden met de daadwerkelijke implementatie.

Woon-zorgvisie

In 2021 hebben wij opdracht gegeven om te onderzoeken of een woon-zorg visie een toegevoegde waarde heeft om de huisvestingsvraag voor de diverse zorgdoelgroepen te faciliteren. Uit een eerste tussenevaluatie blijkt dat de bestaande visies op wonen en zorg (waaronder de Woonvisie, Nota langer zelfstandig thuis wonen etc) geen noemenswaardige lacunes bevat en daarmee voldoende handvaten bieden om hier aan op een goede manier uitvoering te geven. In de verschillende documenten zit een goede verbinding tussen het ruimtelijk- en het sociaal domein. Wel ontbreekt een praktisch kader of toepasbare regels om initiatiefnemers te begeleiden bij een aanvraag. Dit wordt aangevuld met een cijfermatige analyse ter ondersteuning van het kader. Vraag en aanbod kunnen op deze manier bij elkaar gebracht worden waardoor wordt voorzien in de behoefte. Besluitvorming over de uitwerking van de opdracht vindt plaats in het voorjaar van 2022.

Wat mag het kosten

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		100		75	50		
Structureel				200	200	200	200
Bestaand beleid	12.373	12.368	12.800	12.188	12.188	12.188	12.188
Totaal lasten programma	12.373	12.468	12.800	12.463	12.438	12.388	12.388
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	704-	514-	401-	383-	383-	383-	383-
Totaal baten programma	704-	514-	401-	383-	383-	383-	383-
Saldo voor bestemming	11.669	11.954	12.399	12.080	12.055	12.005	12.005
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve				-	-	-	-
Storting reserve	45			-	-	-	-
Saldo na bestemming	11.714	11.954	12.399	12.080	12.055	12.005	12.005

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
500	Maatschappelijke dienstverlening	1.323.500	121.600-	1.201.900
503	Ouderenzorg	172.900	-	172.900
509	Gezondheidszorg	1.996.100	7.900-	1.988.200
511	WMO	4.404.700	187.000-	4.217.700
512	WMO (3 d's)	4.290.500	66.900-	4.223.600
Totaal programma		12.187.700	383.400-	11.804.300

2.4 Cultuur en Sport

Coalitieakkoord 2018-2022

Cultuur verrijkt de samenleving. Het is goed voor het welbevinden en de sociale cohesie om met culturele activiteiten bezig te zijn. Wij vinden dat het budget van de Cultuur Advies Raad omhoog kan, waarbij de richtlijnen waarbinnen de CAR opereert verruimd mogen worden.

Wij zijn voorstander van cultuureducatie op scholen. De al eerder genoemde verbinding tussen onder andere cultuur, sport en in dit geval onderwijs zorgt voor versterking van het geheel.

Het benodigde beheer en onderhoud van gemeentelijke gebouwen zoals het Parkgebouw, Havezathe De Oosterhof, de Oudheidkamer Holten en het Kulturhus zal zichtbaar gemaakt worden in een onderhoudsbeheerplan.

Wij zetten in op een goede toegankelijkheid voor de gemeentelijke gebouwen en openbare voorzieningen. We gaan voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen kan meedoen.

Het belang van sport is duidelijk. Sporten draagt bij aan gezondheid en welzijn en is een sociaal bindmiddel. De inzet is om inwoners een leven lang te laten sporten. We willen een langetermijnplanning voor de (multifunctioneel te gebruiken) sportaccommodaties opstellen, in overleg met onderwijs en sportverenigingen. Hieruit vloeit voort dat er ruimte op de begroting moet zijn om daadwerkelijk stappen te kunnen zetten. Wij willen daarom een investeringsfonds voor sport, te vullen door te sparen, zoals we dat ook bij andere toekomstige investeringen hebben gedaan. Wij willen de Nadere regels sportinvesteringen Rijssen-Holten 2009 (1/3^e-regeling sport) behouden. Er moet onderzocht worden of we zwemmen kunnen stimuleren door gratis toegang te geven aan een kind dat met een volwassene meegaat naar een van onze zwembaden.

In het kader van subsidies wordt gepleit voor meerjarige afspraken. Dit is deels al gebeurd, maar het kan nog breder. Het gaat om de maatschappelijke impact en het doel van een subsidie, niet in eerste instantie om de financiële kant.

Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?			
Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Subsidieverordening	2016	Geen herziening voorzien	r
2. Cultuurnota 2014-2017	2014	2022	r
3. Erfgoednota Bijlage – lijst beschermde gemeentelijke monumenten Bijlage – lijst rijksbeschermde monumenten	2015	2021	r
4. Sportvisie 2020	2020	Geen herziening voorzien	r
5. Lokaal sportakkoord Rijssen-Holten	2020	Geen herziening voorzien	c

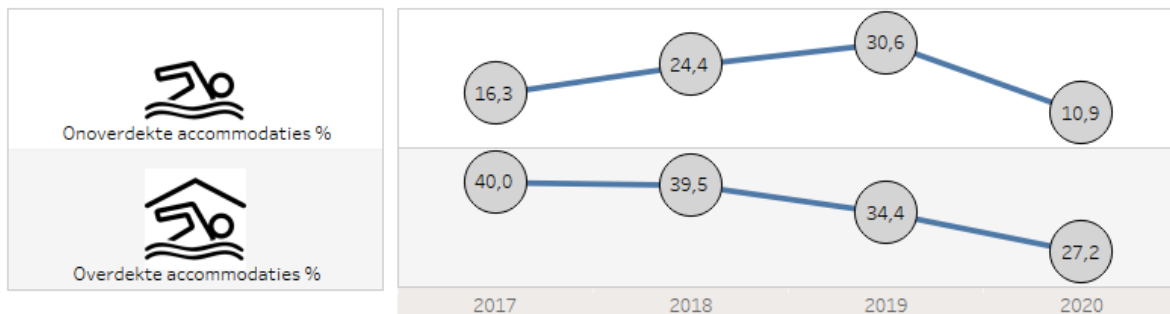
Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

- Het budget van de CAR kan omhoog waarbij de richtlijnen waarbinnen de CAR opereert, verruimd mogen worden.
- We zijn een voorstander van cultuureducatie op scholen.
- We maken het benodigde beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen zichtbaar in een onderhoudsbeheerplan.
- We zetten in op inwoners een leven lang laten sporten.
- Wij willen een langetermijnplanning voor de sportaccommodaties met ruimte op de begroting, vorm te geven door een investeringsfonds sport.
- De 'Nadere regels sportinvesteringen' willen we behouden.
- We willen zwemmen stimuleren.

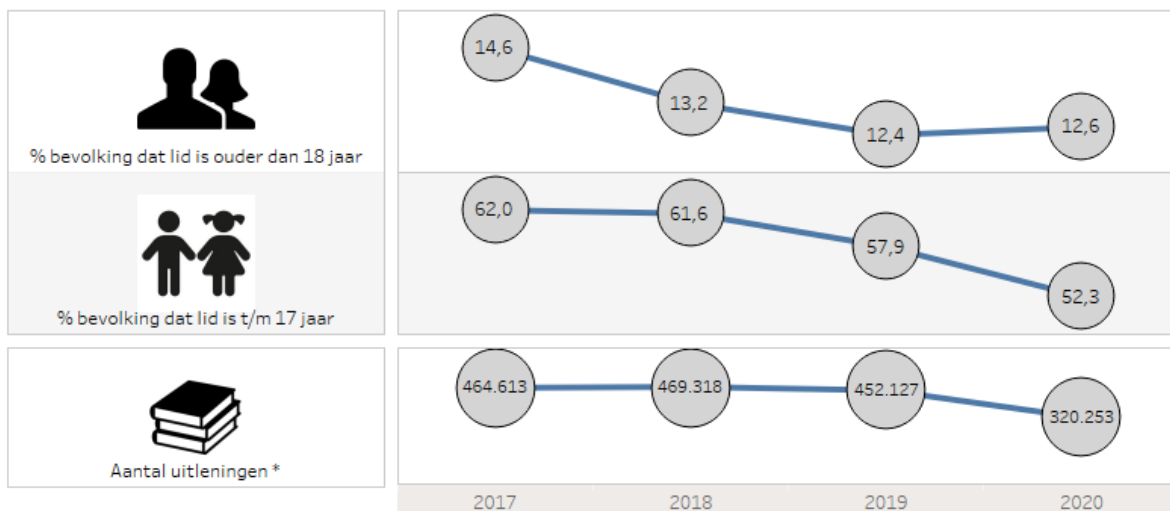

Cijfers die een indicatie geven van het programma

Kostendekkendheid sportaccommodaties

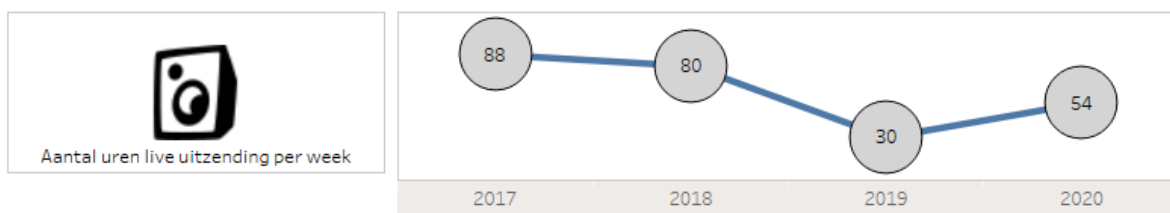

Bibliotheek

* Wegens Corona 14 weken gesloten geweest in 2020

Lokale omroep

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Meerjaren Onderhouds Plan (MJOP) Sportvelden O&O atletiekbaan en Koerbelt	15.200 50.900	Structureel Incidenteel
2	Cultuureducatie basisonderwijs periode 2021-2024	12.600	Incidenteel

Toelichting prioriteiten

Doelstelling: De gemeente stimuleert breedtesport en zorgt voor basisvoorzieningen, waarbij gestreefd wordt naar hogere kostendekkendheid (bron: Strategische visie 2010-2030, versie 2015)

MJOP Sportvelden O&O atletiekbaan en Koerbelt

In het coalitieakkoord is voorgesteld om een langetermijn-planning op te stellen voor sportaccomodaties. In 2018 is daarom een onderzoek gedaan en een integraal beheersplan en langetermijn-planning gemaakt voor de sportvelden in de gemeente Rijssen-Holten. Beoogd wordt om de noodzakelijke middelen voor het noodzakelijke onderhoud voor de komende 3 jaren beschikbaar te hebben.

Doelstelling: Cultuur verrijkt de samenleving. Voor zover de gemeente nog een rol speelt bij cultuurbeleid, ligt de focus op lokale en streekgebonden cultuur bron: Strategische visie 2010-2030, versie 2015)

Cultuureducatie basisonderwijs periode 2021-2024

Het gaat hier om voortzetting van de deelname aan de provinciale regeling 'Cultuureducatie aan de basis', ook voor de nieuwe periode 2021-2024'. Daarvoor is noodzakelijk dat de gemeente een bedrag hoger dan € 2,50 per leerling per jaar beschikbaar stelt voor activiteiten cultuureducatie in het basisonderwijs én een combinatiefunctionaris cultuur voor tenminste 16 uur per week. In Rijssen-Holten is een Cultuurcoach voor totaal 30 uur voor cultuureducatie en cultuurparticipatie, daarmee voldoen wij aan deze eis. Voor activiteiten stellen wij, uitgaande van 4200 leerlingen basisonderwijs in Rijssen-Holten x € 3,- per jaar, in 2022-2024 € 37.800,- voor 3 jaren (€ 12.600,- voor 2022) beschikbaar.

Wat mag het kosten
(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		70		46	12	13	
Structureel		88					
Bestaand beleid	8.928	7.822	8.772	7.949	7.956	7.956	7.956
Totaal lasten programma	8.928	7.980	8.772	7.995	7.968	7.969	7.956
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	2.298-	2.742-	2.972-	2.540-	2.540-	2.540-	2.540-
Totaal baten programma	2.298-	2.742-	2.972-	2.540-	2.540-	2.540-	2.540-
Saldo voor bestemming	6.630	5.238	5.800	5.455	5.428	5.429	5.416
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve	533-	60-	199-	-	-	-	-
Storting reserve	175	51	51	51	51	51	51
Saldo na bestemming	6.272	5.229	5.652	5.506	5.479	5.480	5.467

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
200	Bibliotheek	832.600	-	832.600
201	Culturele activiteiten	1.097.900	393.800-	704.100
203	Muziekonderwijs	403.100	47.000-	356.100
204	Oudheidkunde en musea	357.200	26.100-	331.100
206	Sport	3.779.200	1.514.500-	2.264.700
30604	Nieuwe wet inburgering	-	-	-
307	Vormingswerk/ontwikkeling	-	-	-
452	Lijkbezorging	527.300	558.800-	31.500-
504	Minderheden	310.900	-	310.900
505	Maatschappelijk werk	537.900	-	537.900
506	Ontwikkelingssamenwerking	-	-	-
507	Vrijwilligersbeleid	154.300	-	154.300
Totaal programma		8.000.400	2.540.200-	5.460.200

2.5 Ondernemen en Werk

Coalitieakkoord 2018-2022

Met het lokale bedrijfsleven zijn we van mening dat gezorgd moet worden voor voldoende en aantrekkelijke bedrijventerreinen. Deze zijn in Rijssen nauwelijks meer beschikbaar. Het is daarom van belang de uitbreidingsmogelijkheden van bedrijven in Rijssen te onderzoeken, met name om bestaande bedrijven te faciliteren.

In nauwe samenwerking met het bedrijfsleven zetten we ons actief in om waar mogelijk innovatieve impulsen te geven aan de economische ontwikkeling van onze gemeente als geheel.

Er moet aandacht zijn voor de sociaal kwetsbaren die willen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Om dit te faciliteren kan de infrastructuur, die inmiddels is opgebouwd in de verbinding tussen arbeidsmarkt en bedrijfsleven, versterkt en uitgebouwd worden. De gemeente spant zich in om hierin stappen te zetten, in samenwerking met het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen.

De verschillende kernen in de gemeente hebben een andere achtergrond qua cultuur en beleving van zondag en zondagsrust. Evenementen en activiteiten op zondag zijn in de kernen Holten en Dijkerhoek en de buurtschappen meer ingeburgerd dan in Rijssen. Wij willen recht doen aan deze verschillen door maatwerk te bieden dat past bij de kern en de buurtschap. Beleid kan per kern anders zijn; er is ruimte voor verschil. Dit betekent dat een evenement in Holten ruimere openingstijden kan hanteren dan een evenement in Rijssen. Als gemeente stellen we bij het verlenen van vergunningen/ontheffingen voor evenementen en activiteiten voorop dat belangen van omwonenden niet onevenredig mogen worden geschaad. Bijvoorbeeld doordat te veel evenementen op dezelfde locatie worden gehouden. Een evaluatie van het parapluplan evenementen is hierbij relevant. Wij hebben met elkaar afgesproken dat het huidige beleid voor winkelopstelling gehandhaafd blijft.

Het is van groot belang dat de winkelcentra aantrekkelijk en toekomstbestendig worden gehouden. Enerzijds door te investeren in de kwaliteit van de kernwinkelgebieden, waardoor de lokale maar zeker ook de regionale uitstraling van ons uitstekende winkelbestand een impuls krijgen. Concreet betekent dit dat, naast de al afgeronde of nog lopende projecten op dit gebied, we kiezen voor een substantiële investering in de centra van Rijssen en Holten. Anderzijds is het in het huidige tijdperk van internetwinkelen ook noodzakelijk om bruisende en levendige centra te hebben, die extra klanten trekken door pakkende evenementen en promotionele activiteiten te organiseren. Citymarketing en het ondernemersfonds zijn positief gewaardeerde middelen om dit te bereiken. Er is ruimte om andere opties met betrekking tot het ondernemersfonds te onderzoeken.

[Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021](#)

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?			
Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
1. Structuurvisie centrum Holten	2019	Gaat op in Omgevingsvisie	r
2. Detailhandel op het bedrijventerrein	2008	Gaat op in Omgevingsvisie	r
3. Beleidsnotitie intensivering armoedebestrijding	2017	2021	c
4. Structuurvisie Centrum Rijssen 2025 (SCR2025)	2016	Gaat op in Omgevingsvisie	r
5. Beleidsplan schulddienstverlening	2018	2021	r
6. Inrichting en organisatieplan lokale uitvoering Wsw en re-integratie	2020	Geen herziening voorzien	c

Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

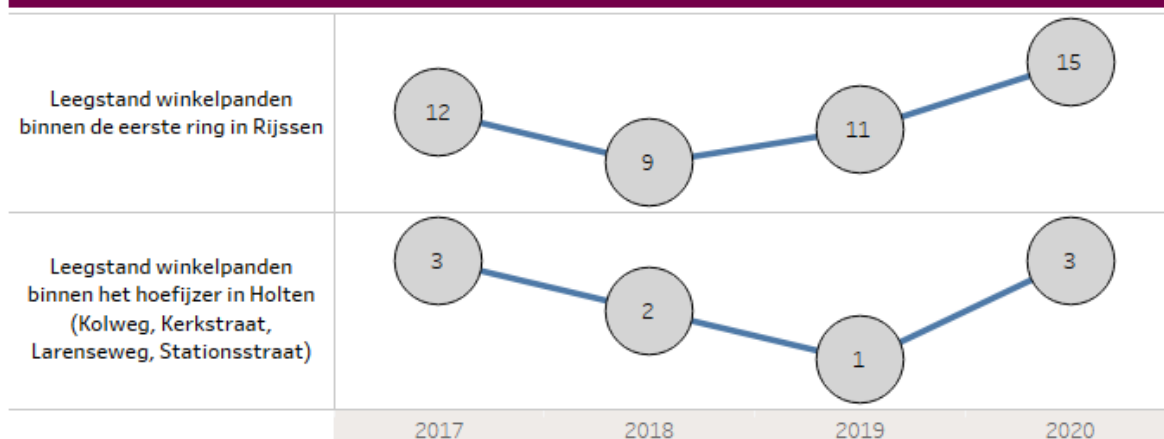
- We moeten zorgen voor voldoende en aantrekkelijke bedrijventerreinen.
- We zetten ons in om samen met het bedrijfsleven innovatieve impulsen te geven aan de economische ontwikkeling van onze gemeente.
- Er moet aandacht zijn voor de kwetsbaren die willen deelnemen aan de arbeidsmarkt. De inmiddels hiervoor opgebouwde infrastructuur kan versterkt en uitgebouwd worden.
- Bij evenementen willen we qua vergunningverlening maatwerk bieden dat past bij de kern en de buurtschap. Belangen van omwonenden mogen niet onevenredig worden geschaad.
- Het parapluplan evenementen wordt geëvalueerd.
- Het huidige beleid ten aanzien van winkelopening blijft gehandhaafd.
- Er wordt substantieel geïnvesteerd in de centra van Holten en Rijssen.
- Het ondernemersfonds en citymarketing worden positief benaderd.
- Er is ruimte om alternatieven met betrekking tot het ondernemersfonds te onderzoeken.

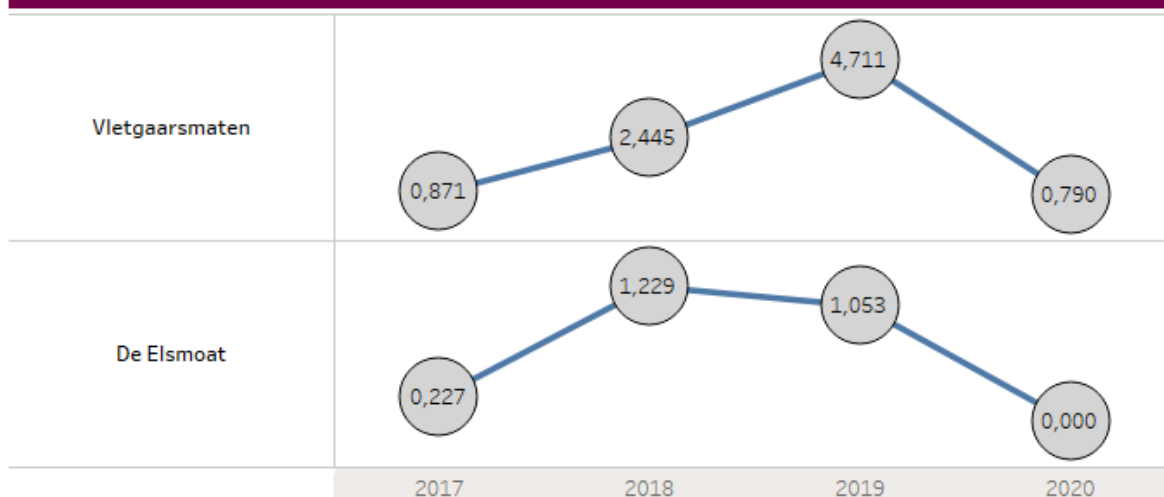
Cijfers die een indicatie geven van het programma

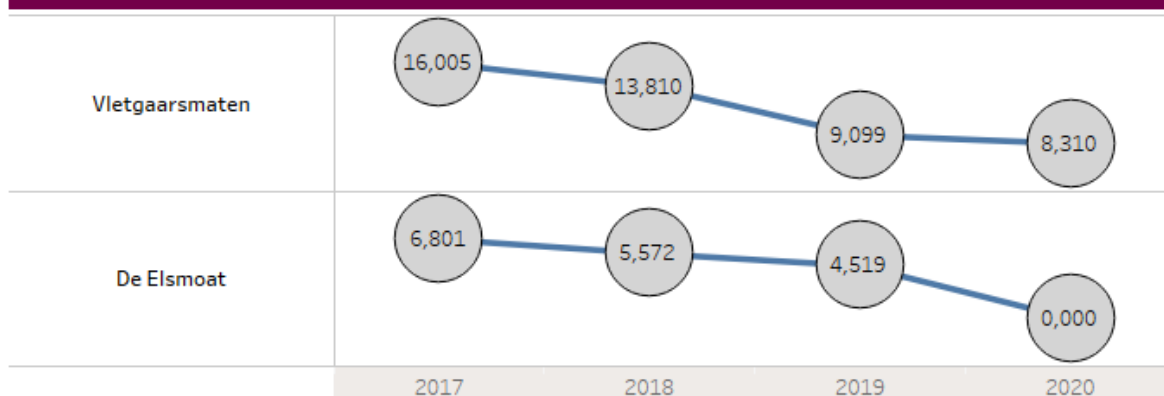
Centrumfunctie in Rijssen-Holten versterken

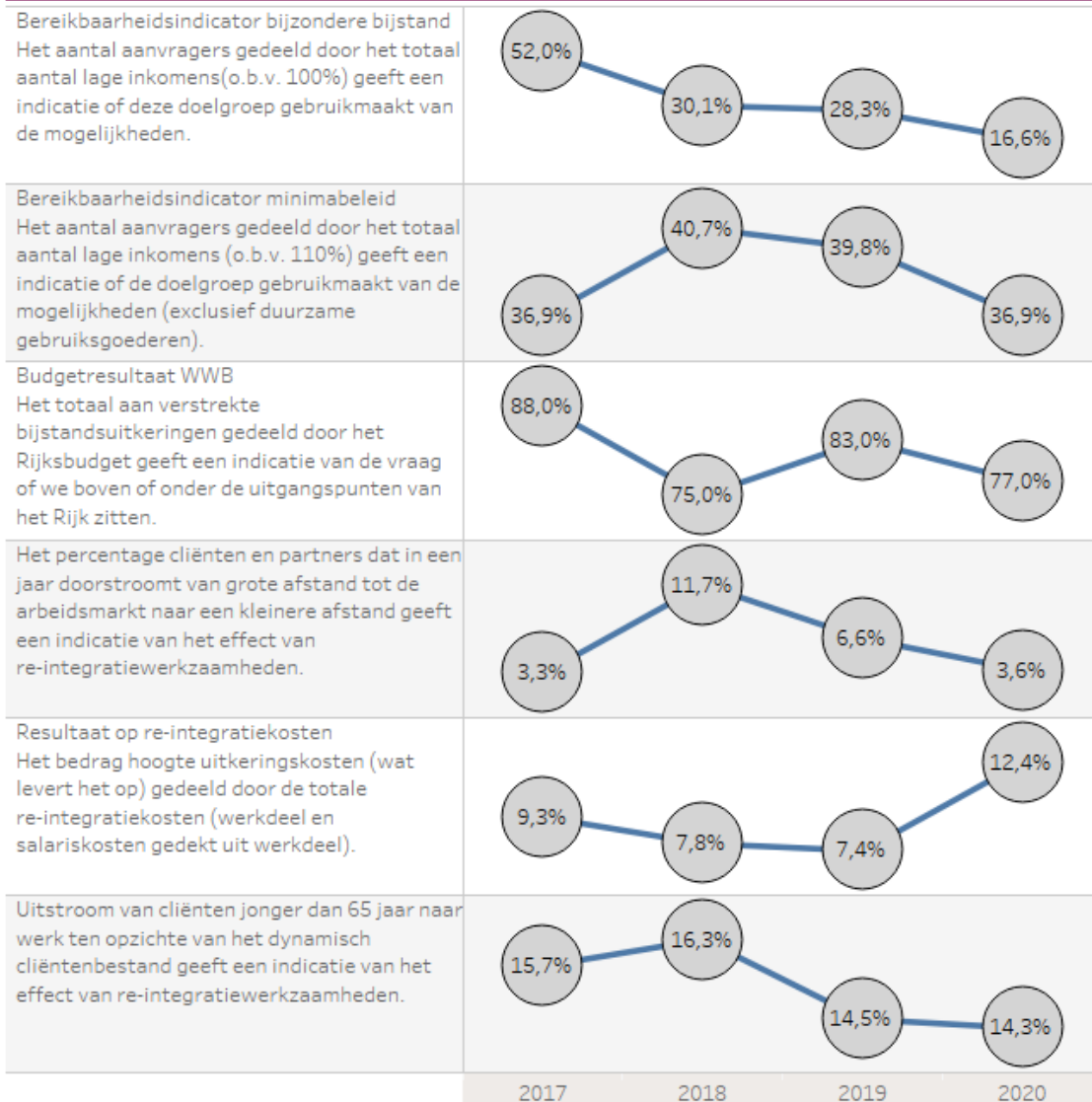
Uitgifte bedrijfgrond (in hectare)

Uitgeefbare grond (in hectare)

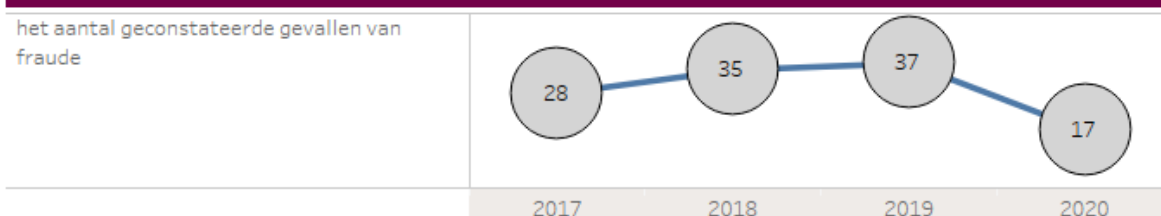

Bijstand en Re-integratie

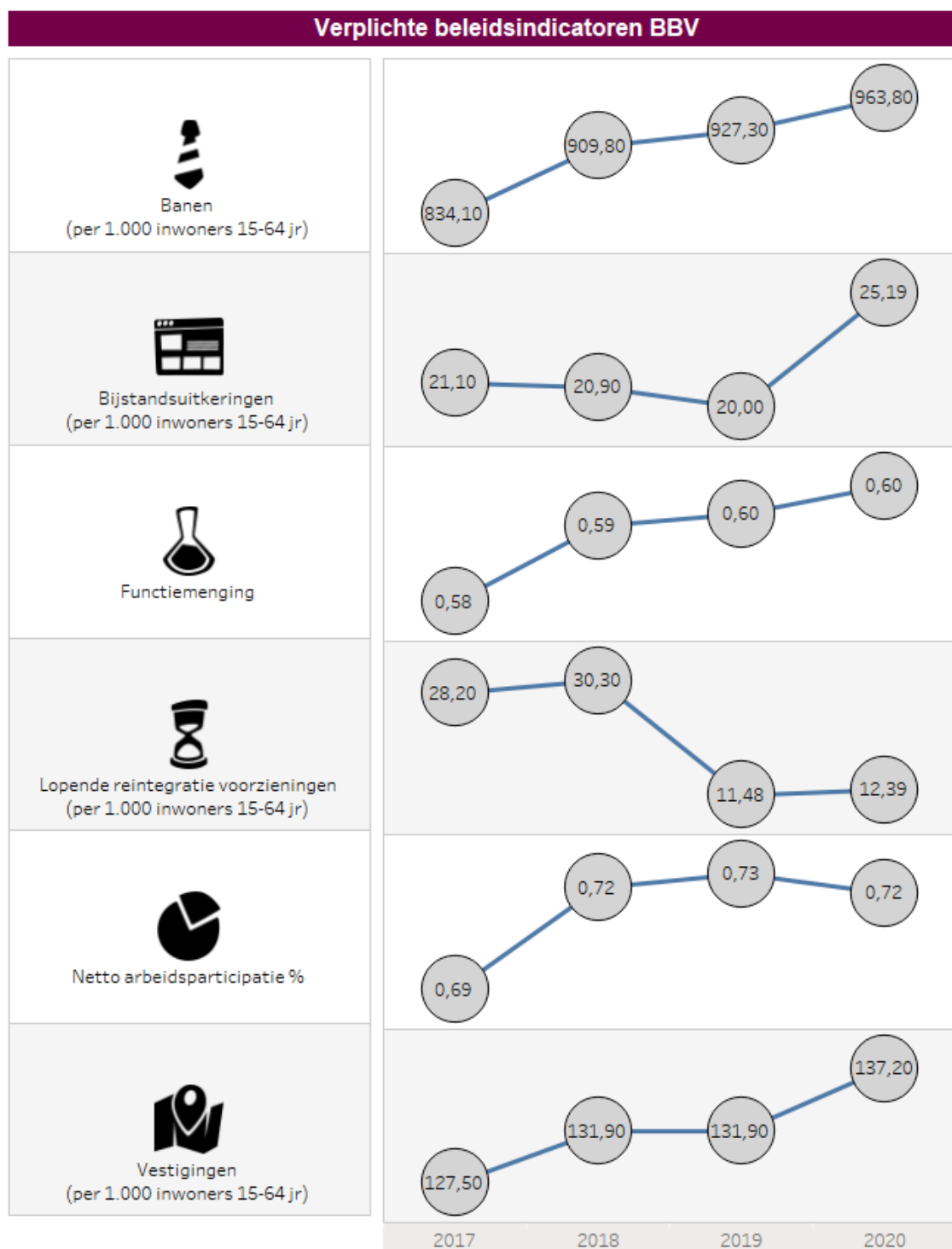

* Over eventueel meerinkomen wordt draagkracht berekend

Fraude

Verplichte beleidsindicatoren BBV (bron: Waar staat je gemeente)

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Opstellen Omgevingsplan Bedrijventerreinen	50.000	Incidenteel

Toelichting prioriteiten

**Doelstelling: We moeten zorgen voor voldoende en aantrekkelijke bedrijventerreinen
(bron: Coalitieakkoord 2018-2022)**

Opstellen Omgevingsplan Bedrijventerreinen

1. Het opstellen van een Omgevingsplan op basis van de Omgevingswet is verplicht en een gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022.
2. Binnen de bestuursopdracht voor het opstellen van de Omgevingsvisie Bedrijventerreinen is aangegeven dat de visie uitgewerkt wordt in een Omgevingsplan. Na het opstellen van de visie wordt dus gestart met het opstellen van een Omgevingsplan.
3. We hebben dit Omgevingsplan nodig om, mede op basis van deze visie, te beschikken over een actuele set van regels voor de toedeling van functies aan locaties en hiermee ook bestaande bedrijven een juiste juridische status mee te geven.

Actuele ontwikkelingen

Doorontwikkeling lokale uitvoering Wsw en Participatiewet.

Na de indienstneming van alle SW-medewerkers per 1 januari 2021 volgt per 1 januari 2022 de overheveling van de medewerkers nieuw beschut (op grond van de Participatiewet) van Soweco naar de gemeenten. De planning van de verdere afbouw van de GR Soweco is mede afhankelijk van de verkoop van het resterende vastgoed.

Voor de uitwerking van de lokale uitvoering is een bestuursopdracht vastgesteld voor doorontwikkeling van de Sterkerij naar een overkoepelende stichting Sterkerij 3.0. Deze ontwikkeling sluit aan bij de visie van het "Participatiehuis", en biedt ruimte om ook nieuwe leer/werkprojecten hier onder te brengen. Vanuit het lokale bedrijfsleven zijn daarvoor initiatieven in ontwikkeling.

Momenteel vindt onderzoek plaats naar de wijze waarop wij onze gemeentelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid hierbij het beste kunnen vormgeven. Daarbij wordt ook onderzocht wat de nieuwe CAO "Aan de slag" (voor de doelgroep Participatiewet) betekent voor de uitvoering van het werkgeverschap.

Wij attenderen in dit verband ook op de aangekondigde gewijzigde financiering van de loonkostensubsidies door het Rijk. Vanaf 2022 ontvangen de gemeenten hiervoor een afzonderlijke vergoeding, niet meer als onderdeel van de BUIG-uitkering. De bedoeling daarvan is dat de rijksbijdrage beter aansluit bij de daadwerkelijke realisatie bij de gemeenten.

Invoering nieuwe Wet Inburgering

Ingaande 1-1-2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. Daarmee worden gemeenten weer in de volle breedte verantwoordelijk voor de inburgering van statushouders. Uitgangspunten van de nieuwe wet zijn;

- Alle nieuwkomers moeten zo snel mogelijk meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst in de vorm van betaald werk
- De dienstverlening vanuit de keten moet goed op elkaar afgestemd worden (inburgering, werk en onderwijs)
- Integratie en participatie

De voorbereidingen hiervoor zijn grotendeels op Twents niveau opgepakt en zijn in volle gang. Gemeenten ontvangen structurele bijdragen voor de uitvoeringskosten en de kosten van het aanbieden van de diverse leerroutes.

Integraal Beleidsplan Armoede & Schulden

In 2021 is het armoedebelief en het beleidsplan Schulddienstverlening 2018-2021 geëvalueerd. Beide evaluaties dienen als opmaat voor een nieuw integraal beleidsplan Armoede & Schulden.

Ontwikkelingen in wetgeving en anderszins worden meegenomen in dit beleidsplan. Het beleidsplan wordt voorjaar 2022 aangeboden aan de raad.

Omgevingsvisie Bedrijventerreinen

In 2022 wordt verder gewerkt aan het opstellen van een actuele visie voor de bedrijventerreinen binnen Rijssen en Holten. De visie bevat in ieder geval een ruimtelijke, economische en milieukundige leidraad voor de komende jaren met betrekking tot de bestaande bedrijventerreinen. Deze visie wordt daarna verder uitgewerkt in een Omgevingsplan Bedrijventerreinen.

Wat mag het kosten
(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		70		50	25		
Structureel		88					
Bestaand beleid	18.928	13.587	16.485	13.479	13.440	13.402	13.402
Totaal lasten programma	18.928	13.745	16.485	13.529	13.465	13.402	13.402
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	13.272-	6.427-	8.815-	6.801-	6.801-	6.801-	6.801-
Totaal baten programma	13.272-	6.427-	8.815-	6.801-	6.801-	6.801-	6.801-
Saldo voor bestemming	5.656	7.318	7.670	6.728	6.664	6.601	6.601
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve	182-	63-	147-	48-	48-	48-	48-
Storting reserve	49			-	-	-	-
Saldo na bestemming	5.523	7.255	7.523	6.680	6.616	6.553	6.553

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
250	Markten	34.400	12.600-	21.800
251	Economische zaken	361.900	45.900-	316.000
800	WWVB re-integratie	3.814.100	48.300-	3.765.800
801	WWVB algemeen	8.646.080	6.592.900-	2.053.180
802	Kwijtschelding	190.500	150.000-	40.500
803	Terugvordering (IOA/WIOAZ)	431.920	-	431.920
Totaal programma		13.478.900	6.849.700-	6.629.200

2.6 Wonen, Recreëren en Veiligheid

Coalitieakkoord 2018-2022

Om de verschillende categorieën inwoners de mogelijkheid te geven te kunnen blijven wonen in onze gemeente, is het sneller bouwen van betaalbare woningen voor alle doelgroepen van groot belang. Wij staan positief tegenover experimenten met nieuwe woonvormen.

Recreatie en toerisme is een belangrijke economische pijler van onze gemeente. Om de positieve houding ten aanzien van deze sector te benadrukken is afgesproken te komen tot een verlaging van de toeristenbelasting. Dit is verder uitgewerkt in het hoofdstuk Financiën van dit akkoord.

De gemeente is relatief veilig en moet dat ook blijven. Zowel in objectieve cijfers als in de veiligheidsbeleving van inwoners willen we op zijn minst op het huidige peil blijven. Wij willen blijvende aandacht voor goed zichtbare politie en zo kort mogelijke aanrijtijden.

Het is ook van belang in de preventieve sfeer inspanningen te plegen om het veiligheidsniveau te handhaven of te verbeteren. Bijvoorbeeld door in te zetten op preventie in het kader van jeugdzorg en het vroeg signaleren van problemen.

We willen dat de gemeente aantrekkelijk blijft voor toeristen. Hoewel de hoogte van de toeristenbelasting wellicht niet doorslaggevend is voor de keus om naar Rijssen-Holten te komen en te verblijven, kan een verlaging toch een positieve stimulans zijn voor de aantrekkelijkheid van de gemeente als verblijfsgebied. Nadat in de vorige raadsperiode de toeristenbelasting al teruggebracht is naar € 1 (het gemiddelde bedrag in Overijssel), gaan we voor een verdere verlaging van de toeristenbelasting met twee keer € 0,10 in deze raadsperiode. We gaan in overleg met de ondernemers in de toeristische sector om te komen tot een transparantere manier van werken met betrekking tot uitgaven op dit terrein.

Wij gaan voor een leefbaar en vitaal platteland. Daarvoor wordt een visie ontwikkeld, in samenwerking met bewoners en bedrijven. De ontwikkeling van agrarische bedrijven mag daarbij niet in de knel komen. Hierbij hoort ook het zoeken naar oplossingen voor vrijkomende agrarische bebouwing volgens het ja-mitsprincipe. De gebiedsmakelaar kan hierin een verbindende rol spelen, waarbij ook de zorgcomponent niet uit het oog mag worden verloren.

[Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021](#)

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?			
Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) burgemeester (b) of raad (r)
WONEN			
1. Structuurplan De Liesen	2007	Geen herziening voorzien	r
2. Structuurvisie Het Opbroek	2020	Geen herziening voorzien	r
3. Structuurvisie Rijssen-Holten	2012	Wordt Omgevingsvisie 2023	r
4. Welstandsnota Rijssen-Holten (Holten kern en wonen, Rijssen wonen, Rijssen kern, Rijssen bedrijven)	2012/2013	Gaat op in Omgevingsvisie/plan	r

5.	Nota inbreidingsbeleid	2014	Geen herziening voorzien	r
6.	Gebiedsvisie Stokmansveld	2014	Geen herziening voorzien	r
7.	Structuurvisie Centrum Rijssen 2025 (SCR2025)	2016	Gaat op in Omgevingsvisie	r
8.	Woonvisie 2017 t/m 2021	2019	2021	r
9.	Woningbouw 2017-2021	2019	2021	r
RECREËREN				
10	Landschapsontwikkelingsplan (deel 1, deel 2, deel 3, kaart deelgebieden, visiekaart)	2008	Gaat op in Omgevingsvisie	r
11	Ruimtelijke horecavisie Rijssen-Holten 2021	2021	Geen herziening voorzien	r
12	Holten Hogerop/Heerlijk Holten beleidsvisie	2010	Geen herziening voorzien	r
13	Kadernota Landelijk gebied	2011	Gaat op in Omgevingsvisie	r
14	Integraal herzien bestemmingsplan Buitengebied	2012	Gaat op in gemeentebreed omgevingsplan	r
15	Twentse kracht groen metropool Twente (uitvoeringsprogramma en gebiedsontwikkeling)	2014	Geen herziening voorzien	c
16	Ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied	2015	Gaat op in Omgevingsplan	r
17	Visie vrijetijdseconomie Rijssen-Holten	2017	Gaat op in Omgevingsvisie	r
VEILIGHED				
18	Beleidsregels bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast gemeente Rijssen-Holten 2013	2013	Afhankelijk van eventuele wetswijziging	b
19	Damoclesbeleid	2019	Afhankelijk van regelgeving	b
20	Beleidslijn BIBOB 2021	2021	Geen herziening voorzien	c/b
21	Horecaconvenant	2016	2021/2022	b
22	Integraal Veiligheidsbeleid "Veiligheid maak je samen!" gemeente Rijssen-Holten	2021	Geen herziening voorzien	r

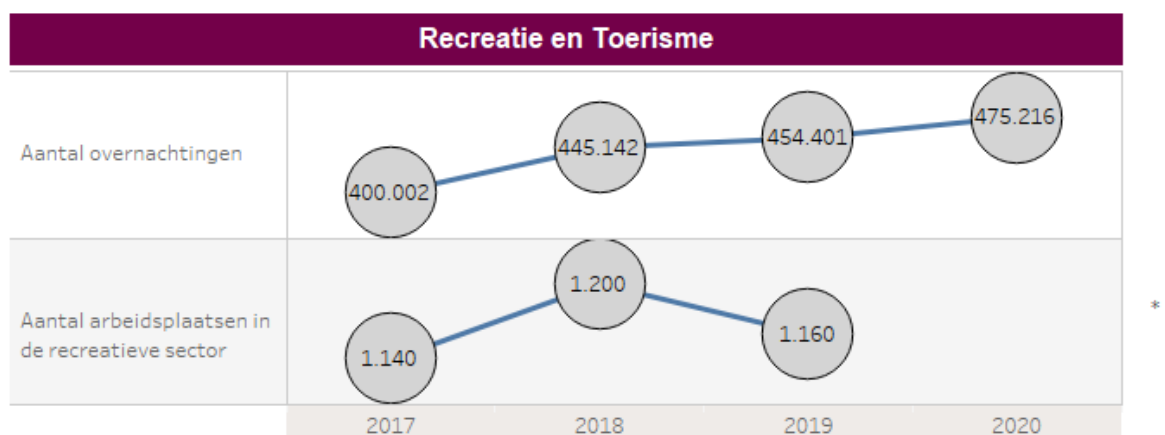
Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

- We willen sneller betaalbare woningen voor alle doelgroepen realiseren.
- Wij staan positief tegenover experimenten met nieuwe woonvormen.
- Aantrekkelijkheid Rijssen-Holten voor toeristen verhogen.
- Wij willen een tweede volwaardige ontsluiting van de Kalfstermansweide realiseren.
- Sanering van asbestdaken is noodzakelijk.
- Streven is om het huidige veiligheidsniveau te handhaven, inzet op preventieve maatregelen (ook in het kader van jeugdzorg en het vroeg signaleren van problemen).
- Aandacht voor goed zichtbare politie en zo kort mogelijke aanrijtijden.
- Er wordt een visie op het platteland ontwikkeld met een oplossing voor vrijkomende agrarische gebouwen volgens het ja, mits-principe.

- Positieve insteek ten aanzien van de gebiedsmakelaar.

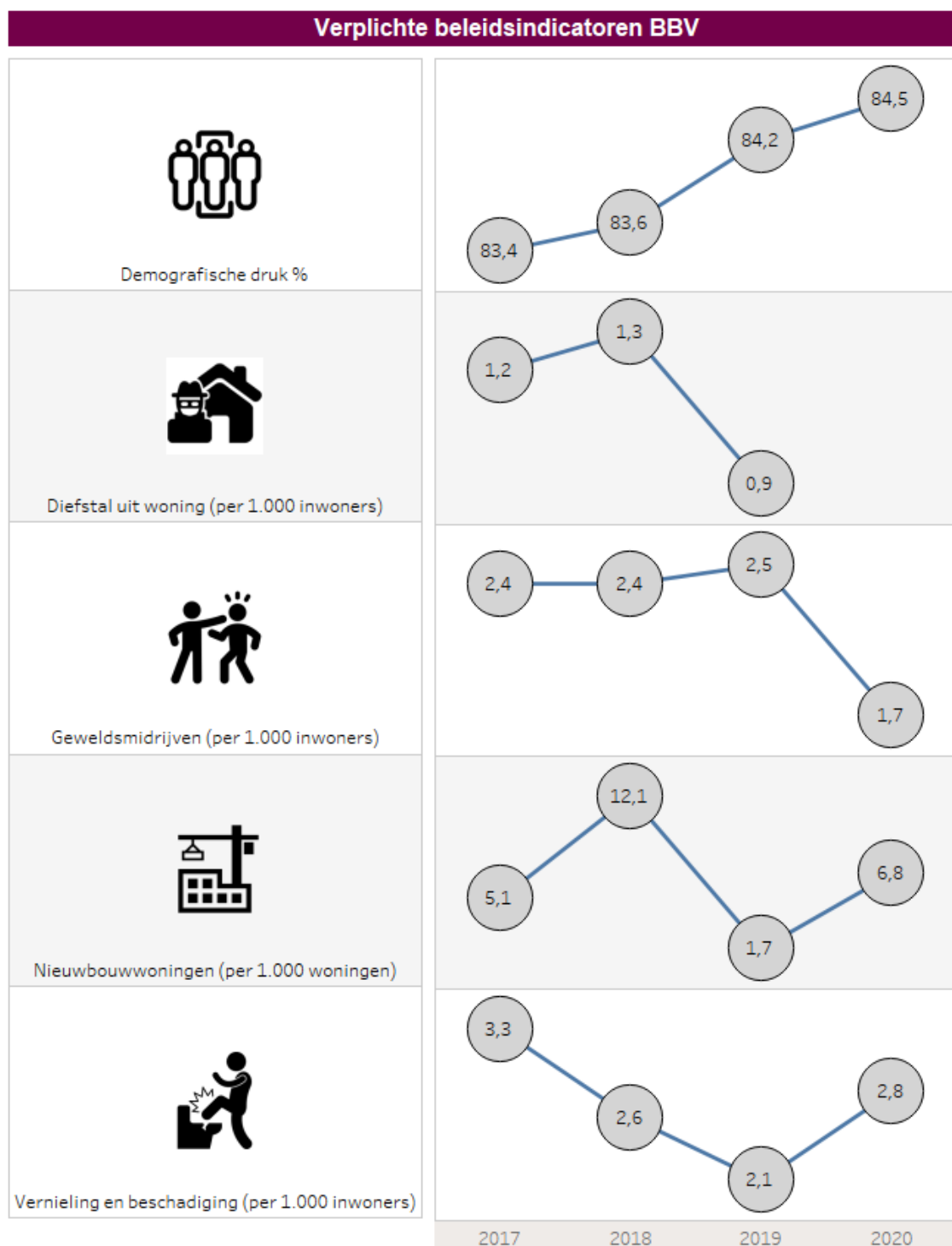
Cijfers die een indicatie geven van het programma

* Cijfers zijn nog niet beschikbaar over 2020

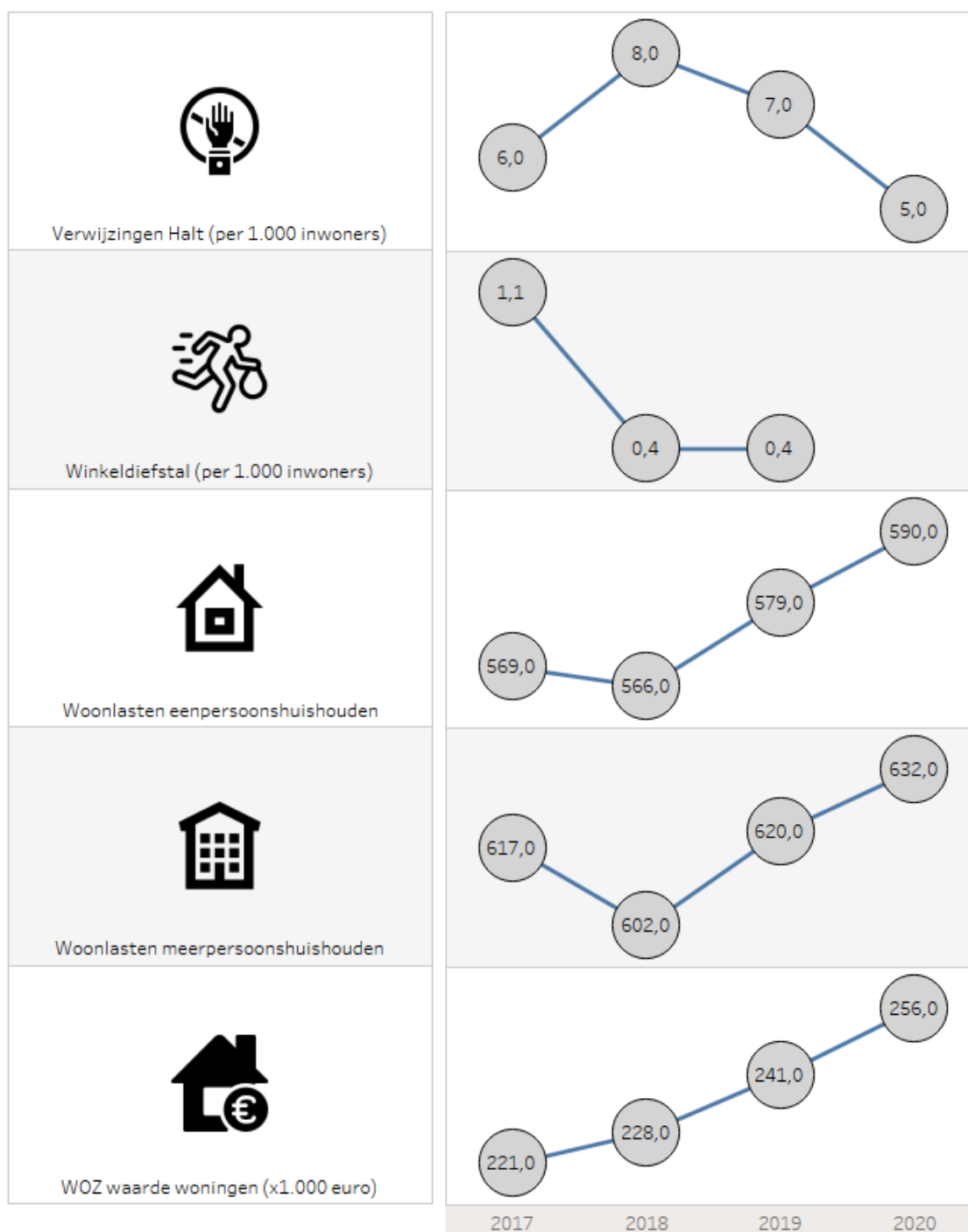

Verplichte beleidsindicatoren BBV (bron: Waar staat je gemeente)

* BBV indicatoren nog niet overal beschikbaar over 2020

Verplichte beleidsindicatoren BBV

* BBV indicatoren nog niet overall beschikbaar over 2020

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Uitbreiding formatie BOA domein I met 725 uur (0,5 FTE)	28.000	Structureel

Toelichting prioriteiten

Doelstelling: De gemeente is relatief veilig en moet dat ook blijven (bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Uitbreiding formatie BOA domein I met 725 uur (0,5 FTE)

Om het leefbaarheids- en veiligheidsniveau te handhaven of te verbeteren, is meer inzet op overlastbestrijding en handhaving noodzakelijk (conform coalitieakkoord 2018-2022). Bij het uitblijven van extra uren/budget kan geen uitvoering gegeven worden aan alle gevraagde bestaande en nieuwe taken. Voor het uitvoeren is extra BOA-inzet nodig. (Rekenkamerrapport raadsvergadering 6 november 2020). Het gaat om taken en werkzaamheden uit het HUP APV & Bijzondere Wetten, het integraal veiligheids-, Damocles- en het Bibob-beleid en de ondermijningsaanpak, (jeugd)overlast en woonoverlast (APV). Verder nemen BOA's meer deel aan vergaderingen en werkgroepen om zo binnenwereld en buitenwereld meer met elkaar in verbinding te brengen. Vanuit veiligheidsoogpunt moet in koppels worden gewerkt in plaats van alleen. Hierdoor kunnen minder taken en inzet (tegelijktijdig) worden uitgevoerd.

Actuele ontwikkelingen

Woningbouw

De voorbereiding voor de bouw van woningen in Opbroek Noord is afgerond. In 2022 worden er in ieder geval 160 woningen gebouwd. Het bouwprogramma is gevarieerd. De doelgroepenverordening is voor een deel toegepast (de gesprekken liepen al waardoor we de verordening niet ten volle konden toepassen). Naast sociale- en vrije sector huurwoningen worden ook sociale koopwoningen gebouwd.

Voor Opbroek Oost leggen we, als eerste stap in de formele ruimtelijke procedure, een ontwerp bestemmingsplan ter inzage. Ons streven is dat het bestemmingsplan eind 2022 kan worden vastgesteld zodat we in 2023 kunnen starten met het bouwrijp maken van de eerste fase. Daardoor ontstaat er voor Rijssen een meer constant aanbod van nieuwbouwwoningen en kunnen we voldoen aan de vraag. Opbroek Oost moet uiteindelijk voorzien in plus minus 550 woningen.

Voor het Enkcoterrein is, in samenspraak met diverse belanghebbenden, een stedenbouwkundig plan gemaakt. Het plan voorziet in de bouw van circa 150 woningen in een gemixt programma met het zwaartepunt op appartementen. Het gemixte programma moet voor alle doelgroepen ruimte bieden om te wonen. Ook hiervoor wordt in 2022 een ontwerp bestemmingsplan gemaakt.

De visie op de Enterstraat is in concept gereed en wordt begin 2022 aangeboden voor besluitvorming. De visie geeft inzicht in en voorstellen voor de opgaaf om de detailhandel in het gebied te saneren en tevens een bijdrage te verlenen aan de behoefte aan wonen in onze gemeente. Vanwege de ligging nabij de centrumvoorzieningen ligt, evenals bij het Enkcoterrein, de nadruk op de bouw van appartementen. Qua programma past dit ruimtelijk gezien het best bij de stedelijke omgeving. De visie voorziet in de bouw van circa 70 wooneenheden in diverse categorieën waaronder (sociale) huur en voldoende prijsvariatie in de koopsector.

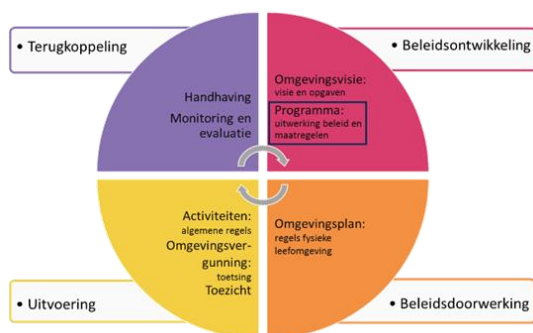
Met deze ontwikkelingen leggen we een stevige basis om de slogan "bouwen, bouwen, bouwen" de komende jaren ten uitvoer te brengen.

Implementatie Omgevingswet

In 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De implementatie van de Omgevingswet binnen onze organisatie is in volle gang. Voor 2022 ligt de focus op het daadwerkelijk aan de slag kunnen gaan met de Omgevingswet per 1 juli 2022. Zo gaan we concreet aan de slag met herijkte processen en werken we toe naar een werkend en gevuld Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Ook worden de structurele financiële effecten van de Omgevingswet en de keuzemogelijkheden hierin verder uitgewerkt.

Instrumenten en beleidscyclus Omgevingswet

De Omgevingswet vormt de basis voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat al het beleid dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving na in werkingtreding van de Omgevingswet een plek krijgt of moet krijgen binnen één van de instrumenten (Omgevingsvisie, programma, Omgevingsplan) van de Omgevingswet. De beleidscyclus Omgevingswet biedt hierbij structuur om de instrumenten van de Omgevingswet te ordenen.

Beleidscyclus Omgevingswet

Het opstellen van deze instrumenten is een tijdrovende opgave, waarbij het van belang is dat dit in samenspraak met partners, inwoners en politiek tot stand komt. Daarbij is er geen sprake van een 'blanco' startsituatie. Veel bestaand beleid zoals opgenomen in deze programmabegroting, zal een plek moeten krijgen in dit nieuwe instrumentarium. Om deze reden is bij veel bestaand beleid al opgenomen 'gaat op in Omgevingsvisie en/of Omgevingsplan'. In de in ontwikkeling zijnde Omgevingsagenda Rijssen-Holten is de aanpak om te komen tot deze uitwerking opgenomen.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

In mei 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel Kwaliteitsborging Bouwen aangenomen. Deze wet treedt zoals het er nu naar uitziet, net als de Omgevingswet, in werking op 1 juli 2022. Met ingang van deze wet verschuift voor verbouw en nieuwbouw die vallen onder de gevolklasse 1, de toetsing en het toezicht op bouwactiviteiten van gemeenten naar marktpartijen. Hiermee krijgt de gemeente een andere rol. Er worden enkele pilots uitgevoerd (onder andere binnen de projecten Opbroek Zuid en De Liesen) waarbij private partijen een eigen kwaliteitsborger inzetten. Mede op basis van de ervaringen uit deze pilots wordt de impact op de werkprocessen, formatie en financiën in 2021 en 2022 in beeld gebracht. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de ontwikkelingen van de Omgevingswet.

Omgevingsvisie buitengebied

In 2022 wordt verder gewerkt aan de Omgevingsvisie Buitengebied. Het buitengebied is in beweging en ook de komende jaren zullen er nog veel vraagstukken op het buitengebied af komen. Om klaar te zijn voor deze vraagstukken is het van belang om samen met de bewoners en bedrijven in het buitengebied een visie op te stellen. Ook de gebiedscoördinator en de erfcoach kunnen hier een belangrijke bijdrage in leveren, omdat zij al enige tijd in het buitengebied aan het werk zijn.

De visie moet ruimte geven voor ontwikkeling voor agrarische bedrijven in deze roerige tijden met de stikstofproblematiek, fosfaatrechten en een veranderende markt, maar ook zoeken naar oplossingen voor stoppende agrariërs. Bij de stoppende agrariërs brengt het vrijkomende agrarische bebouwing en in sommige gevallen stil leed met zich mee. Daarnaast is ook de ruimtevraag vanuit duurzame energie en klimaatadaptatie iets wat de komende jaren op het buitengebied af gaat komen. Hierin zal verbreding en aansluiting gezocht worden bij bestaande programma's van onder andere de provincie, Nationaal Park Sallandse Heuvelrug, Groene Metropool Twente, Waterschappen en Vitens om er uiteindelijk samen met inwoners een couleur locale aan te kunnen geven. Het resultaat is een integrale en samenhangende visie voor het buitengebied.

Wat mag het kosten

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		371		224	33		
Structureel		49		47	51	55	55
Bestaand beleid	7.908	7.368	9.188	7.412	7.412	7.412	7.412
Totaal lasten programma	7.908	7.788	9.188	7.683	7.496	7.467	7.467
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	2.846-	2.092-	2.922-	2.056-	2.012-	1.958-	1.958-
Totaal baten programma	2.846-	2.092-	2.922-	2.056-	2.012-	1.958-	1.958-
Saldo voor bestemming	5.062	5.696	6.266	5.627	5.484	5.509	5.509
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve	381-		352-	-	-	-	-
Storting reserve	813	38	22	-	-	-	-
Saldo na bestemming	5.494	5.734	5.936	5.627	5.484	5.509	5.509

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
202	Landgoed de Oosterhof	11.400	1.000-	10.400
205	Recreatie	1.017.400	51.200-	966.200
550	Openbare orde	505.300	27.000-	478.300
551	Integrale veiligheid	318.200	-	318.200
552	Rampenbestrijding	15.100	-	15.100
553	Brandweer	2.472.000	-	2.472.000
555	Preparatie	22.400	-	22.400
556	Preventie	2.800	2.000-	800
700	Wonen	672.300	826.600-	154.300-
701	Stadsvernieuwing	106.700	30.100-	76.600
70202	Overige agrarische zaken	7.600	116.000-	108.400-
703	Ruimtelijke Ordening	1.029.100	60.000-	969.100
704	Grondbedrijf	712.900	879.200-	166.300-
705	Omgevingswet	100.400	-	100.400
751 (muv75103)	Verkeer en vervoer	261.400	62.000-	199.400
754	Parkeren	129.600	1.300-	128.300
755	Openbaar vervoer	27.800	-	27.800
Totaal programma		7.412.400	2.056.400-	5.356.000

2.7 Wijken

Coalitieakkoord 2018-2022

Wij hechten aan duurzame en veilige wijken en willen daarin investeren, waarbij de beste mogelijkheden om de duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen te bereiken worden meegewogen. Om die beste mogelijkheden te bepalen is overleg met woningcorporaties en bewoners nodig. Waar het gaat om het beheer van onze door de gemeentelijke medewerkers prima onderhouden openbare ruimte is sober en veilig de ondergrens. Per omgeving kunnen er verschillen voorkomen. Toegangswegen tot de gemeente en tot de wijken hebben prioriteit.

Een goede infrastructuur die zorgt voor een vlotte doorstroming van het verkeer vinden wij belangrijk. Bij het oplossen van verkeersknelpunten moet de prioriteit liggen bij de bescherming van kwetsbare groepen als ouderen en kinderen. Wij willen een tweede volwaardige ontsluiting van de Kalfstermansweide realiseren. Wij streven naar het zo veilig mogelijk maken van kruisingen met spoorwegen, waarbij ongelijkvloerse kruisingen (met name in de N350 en in de verbinding tussen het centrum van Holten en de Holterberg) de voorkeur hebben.

Hondenbelasting in het buitengebied wordt afgeschaft omdat er geen voorzieningen tegenover staan. De voorzieningen die er zijn in de rest van de gemeente moeten blijven. Verder is meer inzet op overlastbestrijding en handhaving noodzakelijk om de door veel inwoners ervaren overlast op dit gebied tegen te gaan.

In zijn algemeenheid is het een goede zaak om in beeld te hebben welke grote investeringen op de lange termijn spelen. Bijvoorbeeld als het gaat om vervanging van tunnels. Meerjarig moet worden bekeken welke grote investeringen qua vervanging en onderhoud op ons af komen, voor zover dat nog niet gebeurt. Alle gemeentelijke eigendommen moeten op die manier in beeld zijn. In de financiële begroting van de programmabegroting wordt hier aandacht aan besteed.

Thema duurzaamheid uit coalitieakkoord 2018-2022

De coalitie streeft naar een duurzame samenleving. In een duurzame samenleving wordt verantwoord gebruikgemaakt van de schaarse natuurlijke hulpbronnen bij het creëren van welvaart. De coalitie wil bij de invulling van het begrip duurzaamheid naast de ecologische elementen ook kijken naar de sociale en economische aspecten ervan. Kortom: de coalitie wil een goed rentmeester zijn.

In 2016 is de Duurzaamheidsvisie 2016-2019 vastgesteld. Om de duurzaamheidsdoelstellingen te behalen, zeker als aansluiting wordt gezocht bij de landelijke doelstellingen (14%, 16% en 100% duurzame energie in 2020, 2023 en 2050), zijn ambitieuze en effectieve projecten nodig. Stil blijven zitten is geen optie. Er moeten duidelijke keuzes worden gemaakt over het energievraagstuk, ook als het gaat om projecten waarover de meningen nogal uiteenlopen (zoals zonnevelden en windmolens). Gezond realisme staat daarbij voorop. Doelstellingen, die met duidelijke tussenstations geformuleerd moeten worden, dienen ambitieus én haalbaar zijn.

Raad en college moeten zo snel mogelijk (uiterlijk in 2019) een heldere en realistische uitvoeringsagenda formuleren voor de transitie naar een duurzaam Rijssen-Holten. Deze dient in nauw overleg met de verschillende belanghebbenden - bedrijven, woningcorporaties én inwoners - opgesteld te worden. Alleen met een breed gedragen uitvoeringsagenda kan effectief invulling worden gegeven aan een realistisch klimaat- en energiebeleid.

Sanering van asbestdaken vinden wij noodzakelijk. Wij willen daarom een plan voor asbestsanering met daarin opties voor positieve stimulering en een uitvoeringsprogramma.

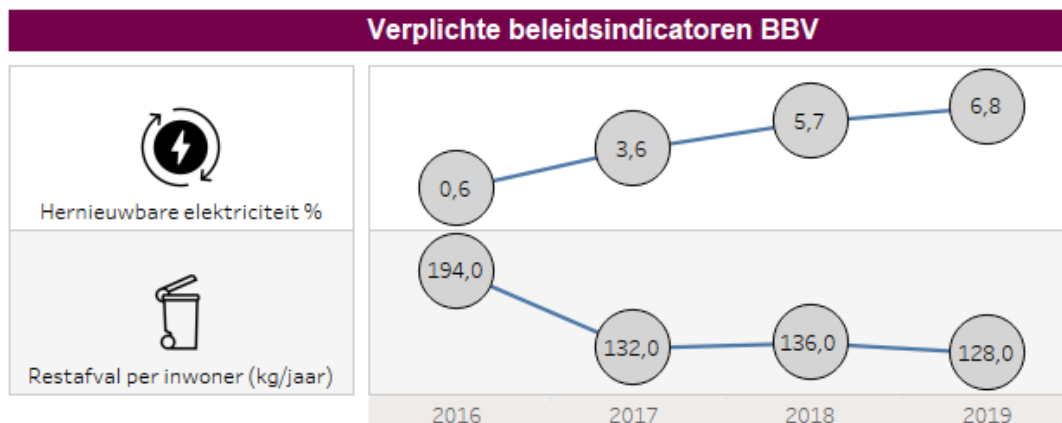
[Strategische visie 2010-2030, versie 2020/2021](#)

In welke lokale en regionale beleidsstukken is het beleid omschreven?			
Beleidsstuk	Jaar van vaststelling	Herziening/evaluatie	Vastgesteld door college (c) of raad (r)
VERKEER			
1. Fietsvisie Rijssen-Holten 2013 - 2020	2013	Geen herziening voorzien	r
2. Verkeersstructuurplan Holten (VSP)	2014	2021	r
PARKEREN			
3. Parkeeronderzoek Holten 2017	2017	2024	c
4. Parkeeronderzoek Rijssen 2019	2019	2024	c
5. Nota parkeernormen	2019	2024	r
MILIEU			
6. Gemeentelijk geluidbeleid	2008	Wordt opgenomen in Omgevingsplan	c
7. Gemeentelijk Rioleringsplan – 2018-2022	2018	2022	r
8. Lichtbeleid	2013	Wordt opgenomen in Omgevingsplan	r
9. Afvalinzameling 2017 - 2020	2019	Geen herziening voorzien	r
GROEN & WATER			
10. Groenstructuurplan Rijssen	1995	Gaat op in Groenstructuurvisie 2022	r
11. Groenstructuurplan Holten	2003	Gaat op in Groenstructuurvisie 2022	r
12. Berm- en slootbeheerplan	2017	2027	c
13. Watervisie	2011	Geen herziening voorzien	r
14. Beleidsstrategie openbare ruimte	2018	2022	r
15. Kaart waardevolle bomen en boombeplanting	2017	2022	c
DUURZAAMHEID			
16. Duurzaamheidsvisie 2021-2024	2021	2024/25	r

Kernpunten / samenvatting Coalitieakkoord 2018-2022

- We streven ernaar om waar mogelijk duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen te realiseren bij investeringen in duurzame en veilige wijken.
- Sober en veilig is de ondergrens bij beheer van de openbare ruimte.
- Toegangswegen tot de gemeente en tot wijken hebben prioriteit.
- We streven naar een goede toegankelijkheid voor de gemeentelijke gebouwen en openbare voorzieningen.
- Goede infrastructuur is belangrijk. Bij het oplossen van verkeersknelpunten ligt de prioriteit bij bescherming van kwetsbare groepen als ouderen en kinderen.
- Wij streven naar het zo veilig mogelijk maken van kruisingen met spoorwegen waarbij ongelijkvloerse kruisingen (met name in de N350 en in de verbinding tussen centrum Holten en de Holterberg de voorkeur hebben).
- Wij willen ambitieuze en realistische duurzaamheidsdoelstellingen, met duidelijke tussenstations, geformuleerd in een breed gedragen uitvoeringsprogramma.
- Hondenbelasting buitengebied wordt afgeschaft.

Verplichte beleidsindicatoren BBV (bron: Waar staat je gemeente)

* BBV indicatoren nog niet geheel beschikbaar over 2020

Prioriteiten 2022

	Onderwerp	Voorstel 2022	Structureel /incidenteel
1	Proces opwekking duurzame energie	400.000	Incidenteel
2	Klimaatadaptie	200.000	Incidenteel

Toelichting prioriteiten

Doelstelling: We streven ernaar om waar mogelijk duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen te realiseren bij investeringen in duurzame en veilige wijken (bron: Coalitieakkoord 2018-2022)

Proces opwekking duurzame energie

Het nationale klimaatakkoord en de daaruit voortvloeiende Regionale Energie Strategie (RES), sporen ons aan om energie duurzaam op te wekken. Daar zijn we als college volop mee bezig. De zoektocht om te komen tot locaties voor windturbines deed veel stof opwaaien en is on hold gezet, maar dat neemt de opgave om te komen tot een duurzamer samenleving niet weg. Er bleek in de inspraakavonden veel animo te zijn vanuit de samenleving om samen te kijken naar alternatieve vormen van duurzame energie. De eerste stappen om die ideeën op papier te krijgen en uit te werken, zijn gezet. Met hulp van en facilitering door de gemeente wordt een projectorganisatie opgezet, met als doel te onderzoeken welke alternatieven er zijn om te kunnen voldoen aan de landelijke en regionale eisen. We hebben tot 2023 de tijd om dit project te draaien. Dit project kost geld, vandaar dat het voorstel is om incidenteel in totaliteit 6 ton te reserveren (voor 2021 zitten nog voldoende middelen in de bestaande reserve, voor 2022 4 ton en voor 2023 2 ton) om tot een gedragen resultaat te kunnen komen.

Klimaatadaptie

Voor de aanpak van klimaatadaptie/hittestress kan de gemeente aanspraak maken op een provinciale subsidieregeling, waarbij sprake is van cofinanciering. Omdat het toch een verplichting is om maatregelen op dit gebied te nemen, is het effectief om een bedrag (ter grootte van 2 ton voor 2022 en eenzelfde bedrag voor 2023) te reserveren. Hierdoor kan eenzelfde bedrag worden binnengehaald, waardoor met de helft van de kosten voor de gemeente de benodigde maatregelen genomen kunnen worden.

Actuele ontwikkelingen

Duurzaamheidsvisie

De Duurzaamheidsvisie 2016-2019 is vervangen door een nieuwe geactualiseerde visie. In 2020 heeft de voorbereiding van deze nieuwe visie plaatsgevonden. De uiteindelijk vaststelling van de nieuwe visie heeft begin 2021 plaatsgevonden.

Eind 2019 heeft de vaststelling plaatsgevonden van een realistische uitvoeringsagenda met betrekking tot de transitie naar een duurzaam Rijssen-Holten. Deze is in nauw overleg met de verschillende belanghebbenden - bedrijven, woningcorporaties én inwoners - opgesteld. Alleen met een breed gedragen uitvoeringsagenda kan effectief invulling worden gegeven aan een realistisch klimaat- en energiebeleid.

Een plan voor asbestsanering met daarin opties voor positieve stimulering en een uitvoeringsprogramma van zijn kracht geworden en in uitvoering genomen.

Wat mag het kosten

(bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2020	begroting 2021	begroting 2021 na VJN	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Lasten							
<u>Prioriteiten</u>							
Incidenteel		368		180	132	50	
Structureel		33		36	64	74	74
Bestaand beleid	13.690	12.409	13.380	12.004	12.004	12.004	12.004
Totaal lasten programma	13.690	12.810	13.380	12.220	12.200	12.128	12.078
Baten							
<u>Prioriteiten</u>							
Bestaand beleid	8.435-	6.804-	7.092-	6.528-	6.528-	6.528-	6.528-
Totaal baten programma	8.435-	6.804-	7.092-	6.528-	6.528-	6.528-	6.528-
Saldo voor bestemming	5.255	6.006	6.288	5.692	5.672	5.600	5.550
Mutaties in reserves							
Onttrekking reserve	144-		320-	10-	10-	10-	10-
Storting reserve	606	23	-	144	144	144	144
Saldo na bestemming	5.717	6.029	5.968	5.826	5.806	5.734	5.684

Lasten en baten per product

product	omschrijving	lasten	baten	saldo
400	Milieu	980.500	12.000-	968.500
401	Natuurbescherming	42.700	-	42.700
402	Afwatering	139.900	-	139.900
450	Openbaar groen	1.530.600	21.200-	1.509.400
451 (muv 45103)	Lasten hondentoiletten	50.100	-	50.100
50204	Speeltuinen/zomervakantie	57.000	200-	56.800
510	Ongediertebestrijding	41.000	-	41.000
600	Afval	2.884.400	3.310.100-	425.700-
650	Riolering	2.573.200	2.964.300-	391.100-
702 (muv 70202)	Verspreide gronden	142.400	153.500-	11.100-
750	Wegen	2.415.800	76.200-	2.339.600
75103	Duurzaam veilig	124.900	-	124.900
752	Straatverlichting	309.000	-	309.000
753	Straatreiniging	548.000	-	548.000
756	Gladheidsbestrijding	308.700	-	308.700
Totaal programma		12.148.200	6.537.500-	5.610.700

3. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bij de programma's 1 tot en met 7 worden de desbetreffende lasten en baten weergegeven. Bij veel van de programma's zijn de baten lager dan de lasten. De programmatekorten worden bekostigd uit de algemene dekkingsmiddelen, waarvan de uitkering uit het Gemeentefonds en de onroerende-zaakbelastingen (ozb) de belangrijkste zijn. In het overzicht 'Algemene dekkingsmiddelen' wordt een specificatie gegeven. Het beleid omtrent lokale heffingen is verwoord in de desbetreffende paragraaf '4.1 lokale heffingen'.

De algemene dekkingsmiddelen kennen in tegenstelling tot de riool- en afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. De niet vrij aanwendbare heffingen worden, evenals de ontvangsten van specifieke uitkeringen, in de functionele programma's verantwoord.

onderdelen	rekening 2020	begroting 2021 primair	begroting 2021 na voorjaarsnota	begroting 2022
a. Lokale heffingen				
ozb	-6.351.239	-6.438.600	-6.438.600	-6.555.400
recognities en verhuur standplaatsen	-9.424	-15.200	-15.200	-15.200
forensenbelasting	-132.472	-123.400	-123.400	-124.400
toeristenbelasting	-464.891	-396.200	-380.100	-371.300
hondenbelasting	-102.898	-103.400	-103.400	-101.600
b. Gemeentefonds	-57.915.095	-57.831.400	-59.343.900	-58.139.800
c. Dividenden	-790.086	-971.400	-866.700	-990.500
d. Overige eigen middelen	-3.568.111	-6.040.900	-6.040.900	-3.988.300
e. Saldo financieringsfunctie	1.199.819	1.141.000	1.141.000	1.008.700
f. Stelposten	0	2.726.700	0	1.273.800
	-68.134.397	-68.052.800	-72.171.200	-68.004.000

Toelichting

a. Lokale heffingen

Voor een toelichting over het beleid met betrekking tot de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf '4.1 lokale heffingen'.

De ozb-inkomsten worden gecorrigeerd voor de lasten die betrekking hebben op de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ).

b. Gemeentefonds

Aan de hand van de meicirculaire 2021 is de raming voor de uitkering uit het Gemeentefonds voor de gemeente berekend. Alle relevante ontwikkelingen zijn hierin meegenomen.

c. Dividenden

De gemeente ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelen in diverse ondernemingen.

De gemeente heeft aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Vitens, Enexis en Twence. De preferente aandelen Vitens zijn omgezet in een achtergestelde lening.

Wadinko keert jaarlijks een dividend uit van € 500,- per aandeel.

Bedrijf	begroting 2021 na voorjaarsnota	begroting 2022
BNG	-551.600	-600.000
Vitens (achtergestelde lening)	-1.500	0
Wadinko	0	-45.000
Enexis achtergestelde lening	-5.000	-5.000
Enexis	-32.500	-50.000
Twence	-304.500	-300.000
Kapitaallasten rentebaten beleggingen	28.400	9.500
	-866.700	-990.500

d. Overige eigen middelen

Onder deze noemer worden diverse eigen middelen gerangschikt die wij hebben samengevat in onderstaande tabel.

	begroting 2022
personeelsuren belastingen	12.600
personeelsuren invordering	127.900
Btw-verrekening afval en riool	-1.039.900
Onttrekkingen uit reserves	-2.313.000
Stortingen in reserves	600.000
Overige	-22.100
Lichtmastreclame	-66.100
Saldo financieringsfunctie	-1.008.700
Verschil renteomslag	-279.000
	-3.988.300

e. Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is het verschil tussen de werkelijk betaalde rente en de ontvangen rente. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de bespaarde rente en de gevolgen van de renteomslagberekening. Het saldo van de financieringsfunctie bedraagt:

	begroting 2022
betaalde rente lang	1.078.700
betaalde rente kort	0
ontvangen rente kort	0
ontvangen rente hypotheek	-70.000
	1.008.700

f. Stelposten

De volgende stelposten zijn opgenomen bij de algemene dekkingsmiddelen:

	begroting 2022
onvoorziene uitgaven	60.000
stelpost activeren 2.000 uren RSC	10.000
idem vervallen directe lasten	-199.000
eigen risicodragerschap WGA	20.800
Ombuigingen sociaal domein	-200.000
nieuw beleid incidenteel	1.168.000
nieuw beleid structureel	414.000
	1.273.800

Onvoorzien

De gemeente begroot een vast bedrag voor onvoorzien. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan een beroep op onvoorzien worden gedaan. Dit is in het geval dat maatregelen onvermijdelijk of wettelijk verplicht zijn en hier geen andere dekking voor aanwezig is. Het bedrag voor onvoorzien is te verdelen in 2 delen, namelijk € 40.000,- incidenteel en € 20.000,- structureel.

De gewijzigde begrotingsvoorschriften (BBV) schrijven voor dat vooral eigen personeelskosten van het toezicht houden bij nieuwe werken sinds 2018 geactiveerd moeten worden. De directe personeelslasten zijn hierdoor lager (€ 199.000,-). Daar staan kapitaallasten tegenover (€ 10.000,-). Bij de najaarsnota wordt gezien welke projecten het exact betreft en worden de stelposten verdeeld.

PARAGRAFEN

4.1 Paragraaf lokale heffingen

Artikel 10 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat ten minste (artikel 10, onderdeel c van het BBV):

- a. de geraamde inkomsten;
 - b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
 - c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen. Hierin wordt inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen (die hoogstens kostendekkend mogen zijn) wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
 - d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
 - e. een beschrijving van het kwietscheldingsbeleid.
-

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten. De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken namelijk de burger heel direct in de portemonnee.

De paragraaf lokale heffingen bevat:

- de beleidsvoornemens voor de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen
- een duiding van de lastendruk;
- een beschrijving van het kwietscheldingsbeleid.

Op deze manier wordt inzicht gegeven in de lokale belastingdruk en wordt u, de raad, in staat gesteld te sturen op hoofdlijnen van beleid en een afweging te maken tussen de belastingdruk en het voorzieningenniveau.

Uitgangspunt tarievenbeleid

Alle kostprijzen en tarieven van gemeentelijke dienstverlening zijn in 2018 opnieuw tegen het licht gehouden. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in de Nota kostprijzen en tarieven gemeentelijke dienstverlening 2019.

Als algemeen uitgangspunt geldt dat de tarieven kostendekkend zijn. Uitzonderingen hierop staan in de nota. In 2022 gelden de tarieven uit de nota, dus van 2021, gecorrigeerd voor inflatie (0,28%).

Het bestaande beleid om de tarieven jaarlijks te corrigeren voor de inflatie wijkt op de volgende punten af:

1. Voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) zullen de tarieven zo worden vastgesteld dat de totale opbrengst per saldo 0,28% stijgt (dit is de inflatie), exclusief areaal. Op dit moment zijn de nieuwe waarden en dus het nieuwe tarief nog niet bekend.
2. De rioolheffing daalt naar € 164,- per aansluiting.
3. De afvalstoffenheffing wordt zoals gebruikelijk kostendekkend geraamd. De tarieven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens stijgen in 2022 naar respectievelijk € 161,- en € 213,-.
4. Voor de toeristenbelasting blijft in 2022 het tarief € 0,80 per overnachting, gelijk aan 2021.
5. De tarieven voor hondenbelasting worden vastgesteld op € 38,- voor een 1^e hond en op € 56,- voor een 2^e en volgende hond. De tarieven blijven daarmee gelijk aan 2021.
6. De lijkbezorgingsrechten worden met het inflatiepercentage van 0,28% verhoogd.
7. Het tarief voor de reclamebelasting wordt vastgesteld op basis van de ingediende begroting 2022 van de Stichting Ondernemersfonds.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Als gevolg van de verplichte jaarlijkse herwaardering van onroerende zaken gelden per 1 januari 2022 ook weer nieuwe WOZ-waarden. De tarieven van de onroerendezaakbelastingen zullen daarvoor worden aangepast waarbij de totale OZB-opbrengst (exclusief nieuw- en verbouw) uiteindelijk 0,28% hoger wordt en de opbrengstverhouding tussen de categorie woningen en niet-woningen zoveel mogelijk in stand blijft.

De tarieven voor 2022 zijn op dit moment nog niet bekend. Voor 1 januari 2022 zullen de tarieven voor 2022 door de raad worden vastgesteld.

Binnen de gemeente is sprake van tariefdifferentiatie. Voor niet-woningen (bedrijven) gelden andere (hogere) tarieven dan voor woningen. OZB wordt geheven van alle onroerende zaken (zoals gebouwde objecten, in aanbouw zijnde objecten en grond) tenzij wettelijk vrijgesteld.

De waarde van alle onroerende zaken is van invloed op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Die uitkering houdt namelijk rekening met de opbrengst uit de onroerendezaakbelastingen in de gemeente.

Afvalstoffenheffing

Het kostendekkende tarief voor een- en meerpersoonshuishoudens wordt vastgesteld op respectievelijk € 161,- en € 213,-. De tarieven voor 2022 zijn gestegen ten opzichte van 2021. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere storttarieven bij Twence.

Rioolheffing

De rioolheffing daalt van € 195,- in 2021 naar € 164,- per aansluiting in 2022. Deze daling is een gevolg van de aanpassing van het rentetarief van 3 naar 1%. Uitgangspunt bij de rioolheffing is dat de taak riolering volledig kostendekkend wordt uitgevoerd. Voor het tegengaan van tariefschommelingen is een voorziening opgenomen. Voor verbeteringsmaatregelen is een aparte voorziening beschikbaar.

Belastingdruk per huishouden (afgerond op hele euro's).

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	landelijk 2021 **)
OZB *)	€ 221	€ 222	€ 224	€ 228	€ 232	€ 238	€ 239****)	€ 305
Afvalstoffenheffing ***)	€ 205	€ 185	€ 168	€ 178	€ 186	€ 186	€ 213	€ 305
Rioolheffing	€ 191	€ 194	€ 195	€ 198	€ 195	€ 195	€ 164	€ 201
Totaal (meerpersoonshuishoudens)	€ 617	€ 601	€ 587	€ 604	€ 613	€ 619	€ 616	€ 811
Mutatie t.o.v. voorgaande jaar	-4,0%	- 2,6%	- 2,3%	+2,9%	+1,5%	+1,0%	-0,5%	

*) Bij een gemiddelde woningwaarde

**) Bron: Coelo atlas 2021

***) Meerpersoonshuishoudens

****) Het OZB tarief is gebaseerd op tarief van het voorgaande jaar verhoogd met inflatie

Hondenbelasting

De tarieven voor een 1^e hond en een 2^e en volgende hond komen in 2022 op respectievelijk € 38,- en € 56,-. Hondenbelasting is voor het buitengebied per 1 januari 2019 afgeschaft. Er is sprake van een overgangssituatie als gevolg van de nieuwe werkwijze (conform voorstel over het nieuwe hondenbeleid). In het voorjaar van 2022 wordt deze werkwijze geëvalueerd.

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven voor het houden van een verblijf met overnachting door niet-ingezetenen binnen de gemeente in hotels, pensions, vakantie-onderkomens, mobiele kampeeronderkomens, niet beroepsmatig verhuurde ruimten en op vaste standplaatsen, tegen vergoeding in welke vorm dan ook. Voor de toeristenbelasting geldt normaliter dat het tarief 1 keer in de 2 jaar wordt aangepast aan inflatie. Conform het coalitieakkoord is de toeristenbelasting met twee keer € 0,10 verlaagd in de huidige raadsperiode. De eerste verlaging is doorgevoerd in het tarief voor 2020. De tweede verlaging is doorgevoerd in het tarief voor 2021. In de begroting wordt uitgegaan van 475.000 overnachtingen.

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van de personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. De tarieven worden in gelijke verhouding als de OZB-tarieven verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten

In de huidige begroting gaan we uit van een budgettaire neutrale situatie voor wat betreft de lijkbezorgingsrechten. Door de tariefaanpassing uit 2019 had de gemeente Rijssen-Holten in 2020 weer 100% kostendekkende tarieven voor de lijkbezorgingsrechten. De tarieven voor het jaar 2022 worden daarom alleen verhoogd met inflatie (net als in 2021).

Omgevingsvergunning bouw

Omdat de bouwleges een percentage van de bouwsom bedragen worden de tarieven voor 2022 bepaald na vaststelling van de normbouwkostenlijst. De normbouwkostenlijst is namelijk leidend voor het bepalen van de bouwsom.

De normbouwkostenlijst is ten tijde van schrijven in ontwikkeling en wordt in het laatste kwartaal van 2021 vastgesteld.

De verwachting is dat door prijsontwikkelingen in de bouw de normbouwkostenlijst zal worden aangepast.

Voor het begrotingsjaar 2022 wordt 92% van de kosten verhaald. De gemeente Rijssen-Holten streeft er naar om over een periode van 5 jaar kostendekkend te zijn. Dit doen we vanwege jaarlijks fluctuerende aantallen. Over de afgelopen 5 jaar zitten we gemiddeld nog steeds rond de 100%.

Daarnaast begroten we de lasten op basis van normuren komend uit een eerder onderzoek (K+V Rapport, 2015). Door verschillende ontwikkelingen in de vergunningverlening kunnen deze normuren afwijken van het werkelijk aantal uren. Bij de herziening van de nota Kostprijzen en tarieven (gepland voor 2022), wordt dit opnieuw gemonitord en bekeken.

Overigens is er binnen de bouwleges sprake van kruissubsidiëring, dat wil zeggen dat de grotere bouwwerken 'meebetalen' aan de kleinere bouwwerken.

Ondernemersfonds/reclamebelasting

In de centrumgebieden van Holten en Rijssen geldt sinds 1 januari 2014 een reclamebelasting. Het tarief daarvoor wordt bepaald door de in te dienen begroting 2022 van de Stichting Ondernemersfonds en de nieuwe WOZ-waarden. Beide gegevens zijn op dit moment nog niet bekend.

Voor de beveiliging van bedrijventerreinen in Holten wordt voorgesteld om per 1 januari 2022 een reclamebelasting in te voeren waarmee een ondernemersfonds wordt gevoed ter bekostiging.

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Dit is het geval als de bestaansnorm van inwoners onder de daarvoor geldende normen valt.

De kwijtscheldingsprocedure is vereenvoudigd voor belastingplichtigen die tenminste 2 achtereenvolgende jaren volledige kwijtschelding hebben ontvangen en van wie het inkomen hoofdzakelijk bestaat uit een PW-uitkering van de gemeente, een AOW-uitkering, een WIA-uitkering of een Anw-uitkering.

Een keer in de 5 jaar moet iedere aanvrager een volledig formulier invullen. De laatste keer was in 2020.

Jaar:	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal aanvragen:	316	339	383	415	461	482	433	443	439
Aantal gehonoreerd:	255	290	319	350	398	396	363	361	347

Kostendekkendheid omgevingsvergunning bouw

kosten taakveld 1.1 crisisbeheersing	€	37.500	
kosten taakveld 8.3 wonen en bouwen	€	436.800	
<i>Netto kosten taakveld</i>	€	<u>474.300</u>	
Toe te rekenen kosten:			
Kosten taakveld 0.4 overhead	€	353.400	
Totale kosten	€	<u>827.700</u>	
Opbrengst bouwleges	€	763.600	
Totale opbrengst heffingen	€	<u>763.600</u>	
Saldo		-64.100	92% Kostendekking

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

kosten taakveld 7.5 begraafplaatsen en crematoria	€	<u>510.800</u>	
<i>Netto kosten taakveld</i>	€	<u>510.800</u>	
Toe te rekenen kosten:			
Kosten taakveld 0.4 overhead begraafplaatsen	€	49.100	
Totale kosten	€	<u>559.900</u>	
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	€	558.800	
Totale opbrengst heffingen	€	<u>558.800</u>	
Saldo		-1.100	100% kostendekking

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

kosten taakveld 7.3	€ 2.491.100	(totale kosten minus btw en kwijtschelding)
kosten taakveld 0.10 mutaties reserves (sluitpost taak afval)	€ -10.000	
kosten taakveld 0.64 belastingen overig		
baten taakveld 7.3	€ -312.500	
<i>Netto kosten taakveld</i>	€ 2.168.600	
Toe te rekenen kosten:		
Kosten taakveld 0.4 overhead	€ 425.700	
BTW	€ 301.300	
Totale kosten	€ 2.895.600	
Opbrengst heffingen	€ 2.967.600	
Kwijtschelding	€ -72.000	
Totale opbrengst heffingen	€ 2.895.600	
Saldo	€ -	100% kostendekking

Kostendekkendheid rioolheffing

kosten taakveld 7.2	€ 1.756.600	(totale kosten minus btw en kwijtschelding)
kosten taakveld 0.10 mutaties reserves		
kosten taakveld 0.64 belastingen overig		
kosten taakveld 2.1 verkeer en vervoer	€ 160.200	
baten taakveld 7.2	€ -163.700	
<i>Netto kosten taakveld</i>	€ 1.753.100	
Toe te rekenen kosten:		
Kosten taakveld 0.4 overhead	€ 230.900	
BTW	€ 738.600	
Totale kosten	€ 2.722.600	
Opbrengst heffingen	€ 2.800.600	
Kwijtschelding	€ -78.000	
Totale opbrengst heffingen	€ 2.722.600	
Saldo	-	100% kostendekking

4.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Na evaluatie heeft de gemeenteraad op 15 november 2019 de systematiek, norm en samenstelling van het weerstandsvermogen gehandhaafd en opnieuw vastgesteld.

Doelstellingen gemeenteraad:

- risico's op geld waarderen;
- op geld gewaardeerde risico's afzetten tegen weerstandsvermogen;
- transparante systematiek.

De systematiek:

- belangrijke risico's identificeren en voorzien van een realistisch scenario (bijv. 2% korting gemeentefonds);
- financiële effecten van scenario's berekenen waarbij structureel en incidenteel onder één noemer worden gebracht;
- kansberekening geven bij elk benoemd risico(scenario) → laag=25%; midden=50% en hoog=75%;
- er ontstaan 4 uitkomsten te weten: laag; midden; hoog en prognose (de kans-inschatting);
- de uitkomsten worden in een matrix gezet evenals de aanwezige weerstandscapaciteit;
- de weerstandscapaciteit wordt gedeeld door het totale risicobedrag wat een ratio oplevert;
- vooral bij structurele risico's zoals gemeentefonds is weerstandsvermogen bedoeld als overbruggingsvermogen totdat de begroting weer sluitend is. Dit betekent dat niet het hele risicobedrag ten laste van de weerstandscapaciteit komt maar alleen de tijdelijke dekking waarbij het uitgangspunt is dat de tegenvaller gefaseerd wordt geabsorbeerd in de begroting;
- bij structurele risico's moet tevens doorlopend een actueel risicoprofiel gemaakt worden (dit kan de kans-inschatting maar ook de scenario-omvang betreffen);
- de laatste 2 items zijn verwerkt in een rekenmodel dat laat zien wat de gevolgen zijn van de doorrekening van de risico's en het nieuwe berekende risicoprofiel (risicosimulatie);
- na risicosimulatie ontstaat een nieuw (prognose)risicoprofiel en een bijgesteld weerstandsvermogen;
- de ratio uit de risicosimulatie geeft een accurater beeld omdat deze rekening houdt met het vermogen van de organisatie structurele tegenvallers gefaseerd op te lossen;
- de ratio uit de risicosimulatie wordt dan ook gebruikt voor de bepaling van het gewenste weerstandsvermogen;
- de gemeenteraad stelt de gewenste norm (ratio) vast;
- op basis van de waarderingstabel van de NAR (zie onderstaande tabel) heeft de raad de norm vastgesteld op de bandbreedte 1 tot 1,4.

<i>Ratio Weerstandsvermogen</i>	<i>Betekenis</i>
<i>> 2,0</i>	<i>Uitstekend</i>
<i>1,4 - 2,0</i>	<i>Ruim voldoende</i>
<i>1,0 - 1,4</i>	<i>Voldoende</i>
<i>0,8 - 1,0</i>	<i>Matig</i>
<i>0,6 - 0,8</i>	<i>Onvoldoende</i>
<i>< 0,6</i>	<i>Ruim onvoldoende</i>

De raad heeft aan de beschikking over c.q. het in stand houden van het weerstandsvermogen de volgende eisen verbonden:

- bij een (prognose)ratio > 1,4 mag het weerstandsvermogen verminderd worden tot 1,4 ten bate van de algemene middelen;
- bij een ratio tussen 1 - 1,4 mag beschikt worden over het weerstandsvermogen voor financiële tegenvallers tot maximaal de ratio 1;
- daalt de ratio onder de 1 dan worden financiële meevallers toegevoegd aan het weerstandsvermogen tot minimaal de ratio 1.

Aanpassing methodiek:

Een van de adviezen in deze begroting is geen rente meer toe te rekenen over reserves en voorzieningen. Dit heeft ook gevolgen voor de omrekenfactor om structurele risico's en incidentele risico's onder 1 noemer te brengen. Gelet op het technische karakter van deze wijziging is dit uitgewerkt in een separaat voorstel en in juni 2021 afzonderlijk besproken in het auditcomité.

Kanttekeningen:

- het gaat om onzekere gebeurtenissen en niet om verwachtingen;
- de keuze van de scenario's is gebaseerd op expert judgement en daarom arbitrair;
- de risicosimulatie gaat ervan uit dat alle risico's zich voordoen. In de praktijk zal dit niet het geval zijn. Daar staat tegenover dat alle risico's ook niet in beeld zijn. Verder gaat er een dempend effect uit van de kans-inschatting: een laag ingeschat risico telt minder zwaar mee in de simulatie. Ook is er in sommige gevallen een onderlinge relatie tussen risico's, bijvoorbeeld in het geval deze conjunctureel gerelateerd zijn;
- de risicosimulatie gaat uit van een "zelfoplossend" vermogen van de organisatie bij structurele risico's.

Actuele situatie augustus 2021

Het geactualiseerde risicoprofiel levert de volgende matrixen op:

Risicomatrix

	L(aag)	M(idden)	H(oog)	P(rognose)
Risico's (in mln €)	14,4	26,9	39,3	20,7
Weerstandscapaciteit (in mln €)	31,7	31,7	31,7	31,7
Ruimte/tekort (in mln €)	17,3	4,8	-7,6	11,0
Kengetal W/R	2,2	1,2	0,8	1,5

Risicosimulatie

	P(rognose)
Risico's na simulatie (in mln €)	21,2
Weerstandscapaciteit na simulatie (in mln €)	28,9
Ruimte/tekort na simulatie (in mln €)	7,7
Kengetal W/R na simulatie	1,36

De ratio (kengetal W/R) na simulatie komt uit op 1,36 en valt daarmee binnen de door gemeenteraad vereiste bandbreedte "voldoende" (1,0 – 1,4).

De geïdentificeerde risico's zijn opgenomen in onderstaande tabel. Bij elk risico wordt een scenario verondersteld. Vervolgens wordt de kans ingeschat van realisatie van het scenario. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de indeling laag (25%); midden (50%) en hoog (75%).

					bedragen x € 1.000					
					Kans *)				Na Simulatie	
	Activiteit	Risico	Impact		Laag	Midden	Hoog		Impact	Kans op optreden risico's
STRUCTURELE RISICO'S										
1	Gemeentefonds	Korting	2% korting	1.180	295	590	885	Laag	1.174	587 Midden
2	Deelfonds sociaal domein (decentralisaties Wmo en Jeugd)	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	1.660	415	830	1.245	Midden	1.577	789 Midden
3	Deelfonds sociaal domein (decentralisaties Participatiewet/ WSW)	Hogere kosten/lagere subsidie	10% aanvullende bijdrage	30	8	15	23	Laag	29	7 Laag
4	Wmo (huishoudelijke hulp)	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	280	70	140	210	Laag	273	68 Laag
5	Participatiebudget (voormalig WWB, IOAW/IOAZ)	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	620	155	310	465	Midden	589	148 Laag
6	Leerlingenvervoer	Budgetoverschrijding	10% uitgaven	140	35	70	105	Midden	133	33 Laag
7	Dividenden	Lagere uitkering	10% structurele raming	90	23	45	68	Laag	88	22 Laag
8	Rente/financiering	Stijging	1% van gemiddelde herfinancierings-behoefte	58	15	29	44	Laag	58	15 Laag
9	Regio Twente	Hogere bijdrage	pm							
10	Vastgoed/verhuur	Inkomstendering	10% inkomstendering	190	48	95	143	Laag	185	47 Laag
totaal structurele risico's		totaal scenario's structurele risico's		4.248	1.064	2.124	3.188		4.106	1.716
		totaal prognose structurele risico's			1.669					
INCIDENTELE RISICO'S										
					Kans *)					
	Activiteit	Risico	Impact		Laag	Midden	Hoog			
11	Arbeidsongeschiktheidsrisico's gemeentebestuurders	Extra loon- en wachtgeldbetalingen	33% van maximum	1.000	250	500	750	Midden		
12	Infrastructurele projecten	Uitvoering	10% onderhanden werk	400	100	200	300	Laag		
13	Stadsbank Oost-Nederland	Exploitatieverliezen	pm							
14	Directe borgstellingen	Wanbetaling	5% van € 2,7 miljoen	135	34	68	102	Laag		
15	Indirecte borgstellingen	Inroepen borgstelling	2,5% van € 68,6 miljoen	1.700	425	850	1.275	Laag		
16	ICT	bedrijfsvoering	€ 4 miljoen	4.000	1.000	2.000	3.000	Laag		
17	Grondexploitatie; obv risicologboek; geldt voor elk scenario	Vertraging uitgifte; afwaardering gronden etc.	€ 2 miljoen	2.000	2.000	2.000	2.000	*		
totaal incidentele risico's		totaal scenario's incidentele risico's			3.809	5.618	7.427			
		totaal prognose incidentele risico's			4.059				4.059	
		Totaal prognose structurele en incidentele risico's, waarbij structurele risico's zijn vermenigvuldigd met factor 10			20.749				21.219	

* gewogen gemiddelde uit het het risicologboek van de grondexploitaties.

Toelichting risicotabel

Impact corona

Door het coronavirus zijn we in een bijzondere periode terecht gekomen. Duidelijk is dat de financiële risico's zijn toegenomen en dat sprake is van grote onzekerheid. De risico's als gevolg van corona zijn in deze risicoparagraaf geïntegreerd met de bestaande risico's. Waar relevant is in de toelichting bij de risicotabel afzonderlijke informatie over coronarisico's opgenomen. Op basis van de risicotabel is de bandbreedte van de structurele risico's tussen de € 1,1 miljoen en de € 3,2 miljoen en de incidentele risico's tussen de € 3,8 miljoen en de € 7,4 miljoen. De bandbreedte (en dus de onzekerheid) blijft hiermee fors.

Van belang is dat scenario's een bandbreedte geven maar niet de betekenis hebben van onder- of bovengrenzen van toekomstige uitkomsten.

Voor de begroting hebben we, zoals gebruikelijk, een meest waarschijnlijk scenario benoemd. Dit is per definitie onzeker maar de onzekerheid is nu nog groter door corona.

In de begroting 2021 was de weerstandratio 1,01 bij een weerstandscapaciteit (na simulatie) van € 27,1 miljoen. In deze paragraaf is de uitkomst van de weerstandratio 1,36 bij een weerstandscapaciteit (na simulatie) van € 28,9 miljoen. Deze verhoging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door aanpassing van de omrekenfactor structureel naar incidenteel omdat geen rente meer wordt toegerekend aan reserves en voorzieningen (zie kopje aanpassing methodiek)

1. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is verreweg de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente (circa € 59 miljoen). Voor de gemeentefondsuitkering is de normeringssystematiek (trap-op-trap-af-principe) van toepassing. Dit betekent dat de ontvangsten "mee-ademen" met de ontwikkeling van de rijksfinanciën. Hierin ligt dus tegelijkertijd zowel een kans als een risico besloten. Gaat het voorspoedig met de rijksfinanciën dan profiteren de gemeenten mee via het gemeentefonds, maar het omgekeerde geldt natuurlijk ook.

Uit ervaringen met dit systeem in het verleden is gebleken dat positieve verwachtingen met betrekking tot groei van de gemeentefondsuitkering lang niet altijd uitkomen. In verband daarmee geldt als risicobeperkende maatregel dat maximaal 50% van de eventueel voorspelde reële groei van de accessen in de circulaires, wordt meegenomen in de ramingen van het meerjarenperspectief.

In algemene zin bestaan er nog risico's maar ook kansen op basis van aanpassingen van verdeelmaatstaven naar aanleiding van periodieke onderhoudsrapportages door het Rijk.

Om het gemeentefonds volledig en integraal te herzien zijn herijkingsonderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben plaatsgevonden langs twee sporen. Een voor het sociaal domein en een voor het "klassiek" gemeentefonds (de overige onderdelen). Voor de zomer kwam de mededeling dat de herijking van het gemeentefonds voorlopig een positief structureel effect zou hebben van € 37 per inwoner. Het was nog een voorlopig effect, dat gebaseerd was op cijfers van 2017. In de zomervakantie heeft een herrekening plaatsgevonden naar de cijfers van 2019. Van de € 37 is nog maar € 2 per inwoner over. En nog zijn deze cijfers niet zeker. De herverdeling gaat in per 2023 en de cijfers worden nogmaals herijkt per 1 januari 2023. De fluctuaties zijn dus fors. Momenteel heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur een advies in voorbereiding. Dat duurt tot begin oktober. De VNG start aansluitend met de bestuurlijke consultatie van het voorstel.

Hoewel we dus nog steeds in de categorie voordeelgemeenten vallen blijft het risico aanwezig dat de algemene uitkering daalt. Als realistisch scenario zien we een korting van circa 2%. Dit komt overeen met een bedrag van ongeveer € 1,2 miljoen. Bij eerdere herverdelingen van het gemeentefonds werd het nadeel per gemeente begrensd op € 15 per inwoner per jaar. Het scenario van 2% komt overeen met een nadeel van € 15 per inwoner per jaar gedurende een periode van ca. 2 jaar. Omdat de herverdeling op zijn vroegst ingaat per 1 januari 2023 schatten we het risico dat het gemeentefonds in 2022 daalt laag in.

Effecten Corona: Voor de lange termijn blijft de impact van corona op de algemene uitkering erg onzeker. Het risico is aanwezig dat de rijksoverheid op enig moment gaat bezuinigen om de extra uitgaven door corona terug te halen. Via de trap op trap af systematiek kan dit dan een nadelig effect hebben op het gemeentefonds.

Zoals hiervoor aangegeven blijft het risico op nadelige effecten van de herverdeling per 2023 aanwezig. We blijven dan ook uitgaan van een risicoscenario van 2% en geteeld op de grote onzekerheden hebben we de kans op optreden van het risico na simulatie gehandhaafd op midden.

2. Uitgaven sociaal domein (decentralisaties Jeugd en Wmo)

Het is bekend dat er forse risico's zijn op dit terrein en dat de tekorten verder kunnen oplopen. Om de tekorten terug te dringen is en wordt gewerkt aan transformatie van het sociaal domein. Ook zijn al diverse interventiemaatregelen ingezet om de tekorten op te vangen in de begroting. Andere interventiemaatregelen moeten verder wordt uitgewerkt en geëffectueerd. Dit kost niet alleen tijd, maar brengt ook risico's met zich mee. Inmiddels is duidelijk geworden dat niet alle interventiemaatregelen daadwerkelijk leiden tot concrete bezuinigingen. Het budget is hierop aangepast. De nog lopende interventiemaatregelen betreffen veelal zachte maatregelen, die vooral insteken op het voorkomen van uitgaven. Dit is in financiële zin lastig terug te zien, omdat de daadwerkelijke uitgaven niet alleen door interventiemaatregelen beïnvloed worden, maar ook door andere ontwikkelingen. Voor het resterende deel blijven de risico's op het niet realiseren van de interventiemaatregelen bestaan. Corona-effect: De signalen over de ontwikkelingen van de zorgkosten voor Jeugdhulp en Wmo zijn verschillend. Van de door sommigen verwachte boeg golf zien we de eerste effecten ontstaan in de cijfers. Zo zien we voor zowel jeugd als Wmo een lichte toename van het gemiddelde indicatiebedrag. Als gevolg van Corona zien we, zowel door uitgestelde hulpvragen als de in de afgelopen periode toegenomen wachtlijsten de zwaarte en complexiteit van de problematiek toenemen. Een mogelijk positief effect is dat men minder hulp nodig blijkt te hebben door bijvoorbeeld het zelfoplossend vermogen. Het laatste effect is nog niet terug te zien.

Daarnaast biedt het Rijk compensatie voor inhaalzorg en extra zorg. Dit incidentele effect laten we buiten beschouwing.

Het blijft lastig en daarmee onzeker hoe de zorgkosten zich gaan ontwikkelen als gevolg van het coronavirus. Op de vraag of er sprake is van een incidenteel of een structureel effect is erg moeilijk een antwoord te geven, omdat diverse factoren hierop van invloed zijn.

Kortom: er zijn vele onzekerheden en risico's. Het is lastig om het risico te kwantificeren. We sluiten aan bij het gebruikelijke scenario van open einde risico's, namelijk 10% van de uitgaven.

We hebben de risico-inschatting al enkele jaren op midden gezet. De realisatie van het resterende deel van de interventiemaatregelen door corona en de inschatting hiervan geeft veel onzekerheid. Daarom hebben we de risico-inschatting gehandhaafd op midden.

3. Uitgaven sociaal domein (decentralisatie Participatiewet/ WSW)

Met ingang van 2021 is de GR Soweco opgeheven en worden deze activiteiten lokaal georganiseerd. De lokale uitvoering van de WSW brengt uiteraard risico's met zich mee. We hebben als risicoscenario genomen 10% van het begrotingstekort lokale uitvoering. We schatten het risico laag in.

4. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) huishoudelijke hulp

Geconstateerd kan worden dat op het terrein van de Wmo, waarvoor een opheffingsregeling geldt, sprake is van een structureel risico. Er worden meer inwoners ouder en het langer zelfstandig wonen wordt vanuit het Rijk gestimuleerd. Het gevolg is dat er een groter beroep op Wmo-voorzieningen wordt gedaan, waarbij het maar de vraag is of de compensatie van het Rijk voldoende is om de extra kosten op te vangen. Sinds 2018 wordt de huishoudelijke ondersteuning grotendeels als algemene voorziening uitgevoerd. Het overschrijdingsrisico is als basisscenario gezet op 10%. Gelet op het stabiele volume hebben wij dit risico op laag gezet.

5. Inkomensdeel Participatiebudget (voormalig WWB/IOAW/IOAZ)

Voor de uitkeringen verstrekt op basis van de participatiewet (inkomensdeel) ontvangt de gemeente een rijksbudget. Er is een landelijke vangnetregeling. De eigen risicodrempel is 7,5%. Vergoed wordt 50% van het tekort meer dan 7,5% tot en met maximaal 12,5%. Indien het tekort hoger is dan 12,5% wordt 100% vergoed. Voorwaarde is dat aangetoond kan worden dat voldoende inspanningen gepleegd zijn om het beroep op de bijstand zo klein mogelijk te houden. Een aanvullende voorwaarde is dat een referentieperiode van 3 jaar van toepassing is. Zowel 2018, 2019 als 2020 liet een overschot zien. De kans dat een beroep kan worden gedaan op de vangnetregeling is de komende jaren klein. Een landelijke toename van het beroep op de WWB wordt (met enige vertraging) gecompenseerd in het rijksbudget. Wel is het zo dat ontwikkelingen op macroniveau niet één op één doorvertaald kunnen worden naar lokaal niveau. Het kan best zo zijn dat landelijk zich een daling voordoet in het aantal uitkeringsgerechtigden terwijl lokaal (door specifieke omstandigheden) het omgekeerde plaatsvindt. Als risicoscenario hebben we genomen een overschrijding van 10%.

Lokaal is sprake van een stabiel uitkeringsbestand. De afgelopen jaren was er geen aanleiding tot een hogere instroom, omdat de instroom en uitstroom in balans was. Wel is in de begroting 2021 al rekening gehouden met extra instroom door statushouders. Een mogelijke oplopende bijstandinstroom is afhankelijk van de economische gevolgen binnen dit corona tijdperk. Dit kan ook gevolgen hebben voor het uitgavenniveau doordat het aantal mensen met deeltijdwerk afneemt. In de augustusraming van het CPB is aangegeven dat de werkloosheid tot nu toe slechts licht oploopt en de krapte op de arbeidsmarkt blijft. Voor 2022 wordt een beperkte stijging verwacht. Het CPB spreekt over een krachtig economisch herstel maar geeft tegelijk aan dat de onzekerheid door corona blijft. Daarom hebben we de risico-inschatting gehandhaafd op midden.

6. Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer naar met name speciaal onderwijs is een gevolg van het feit dat we in onze gemeente erg weinig speciaal onderwijs hebben. Daar komt bij dat we de laatste jaren een toename zien van leerlingen die, ondanks passend onderwijs, toch speciaal onderwijs moeten volgen. En in ons geval vrijwel automatisch ook in het leerlingenvervoer terecht komen. Het lokaal kunnen aanbieden van speciaal onderwijs is de meest zekere manier om op leerlingenvervoer te besparen. Dit is echter een kwestie van lange adem en goed overleg met onderwijsinstellingen c.q. samenwerkingsverbanden.

Daarnaast zijn er nog wat mogelijkheden om op de kosten van leerlingenvervoer te besparen. Denk aan inzetten van e-bikes in plaats van aangepast vervoer, MEEopWeg etc. Ook de nieuwe modelverordening bekostiging leerlingenvervoer biedt enkele handvatten. Maar ook hier geldt dat alternatief vervoer niet altijd mogelijk is vanwege de feitelijke reisafstand.

De laatste jaren waren er budgetoverschrijdingen. Het budget is hierop deels bijgesteld. Voor het resterende deel blijven risico's op overschrijding bestaan. We hebben het risico vooralsnog gehandhaafd op midden.

7. Dividenden

De gemeente ontvangt een aanzienlijk bedrag aan dividend (onder andere van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Twence). In het kader van economische herstelmaatregelen na corona is uitkering van dividenden onzekerder geworden. Deze effecten doen zich echter naar verwachting eenmalig voor en zijn meegenomen in de raming. De kans op het risicoscenario van een negatieve afwijking van 10% schatten we laag in.

8. Rente

Over de ontwikkeling van de rente bestaat veel onzekerheid. Vooralsnog gaan wij uit van stabiele lage rentetarieven in de komende jaren. Oplopende inflatie kan een bedreiging vormen en leiden tot hogere rentevoeten.

De leningportefeuille bedraagt ongeveer € 58 miljoen. Van een gemiddelde herfinancieringsbehoefte van een tiende deel van de portefeuille is het renterisico van 1% gelijk aan € 58.000.

Voor 2022 is de gemiddelde rentevoet 3,4 %. De kans dat geld tegen hogere tarieven aangetrokken moet worden, schatten we laag in.

9. Regio Twente

Regio Twente voert zijn eigen risicomanagement, ook hier wordt gewerkt met een weerstandsratio. Ten opzichte van 2021 groeit in 2022 zowel de weerstandscapaciteit als de ratio weerstandsvermogen. Waar in 2021 deze ratio met een waarde van 0,6 niet voldeed aan de eigen norm met een bandbreedte van 0,8 tot 1,0, ligt deze in 2022 wel binnen deze norm met een waarde van 0,8. Dit is resultaat van het verhogen van het weerstandsvermogen tot € 3 miljoen. Omdat de regio Twente een eigen adequaat risicobeheer voert zetten wij als deelnemende gemeente het risico voor de gemeente op pm.

Regio Twente is per juli 2021 gedeeltelijk ontvlochten. Dit heeft als gevolg dat de organisatie Regio Twente per 7 juli 2021 bestaat uit drie delen:

1. Twente Board en een uitvoeringsorganisatie Twente Board Development
2. Een gemeenschappelijke regeling met focus op het gebied van gezondheid:
3. Recreatieschap Twente (formele start 1 januari 2022)

We gaan we ervan uit dat dit geen effect heeft op het risicobeheer van de Regio Twente.

10. Vastgoed

We gaan uit van een risico van huurderving van gemeentelijke accommodaties van 10%. We schatten dit risico als laag in.

11. Arbeidsongeschiktheidsrisico's gemeentebestuurders

Arbeidsongeschiktheid van gemeentebestuurders leidt tot extra loon- en wachtgeldbetalingen. Het maximale risico bedraagt ongeveer € 2,9 miljoen. Als risicoscenario gaan we uit van een derde van het maximale risico, afgerond € 1,0 miljoen. We schatten het risico gemiddeld in.

12. Infrastructurele projecten

Jaarlijks wordt geïnvesteerd in de infrastructuur. Als risicoscenario wordt 10% overschrijding bij een investering van gemiddeld € 4 miljoen verondersteld.

13. Stadsbank Oost Nederland

De 22 aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatieverliezen. Stadsbank Oost Nederland voert hierin een eigen risicomanagement. In het risicomodel wordt net als in onze gemeente met een weerstandsratio gewerkt. Met een weerstandsvermogen van € 1 miljoen komt in 2022 deze ratio uit op 1,24. Daarmee wordt voldaan aan de eigen norm met een bandbreedte van 1 tot 1,4. Omdat de stadsbank zelf een adequaat risicobeheer voert zetten wij als deelnemende gemeente het risico voor de gemeente op pm.

14. Directe borgstellingen

Op 31 december 2020 is sprake van de volgende directe borgstellingen:

- Corporaties/(zorg)instellingen € 2,7 miljoen

Als risicoscenario wordt 5% wanbetaling gehanteerd. Gelet op de financiële positie van de betrokken instellingen schatten we de kans daarop laag in.

15. Indirecte borgstellingen

Aan indirecte borgstellingen via het waarborgfonds Sociale woningbouw staat per 31 december 2020 een bedrag van € 68,6 miljoen uit bij corporaties.

Het geborgd schuldrestant in relatie tot de WOZ-waarde van de onderpanden bedraagt ultimo 2020 12,6% (2019 was 12,9%). Deze borgstelling (Rijk 50%; gemeente 50%) wordt pas ingeroepen als het garantievermogen van het fonds daalt tot 0,25%. We schatten, gelet op de betrokken corporaties, de kans laag in dat een beroep op deze achtervang wordt gedaan. Niettemin betekent 2,5% wanbetaling (50% van 5%) een potentiële claim van globaal € 1,7 miljoen. Landelijk wordt gewerkt aan een wijziging in de verdeelsleutel van de achtervangpositie. De effecten voor de gemeente Rijssen-Holten lijken beperkt positief.

Binnen de nationale hypotheekgarantie (NHG) staat de gemeente tot en met 2010 nog voor 50% als achtervang garant voor tekorten bij het NHG (andere 50% is voor het Rijk). Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuw af te geven hypotheekgaranties vervallen en vanaf deze datum is voor nieuw af te geven hypotheekgaranties sprake van een 100% rijksachtervang. Het fondsvermogen is in 2020 gestegen tot € 1,53 miljard. In 2020 is € 1,4 miljoen uitgekeerd aan verliesdeclaraties.

De kapitaalratio (garantievermogen/% van gegarandeerd vermogen) is gestegen van 0,73% eind 2019 naar 0,76% eind 2020.

De komende jaren zet het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) in op het verder verbeteren van de financiële gezondheid van het fonds. We gaan ervan uit dat de buffers voldoende zijn. Daarom is het risico voor de gemeente op pm gezet.

16. Risico's ICT/informatiebeveiliging/privacybescherming

De ICT-ontwikkelingen gaan steeds verder en daarmee nemen de risico's toe, door bijvoorbeeld hacking, phishing of ongeautoriseerd gebruik van systemen. Op basis van ervaringen elders gaan we uit van een risicoscenario van € 4 miljoen. Gelet op de vele beheersmaatregelen die worden genomen als risicoreductie schatten wij het risico laag in.

17. Grondexploitatie

De risico's van de grondexploitatie worden jaarlijks gemonitord. De resultaten hiervan worden opgenomen in het risicologboek. In deze risicoschatting zijn de effecten van Covid-19 meegewogen. Op dit moment zijn de risico's geïndiceerd op circa € 2 miljoen.

Risico's op eigendommen

Rampen

Met de gevolgen van het zich voordoen van rampen, zoals het ontsporen van een chloortrein of het overstromen van een kern is in de begroting geen rekening gehouden. Wel wordt op verschillende manieren geprobeerd te voorkomen dat een ramp zich voordoet. Denk hierbij aan het opstellen van een integraal veiligheidsplan en het aanpassen van het rioleringsstelsel.

Voor de kosten van een terroristische aanslag zijn alle Nederlandse polissen verzekerd tot een bedrag van € 1 miljard per jaar. Een risico is de opgenomen clause in de polis. Komt de schade door terrorisme in Nederland in een jaar boven dit bedrag uit en onze gemeente wordt getroffen door een aanslag, dan komt een evenredig deel van de schade niet voor vergoeding in aanmerking.

Verzekeringsmarkt

Wij wijzen op de claimbewustheid van burgers en bedrijven bij schade. De gemeente is verzekerd tegen schade bij persoons- en zaakschade tot een bedrag van € 5 miljoen per gebeurtenis met een maximum van € 10 miljoen per verzekeringsjaar en bij vermogensschade € 2,5 miljoen per gebeurtenis tot een maximum van € 5 miljoen per verzekeringsjaar. Claims die de genoemde bedragen te boven gaan blijven over het meerdere voor risico van de gemeente.

Weerstandsvermogen

Tot het weerstandsvermogen wordt gerekend de algemene reserve en 50% van de bestemmingsreserves waarop nog geen verplichtingen rusten.

Vanuit het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) wordt in deze paragraaf een verplichte basisset kengetallen opgenomen.

bedragen x 1.000

Netto schuldquote:	Jaarrekening 2020 31-12-2020	Begroting 2021 31-12-2021	Begroting 2022 31-12-2022	Begroting 2023 31-12-2023	Begroting 2024 31-12-2024	Begroting 2025 31-12-2025
A. Vaste schulden	€ 40.380	€ 57.929	€ 64.636	€ 59.353	€ 53.211	€ 49.844
B. Netto vlottende schulden	€ 14.706	€ 7.500	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
C. Overlopende passiva	€ 9.330	€ 642	€ 5.569	€ 1.241	€ 1.241	€ 1.241
D. Financiële activa (excl. leningen)	€ 794	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
E. Uitzettingen	€ 7.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
F. Liquide middelen	€ 4.506	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
G. Overlopende activa	€ 2.328	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300
H. Totale baten, exclusief reserves	€ 99.600	€ 90.375	€ 88.323	€ 87.995	€ 87.710	€ 87.745
Kengetal (A+B+C-D-F-G)/H x 100%	50%	72%	86%	75%	69%	65%

bedragen x 1.000

Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:	Jaarrekening 2020 31-12-2020	Begroting 2021 31-12-2021	Begroting 2022 31-12-2022	Begroting 2023 31-12-2023	Begroting 2024 31-12-2024	Begroting 2025 31-12-2025
A. Vaste schulden	€ 40.380	€ 57.929	€ 64.636	€ 59.353	€ 53.211	€ 49.844
B. Netto vlottende schulden	€ 14.706	€ 7.500	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
C. Overlopende passiva	€ 9.330	€ 642	€ 5.569	€ 1.241	€ 1.241	€ 1.241
D. Financiële activa (incl. leningen)	€ 7.661	€ 5.946	€ 6.972	€ 7.255	€ 7.538	€ 7.421
E. Uitzettingen < 1 jaar	€ 7.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
F. Liquide middelen	€ 4.506	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
G. Overlopende activa	€ 2.328	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300	€ 1.300
H. Totale baten, exclusief reserves	€ 99.600	€ 90.375	€ 88.323	€ 87.995	€ 87.710	€ 87.745
Kengetal (A+B+C-D-F-G)/H x 100%	43%	65%	78%	67%	60%	56%

bedragen x 1.000

Solvabiliteitsratio:	Jaarrekening 2020 31-12-2020	Begroting 2021 31-12-2021	Begroting 2022 31-12-2022	Begroting 2023 31-12-2023	Begroting 2024 31-12-2024	Begroting 2025 31-12-2025
A. Eigen vermogen	€ 62.628	€ 55.089	€ 55.468	€ 53.793	€ 51.848	€ 51.220
B. Balanstotaal	€ 137.080	€ 138.733	€ 149.614	€ 137.114	€ 127.994	€ 122.824
Kengetal (A/B) x 100%	46%	40%	37%	39%	41%	42%

bedragen x 1.000

Kengetal grondexploitatie:	Jaarrekening 2020 31-12-2020	Begroting 2021 31-12-2021	Begroting 2022 31-12-2022	Begroting 2023 31-12-2023	Begroting 2024 31-12-2024	Begroting 2025 31-12-2025
A. Bouwgronden, niet in exploitatie	€ -	€ 145	€ 7.124	€ 7.124	€ 7.124	€ 7.124
B. Bouwgronden, in exploitatie	€ 8.186	€ 13.101	€ 18.325	€ 19.033	€ 13.800	€ 8.615
C. Totale baten (excl. reserves)	€ 99.600	€ 90.375	€ 88.323	€ 87.995	€ 87.710	€ 87.745
Kengetal (A+B)/C x 100%	8%	15%	29%	30%	24%	18%

Programmabegroting 2022

bedragen x 1.000

Structurele exploitatieruimte:	Jaarrekening 2020 31-12-2020	Begroting 2021 31-12-2021	Begroting 2022 31-12-2022	Begroting 2023 31-12-2023	Begroting 2024 31-12-2024	Begroting 2025 31-12-2025
A. Totale structurele lasten		€ 91.222	€ 89.174	€ 89.406	€ 89.619	€ 89.843
B. Totale structurele baten		€ 90.375	€ 88.323	€ 87.995	€ 87.710	€ 87.745
C. Totale structurele toevoegingen aan reserves		€ 1.000	€ 795	€ 795	€ 795	€ 795
D. Totale structurele onttrekkingen aan reserves		€ 2.795	€ 3.117	€ 3.117	€ 3.117	€ 3.117
E. Totale baten		€ 93.170	€ 91.440	€ 91.112	€ 90.827	€ 90.862
Kengetal ((B-A)+/(D-C))/E x 100%		1,0%	1,6%	1,0%	0,5%	0,2%

bedragen x 1.000

Belastingcapaciteit, woonlasten meerpersoonshuishouden:	Jaarrekening 2020 31-12-2020	Begroting 2021 31-12-2021	Begroting 2022 31-12-2022	Begroting 2023 31-12-2023	Begroting 2024 31-12-2024	Begroting 2025 31-12-2025
A. OZB-lasten gezin bij gemiddelde	€ 232	€ 238	€ 239	€ 239	€ 239	€ 239
B. Rioolheffing (kleinverbruiker)	€ 195	€ 195	€ 164	€ 164	€ 164	€ 164
C. Afvalstoffenheffing	€ 186	€ 186	€ 213	€ 213	€ 213	€ 213
D. Heffingskorting						
E. Totale woonlasten gemiddeld gezin	€ 613	€ 619	€ 616	€ 616	€ 616	€ 616
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor een gezin (t -1)	€ 742	€ 777	€ 811	€ 811	€ 811	€ 811
Onbenutte belastingcapaciteit ten opzichte van de artikel 12 norm (x €1mln)	€ 2,8	€ 2,8	€ 3,2	€ 3,2	€ 3,2	€ 3,2
Kengetal (E/F) x 100%	82,6%	79,7%	76,0%	76,0%	76,0%	76,0%

4.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Artikel 12

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:

- a. wegen;
- b. riolering;
- c. water;
- d. groen;
- e. gebouwen.

Van de kapitaalgoederen wordt aangegeven:

- a. het beleidskader;
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in het onderhoud van de gemeentelijke voorzieningen waarvoor investeringen worden gedaan die daarna regelmatig onderhoud vergen. Tot de gemeentelijke kapitaalgoederen worden gerekend wegen, verkeersmaatregelen, watergangen, civiele kustwerken, rioleringen, openbare verlichting, openbaar groen, straatmeubilair, speelterreinen, begraafplaatsen en gemeentelijke gebouwen. De onderhoudslasten bestaan uit personeelskosten, materiaalkosten, kosten van derden en kapitaallasten.

In het coalitieakkoord 2018-2022 staat dat de ondergrens van de kwaliteit van de openbare ruimte 'sober en veilig' is. Voor de vervanging van bestaande voorzieningen wordt een meerjarig vervangingsoverzicht gevraagd voor zover dat al niet beschikbaar is. Een belangrijk deel ligt al opgesloten in een aantal beheerplannen. Daar waar dat nog niet in beeld is, wordt hier aan gewerkt. Om dat mogelijk te maken worden in deze begroting, via nieuw beleid, middelen geraamd.

De volgende beheerplannen zijn vastgesteld of in voorbereiding.

Beheerplannen

Beheerplan	Vast-gesteld	Door	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Jaren door-gerekend	Achter-stallig onderhoud
Beleidsstrategie Beheer Openbare Ruimte (wegen en groen)	Oktober 2010	College	onbepaald	Ja		Nee
Bermen en sloten	November 2017	College	2027	Ja	10	Nee
Riolering	Mei 2019	Raad	2022	Ja	75	Nee
Gebouwen	Mei 2016	College	2019	Ja	30	Nee
Bomen	April 2018	Raad	2022	Nee	3	Ja
Sportvelden	Juni 2019	College	2023	Nee	4	Ja
Spelen en bewegen (beleid)	December 2020	Raad	2024	Nee	3	Ja
Civiel technische kunstwerken	Niet vastgesteld		2024	Ja	40	Nee

Wegen

Product	Wegen binnen en buiten de bebouwde kom.
Omvang	309 hectare verharding, de verhouding tussen elementenverharding en asfaltverharding is circa 50/50.
Beleid	CROW-norm B, sober en veilig. Met deze norm wordt achterstallig onderhoud voorkomen, is het risico op schadeclaims beperkt en is er geen sprake van kapitaalvernietiging.
Uitvoering	De gemeente laat jaarlijks een aantal wegen asfalteren en herstraten op basis van haar meerjarenplanning (cyclisch), een tweejaarlijkse inspectie (actuele technische kwaliteit), jaarlijkse schouw (visueel op basis van steekproef) en het jaarplan riolering. Na de winterperiode wordt vorstschade aan asfaltverharding opgenomen.
Kwaliteit	Op basis van een inspectie in 2021 (Antea) is het onderhoudsniveau B. De kwaliteit voldoet daarmee aan de vastgestelde norm. Asfaltverhardingen scoren gemiddeld iets beter dan elementenverhardingen.
Budget	€ 2.339.600, waarvan € 1.393.800 directe onderhoudslasten.
Conclusie	De wegen voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau en het werkbudget is voldoende om dit niveau te behouden.

Verlichting

Product	Openbare verlichting binnen en buiten de bebouwde kom.
Omvang	Circa 8.600 lichtmasten.
Beleid	De verlichtingsinstallatie wordt regelmatig onderhouden. Het onderhoud richt zich met name op herstel van schades en gebreken en het herstellen van niet brandende lampen. Gevaarlijke situaties worden met spoed hersteld, regulier herstel vergt maximaal 30 werkdagen.
Uitvoering	Herstel van uitgevallen lampen en schades gebeurt op basis van meldingen. Eén keer per jaar vindt een algehele controle plaats. Grootschalige vervanging van armaturen en masten (einde levensduur) is niet in het onderhoudsbudget inbegrepen. Indien dit noodzakelijk is worden hiervoor separaat volgens het O&O principe middelen geraamd.
Kwaliteit	Inmiddels bestaat 98% van de lampen uit energiezuinige LED verlichting met een lange levensduur. De verwachte uitval is daarom gering. In 2019 is er een beheerplan opgesteld met advies voor vervanging van technisch versleten onderdelen. De piek in vervangingen komt in 2030. Op korte termijn zijn hiervoor geen extra middelen benodigd.
Budget	Regulier onderhoud € 84.300, energielasten € 160.000.
Conclusie	De openbare verlichting is kwalitatief in goede staat en voorzien van energiezuinige en duurzame LED lichtbronnen. Op korte termijn is geen grootschalige renovatie nodig. Medio 2023 wordt er een grootschalige renovatie verwacht. De middelen hiervoor moeten separaat geraamd worden.

Openbaar Groen

Product	Openbaar groen
Omvang	160 hectare
Beleid	CROW-norm B, sober en veilig. Met deze norm wordt achterstallig onderhoud voorkomen, is het risico op schadeclaims beperkt en is er geen sprake van kapitaalvernietiging.
Uitvoering	Het onderhoud gebeurt veelal cyclisch. Herinrichtingen en reconstructies worden waar mogelijk gecombineerd met groot onderhoud aan het groen en de aansluitende verharding. Denk hierbij aan het vervangen van bomen of het opnieuw inrichten van een beplantingvak.
Kwaliteit	Uit de halfjaarlijkse beleidsschouwen blijkt dat de kwaliteit van de openbare ruimte voldoet aan het onderhoudsniveau B. Daarnaast wordt ongeveer 6 keer per jaar ambtelijk een schouw uitgevoerd en ook daaruit blijkt dat het groen in de openbare ruimte voldoet aan de gestelde kwaliteitsnormen.
Budget	€ 1.412.200.
Conclusie	Het openbaar groen voldoet aan het gewenste onderhoudsniveau en het werkbudget is voldoende om dit niveau te behouden.

Bermen en sloten

Product	Bermen en sloten
Omvang	590 km wegberm en 230 km bermsloten
Beleid	Wegbermen hebben primair een civieltechnische en verkeerskundige functie maar lenen zich over het algemeen goed voor ecologisch beheer. Het behouden en versterken van biodiversiteit is een leidend thema; het beheer van bermen, oevers en watergangen bepaalt voor een groot deel de natuurwaarden daarvan. De natuurwaarden in met name de bermen worden ook vaak beïnvloed door het beheer van de aangrenzende oever en watergang.
Uitvoering	Ecologisch beheer voor bermen die daarvoor in aanmerking komen en in zoverre daar de middelen beschikbaar voor zijn.
Kwaliteit	Een aantal aangegeven bermen wordt nu ecologisch onderhouden. Dit aantal zal komende jaren waar mogelijk worden uitgebreid.
Budget	€ 169.900
Conclusie	De bermen en sloten voldoen aan het sobere en veilige onderhoudsniveau en het werkbudget is voldoende om dit niveau te behouden. Optimaal ecologisch onderhoud voor verhogen van de biodiversiteit is niet mogelijk met het huidige budget.

Riolering

Product	Rioleringen met bijbehorende voorzieningen
Omvang	159 km drukriolering en 310 km vrijvervalriolering
Beleid	NEN3398, sober en veilig. Met deze norm wordt achterstallig onderhoud voorkomen, is het risico op schadeclaims beperkt en is er geen sprake van kapitaalvernietiging.
Uitvoering	De gemeente zorgt dat het rioolstelsel goed functioneert, over voldoende capaciteit beschikt en redelijkerwijs zo min mogelijk overlast veroorzaakt. Bij de inrichting van het rioolstelsel wordt rekening gehouden met de klimaatverandering. Er is aandacht voor scheiding van hemel- en afvalwater, gecombineerd met klimaatadaptatie.
Kwaliteit	De gemeente beheert haar rioolstelsel conform de Wet Milieubeheer, de Waterwet, de Wet op de Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten (WION) en de Europese Kader Richtlijn Water. De middelen zijn afgestemd op het GRP 2018-2022. Het GRP zal onderdeel worden van de omgevingsvisie en te zijner tijd op kunnen gaan in het omgevingsplan. Om tegenstrijdigheden te voorkomen worden in het GRP alleen die zaken besproken die specifiek van toepassing zijn op het gebied van stedelijk water en riolering. Het streven is dat klimaatbestendig inrichten in 2020 al normaal is zodat Nederland in 2050 klimaatbestendig is ingericht. In het GRP is met deze aspecten rekening gehouden.
Budget	€ 2.722.600, volledig kostendekkend. Tarief 2022 kleinverbruik: € 164,00. Gemiddeld volgens COELO (2021): € 201,00.
Conclusie	De rioleringen voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau en het werkbudget is voldoende om dit niveau te behouden.

Gebouwen

Product	Gemeentelijke gebouwen
Omvang	Circa 60 gebouwen
Beleid	Er wordt minimaal correctief, veilig en doelmatig onderhoud uitgevoerd. Hiermee wordt achterstallig onderhoud voorkomen.
Uitvoering	In het plan wordt rekening gehouden met een cyclische meerjarenplanning. In de praktijk wordt daar een visuele of technische inspectie aan toegevoegd.
Kwaliteit	De huidige werkwijze leidt niet tot klachten van gebruikers. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.
Budget	€ 715.000 voor niet-jaarlijks onderhoud, overschotten blijven beschikbaar via reserve gebouwenbeheer (€ 951.000 per 1 januari 2022)
Conclusie	De gemeentelijke gebouwen voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau en het werkbudget is voldoende om dit niveau te behouden. Aanpassingen aan de eisen van de tijd vallen niet onder dit budget.

Civieltechnische kunstwerken

Product	Civieltechnische kunstwerken
Omvang	Circa 63 civiele kunstwerken
Beleid	Er wordt minimaal correctief, veilig en doelmatig onderhoud uitgevoerd. Hiermee wordt achterstallig onderhoud voorkomen.
Uitvoering	In het plan wordt rekening gehouden met een cyclische meerjarenplanning. In de praktijk wordt daar een visuele of technische inspectie aan toegevoegd.
Kwaliteit	De huidige werkwijze leidt niet tot klachten van gebruikers. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.
Budget	Jaarlijks onderhoudsbudget € 107.700.
Conclusie	De civiele kunstwerken voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau en het werkbudget is voldoende om dit niveau te behouden. Vervangingen vallen niet binnen dit budget, groot onderhoud wel.

De volgende onderhoudsplannen zijn nog niet vastgesteld, maar in voorbereiding.

Bomen

Product	Bomen
Omvang	15.500 bomen binnen de bebouwde kom (ongeveer 30.000 bomen in totaal)
Beleid	Er wordt nu nog een reactief beleid gevoerd; gevaarlijke situaties worden opgelost. Het boomvervangingsplan is on hold gezet; het bomenbeleid wordt onderdeel van de nog op te stellen groenstructuurvisie.
Uitvoering	Bomen binnen de bebouwde kom worden gecontroleerd op basis van VTA (Virtual Tree Assessment). Risicobomen (die uit de VTA naar voren komen) worden jaarlijks gecontroleerd. De bomen binnen de bebouwde kom worden eens per 5 jaar gesnoeid en geschouwd. Bomen in het buitengebied worden om de 8 jaar gesnoeid.
Kwaliteit	De kwaliteit van de bomen is over het algemeen goed. Overlast gevende bomen worden meestal direct behandeld, gesnoeid of verwijderd. Problemen ontstaan vooral in de bestrating als gevolg van worteldruk.
Budget	€ 162.100 voor bomen en heesters (exclusief uren eigen dienst)
Conclusie	Er is op dit moment achterstand in het onderhoud. Dit betreft met name de bestrating daar omheen. Ook is er achterstand in het buitengebied met snoeien (door veel dood hout en dode bomen als gevolg van de droogte van de laatste jaren).

Sportvelden

Product	Sportvelden
Omvang	25 sportvelden
Beleid	In 2019 is er door ASC Sports & Water een MJOP (meerjarenonderhoudsplan) opgesteld en dit MJOP is vastgesteld. Er is voor de komende 30 jaren inzicht in de vervangingsvraag en groot onderhoud.
Uitvoering	In het MJOP zijn de werkzaamheden en kosten middels een meerjarenplanning inzichtelijk gemaakt. Planmatig beheer voorkomt achterstallig onderhoud en miscommunicatie en draagt bij aan een consistent beheer. Dit planmatig beheer wordt onder andere ondersteund door een digitaal logboek. Hierin registreren de medewerkers van de gemeente de uitgevoerde werkzaamheden per veld en kunnen verenigingen hun zelfwerkzaamheid registreren en zichtbaar maken voor de gemeente.
Kwaliteit	De kwaliteit van de sportvelden voldoet aan het onderhoudsniveau B.
Budget	Structureel onderhoudsbudget is € 129.100 (exclusief uren eigen dienst)
Conclusie	Op dit moment voldoen de sportvelden aan de gestelde kwaliteitseisen. Er is echter geen structureel geld beschikbaar om de velden te onderhouden, de kwaliteit van de velden is daarom afhankelijk van de beschikbaar gestelde middelen (via kaderscans).

4.4 Paragraaf financiering

Artikel 13

Deze paragraaf bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Deze paragraaf is samen met het treasurystatuut voorgeschreven in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido). Ook vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording wordt een financieringsparagraaf verplicht gesteld. Het doel van deze paragraaf is de raad te informeren over het financieringsbeleid (treasury) en de daarbij horende financiële risico's. De paragraaf financiering wordt zowel in de begroting als jaarrekening opgenomen.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de diverse vastgestelde programma's. De treasuryfunctie omvat de financiering van bestaand en nieuw beleid en (voor zover wettelijk toegestaan) het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Het beleid van de gemeente voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut.

De belangrijkste punten van het treasurystatuut zijn (naast de voorschriften van de wet Fido):

- de gemeente verstrekt alleen leningen of garanties uit hoofde van de 'publieke' taak aan derde partijen die zijn goedgekeurd door het college. Bij het verstrekken van leningen worden indien mogelijk zekerheden of garanties geëist;
- de uitzettingen hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico;
- het gebruik van derivaten is toegestaan maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's.

De bovengenoemde punten zijn opgenomen in het huidige treasurystatuut.

Treasurybeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet heeft als doel het beperken van financiering van tekorten met kortlopende middelen. Door tijdig structurele invulling te geven aan deze financieringstekorten worden onverantwoorde gevoelige rentefluctuaties voorkomen.

De kasgeldlimiet richt zich daarbij op leningen met een rentetypische looptijd tot een jaar.

De wettelijke toegestane omvang van de kasgeldlimiet wordt bepaald door een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van het totaal van de jaarbegroting per 1 januari. Dit percentage is in 2005 vastgesteld op 8,5 en sindsdien niet meer gewijzigd.

Dit zelfde percentage wordt voor de begroting 2022 gehanteerd. Voor 2022 betekent dit een wettelijk toegestane kasgeldlimiet van € 7,6 miljoen ($8,5\% \times \text{circa } € 89,2 \text{ miljoen}$). Het begrotingstotaal is ten opzichte van 2021 afgenomen met € 1,7 miljoen.

Als onderdeel van het kredietarrangement, hanteert de BNG vanaf 2019 een kredietlimiet van € 2,0 miljoen en een intra-daglimiet bedraagt € 8.000.000. Gesaldeerd een gemeentelijke kasgeldlimiet van € 10,0 miljoen. Bij de BNG wordt een bereidstellingsprovisie berekend van 0,10% over het niet gebruikte deel van deze beschikbare financiële ruimte. Over het gebruikte deel werd tot medio 2020 rente vergoed tegen het Euribor-tarief (basisrente) verhoogd met 20 basispunten. In de loop van 2020 is dit gewijzigd en mag op basis van Europese regelgeving het Euribor-tarief niet meer worden gebruikt omdat dit tarief niet robuust en betrouwbaar is. Er zijn nieuwe basisrentes geïntroduceerd die dit wel zijn en er wordt door de Europese toezichthouders op toegezien om de nieuwe basisrentes zo veel als mogelijk gelijk te stellen aan het Euribor-tarief.

Bij overschrijding van de kredietlimiet wordt momenteel 2% rentevergoeding berekend voor overschrijdingen tussen de kredietlimiet en de intra-daglimiet. Voor overschrijdingen van de intra-daglimiet is een excedentrente verschuldigd. Deze bedraagt op dit moment 5%. Over het bedrag waarover excedentrente wordt berekend is geen intra-daglimiet provisie verschuldigd. De excedentrente kan van tijd tot tijd worden aangepast door de Bank. Voor deze overschrijding dient afstemming plaats te vinden met de BNG.

De aangegane overeenkomst zal op 1 januari 2022 opnieuw worden bekeken. Mocht er aanleiding zijn, dan zal een aangepaste overeenkomst ter ondertekening worden aangeboden. Zonder aanleiding wordt de overeenkomst stilzwijgend verlengd.

Met ingang van 1 juli 2021 berekent de BNG debetrente over het creditsaldo dat hoger is dan € 500.000. Dagelijks wordt dit gemonitord en overtollige saldi worden afgeroomd en overgeboekt naar de rekening-courant bij het Rijk waar nog geen rente wordt berekend over het creditsaldo.

In 2021 is de rente op kortlopende kasgeldleningen opnieuw negatief en verwacht wordt dat dit voor 2022 zo zal blijven. Dat betekent dat bij het aantrekken van tijdelijke middelen door de bank hiervoor een vergoeding wordt verstrekt aan de gemeente.

Hierdoor is het aantrekkelijker om liquiditeitstekorten af te dekken met kortlopende kasgeldleningen in plaats van gebruik te maken van de iets duurdere vergoeding voor het negatieve saldo op rekening-courant. Bij aanhoudende lage rentetarieven op de geldmarkt wordt in 2022 hetzelfde uitgangspunt gehanteerd. Binnen de wettelijke toleranties zal in 2022 zoveel als beïnvloedbaar financiering plaatsvinden door middel van kasgeldleningen en bij overschrijding van de wettelijke kasgeldlimiet zal worden geconsolideerd naar vaste financiering.

Renterisiconorm

Deze norm heeft betrekking op de spreiding van de vaste schulden en wordt bepaald door een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (20%) van het begrotingstotaal per 1 januari van het begrotingsjaar. Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Door de huidige lage stand van de rente van vaste geldleningen is dit risico niet of nauwelijks aanwezig.

Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan het deel van het begrotingstotaal waarvoor het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De aanpassing van het rentepercentage doet zich voor bij herfinanciering en tussentijdse renteherziening. Herfinanciering houdt in dat een vervangende lening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichting van bestaande leningen te voldoen.

Daarbij wordt ook een analyse gemaakt van de lopende investeringsbehoefte. Renteherziening doet zich ook voor wanneer de geldgever het rentepercentage van een lening gedurende de looptijd contractueel herziet.

In 2022 wordt een renterisico gelopen over € 5,2 miljoen. Dit bedrag komt overeen met de contractueel aangegane aflossingen op langlopende geldleningen. De renterisiconorm bedraagt voor de gemeente circa € 17,8 miljoen (20% van € 89,2 miljoen aan begrotingstotaal). We blijven daarmee in 2022 ruimschoots binnen de wettelijke kaders.

Rentevisie

De rente op kort- en langlopende leningen is sinds de crisis in 2008/2009 stapsgewijs lager geworden. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft hier via het ruime monetaire beleid grote invloed op gehad. Waar de ECB het eerder gehad heeft over het toewerken naar een rentestijging, blijft de rente laag door voortzetting en verruiming van het opkopen van staatsobligaties door de ECB om zo de impact van de financiële crisis door het nieuwe coronavirus te verzachten. De verwachting is dat de rente nog langere tijd laag zal blijven.

Kredietrisicobeheer

Gewaarborgde geldleningen

Per 1 januari 2021 staat de gemeente via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen voor een bedrag van afgerond € 71,3 miljoen. Hiervan is € 2,7 miljoen rechtstreeks door de gemeente gewaarborgd en € 68,6 door het WSW en neemt de gemeente slechts een achtervangpositie in.

Borging via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Het WSW staat borg voor de rente- en aflossingsverplichting van deelnemende corporaties. De gemeente wordt aangesproken als het garantievermogen van het WSW daalt tot een bepaald percentage (0,25% van het garantievolumen). Het risicovermogen van het WSW en de obligoverplichtingen van deelnemers vormen de eerste buffers (primaire en secundaire zekerheid). Pas als die onvoldoende zijn, wordt de gemeente om een renteloze lening gevraagd (tertiaire zekerheid).

Kredietwaardigheid

In 2020 is voor het WSW de AAA-rating met stabiele vooruitzichten door kredietbeoordelaars Moody's en Standard & Poor's (S&P) bevestigd. Hierdoor blijven de rating en de vooruitzichten gelijk aan die van de Nederlandse Staat. De hoogste rating van de kredietbeoordelaars betekent dat deelnemers zich blijvend kunnen voorzien van duurzame financiering tegen de laagst mogelijke financieringskosten. Het kredietprofiel van het WSW weerspiegelt volgens de kredietbeoordelaars de zeer sterke banden met de Nederlandse overheid (AAA-stabiel). De kredietbeoordelaar baseert zich hierbij onder andere op de achtervangovereenkomst die voorkomt dat het WSW te maken krijgt met liquiditeitstekorten. Ook benadrukken ze het belang van het strategisch programma voor de versterking van het borgstelsel.

Verstreckte geldleningen

Per 1 januari 2021 is het totaalbedrag van de verstreckte geldleningen vastgesteld op € 4,7 miljoen. Hiervan heeft € 1,8 miljoen betrekking op verstreckte hypothecaire geldleningen aan personeel. De overige leningen van € 2,9 miljoen zijn verstreckt als startersleningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN) en duurzaamheidsleningen aan scholen.

Financieringspositie

Prognose financieringsbehoefte

Via de berekening van het renteomslagpercentage wordt op basis van de primaire begroting 2022 een totale financieringsbehoefte van € 22,0 miljoen voorzien. Hiervan is € 7,5 miljoen begroot als kortlopende financiering. Hierbij is er rekening mee gehouden dat dit financieringstekort volledig kan worden afgedekt tegen 0% rente. De langlopende financieringsbehoefte is binnen de begroting afgedekt tegen een gemiddeld percentage van 0,75%. Gelet op de ontwikkelingen in de afgelopen periode is dit percentage aan de wat hoge kant maar wanneer er leningen worden aangetrokken met een langere looptijd is dit percentage gerechtvaardigd.

Door het verplicht schatkistbankieren zal ook in 2022 dagelijks het saldo in rekening-courant bij de BNG afgeroomd worden ten gunste of ten laste van de rekening-courant bij het rijk. Bij schatkistbankieren mogen de gemeenten een drempelbedrag in rekening-courant houden als dekking voor de lopende uitgaven.

De drempel bedraagt met ingang van 1 juli 2021 2% van het jaarlijkse begrotingstotaal met een minimum van € 1,0 miljoen. Voor onze gemeente wordt het drempelbedrag voor 2022 vastgesteld op circa € 1,8 miljoen (2,0% van € 89,2 miljoen).

Leningenportefeuille

Binnen de huidige leningenportefeuille komt geen enkele lening in aanmerking voor vervroegde aflossing of tussentijdse renteherziening. Bij de situatie van onderliquiditeit zullen voor zover is toegestaan kortlopende kasgeldleningen aangetrokken worden voordat wordt overgegaan tot consolidatie. Deze manier van financieren levert in de huidige markt het hoogste rendement op. Om spreiding in de liquiditeiten te bewerkstelligen zullen bij het aantrekken van langlopende geldleningen de rente en aflossing plaatsvinden op een moment dat er nog geen rente en aflossing van geldleningen plaatsvindt. Hierdoor wordt de kasstroom geëgaliseerd.

Met de voorgenomen investeringen is geprognosticeerd dat er in 2022 een bedrag van ruim € 14,5 miljoen aan leningen moet worden afgesloten om de financieringen rond te krijgen. Ook wordt in 2022 een deel van een in 2020 aangegane lening met een uitgestelde stortingsdatum ontvangen voor de nieuwbouw van het zwembad in Rijssen. Het gaat hier om een bedrag van € 6,0 miljoen.

Mutaties in leningenportefeuille

	(bedragen x € miljoen)
Stand 1 januari 2022	43,4
Aflossingen	5,2 -/-
Nieuwe leningen	20,5
Stand 31 december 2022	58,7

Relatiebeheer

Om continuïteit in de uitoefening van de publieke taak te waarborgen is het belangrijk om (vrije) toegang tot de geld- en kapitaalmarkt te hebben. Met onze huisbankier de BNG is in de loop van 2011 een contract voor kortkredietfaciliteit afgesproken, waarbij overtollige saldi worden afgeroomd. Het schatkistbankieren verplicht ons dagelijks om het concernsaldo te vergelijken met het vastgestelde drempelbedrag en hier naar te handelen. Bij dreigende onderliquiditeit doen we met name zaken met de BNG om deze tekorten tijdelijk af te dekken. Vaste relaties daarbij zijn van belang om snel te kunnen schakelen. Het aantal lokale banken met een loketfunctie is de afgelopen jaren afgenomen waardoor de keuze beperkt blijft.

Kasbeheer

In de organisatie is decentraal een beperkt aantal kassen aanwezig. Deze decentrale kassen zijn bestemd voor diverse publieke ontvangsten van burgerzaken en zwembaden.

Rentetoerekening/renteomslag

De gemeente slaat de rentelasten om over de boekwaarde van hun investeringen. Tot en met 2021 kon de renteomslag op 3% worden gehouden. Inmiddels zijn er contracten afgesloten voor nieuwe leningen (vooral voor het nieuwe zwembad) en wordt er ook dit jaar weer afgelost op lopende geldleningen.

Ook is in 2021 besloten om vanaf 2022 geen rente meer toe te rekenen aan reserves en voorzieningen. Dit was 2,5%. De commissie BBV adviseert dit niet meer toe te passen vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie.

Deze hierboven genoemde wijzigingen maken dat het renteomslagpercentage daalt van 3% naar 1%.

Wijziging Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) met betrekking tot renteverantwoording

De Commissie BBV heeft richtlijnen in de vorm van stellige uitspraken een aanbeveling opgesteld voor het wijzigen van de verantwoording van rentelasten binnen de begroting en jaarrekening. Deze nieuwe richtlijnen worden ingevoerd om meer transparantie te krijgen in het totaal aan rentelasten en -baten.

In het kort bestaan de stellige uitspraken uit:

- A. Bij het aantrekken en verstrekken van een lening moeten de rentelasten en rentebaten in eerste instantie verantwoord worden op het taakveld Treasury.
- B. Wanneer er een rentevergoeding over het eigen vermogen en/of de voorzieningen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.
- C. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Differentie in toe te rekenen rentepercentage is niet toegestaan. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
- D. Afwijkende werkelijke rentelasten die over een jaar aan taakvelden moeten worden doorbelast ten opzichte van de voorgerecalculeerde renteomslag toegerekend aan taakvelden, kan een correctie tot gevolg hebben. Indien de afwijking groter is dan 25% dan wordt een correctie verplicht gesteld.

De aanbeveling vanuit de commissie bestaat uit:

Het opnemen van een renteschema in de paragraaf financiering voor zowel de jaarrekening als de begroting. Daarmee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema:

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	1.078.700
b. De externe rentebaten	€	-38.000

Totaal door te rekenen externe rente	€	1.040.700
 c1 De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	€	-152.200
 De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld		
c2 moet worden toegerekend	€	-61.600
 De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een		
specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering) die		
c3 aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0
	€	-213.800
 Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€	826.900
 d1 Rente over eigen vermogen	€	-
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€	-
 De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe		
te rekenen rente	€	826.900
De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht		
e Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	€	-1.179.800
f Renteresultaat op het taakveld treasury	€	-352.900

4.5 Paragraaf verbonden partijen

Artikel 15

- i. De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:
 - a. de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
 - b. de lijst van verbonden partijen, die wordt onderverdeeld in:
 1. gemeenschappelijke regelingen;
 - ii. vennootschappen en coöperaties;
 - iii. stichtingen en verenigingen;
 - iv. overige verbonden partijen;
 - c. de lijst van verbonden partijen.
2. In de lijst van verbonden partijen staat ten minste de volgende informatie:
 - a. de manier waarop de provincie respectievelijk de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
 - b. het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
 - c. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
 - d. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
 - e. de eventuele risico's, als bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdeel b, van de verbonden partij voor de financiële positie van de provincie onderscheidenlijk de gemeente.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Dat zijn deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Deze paragraaf is in de begroting opgenomen omdat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat in principe ook door de gemeente zelf uitgevoerd kan worden. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd kunnen worden.

In het navolgende zijn de verbonden partijen benoemd. Er is ingegaan op de doelstellingen van deze partijen in relatie tot de gemeentelijke doelstellingen op de desbetreffende gebieden en op de beleidsvoornemens en nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de genoemde verbonden partijen.

Verder is een aantal financiële gegevens opgenomen, conform het Besluit begroting en verantwoording. Publiek Private Samenwerking-constructies (PPS-constructies) zijn geen verbonden partij. Toch wordt er vanwege het grote belang kort ingegaan op deze constructies binnen de gemeente.

Verbonden partijen

De gemeente Rijssen-Holten kent een aantal partijen waarmee ze bestuurlijk en financieel verbonden is. Dit zijn: Openbaar Lichaam Gezondheid (GR), Veiligheidsregio Twente (GR), Stadsbank Oost-Nederland (GR), Bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatieschap Twente (GR; per 1 januari 2022), de Stichting Twenteboard (per 1 juli 2021) en de Stichting Varietas. Verder zijn enkele partijen genoemd waarmee een aandeelhoudersrelatie bestaat, onder andere de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Verder geldt dit ook voor afvalverwerkingsbedrijf Twence B.V., Wadinko, Vitens en Enexis Holding N.V. Hierover is een korte toelichting opgenomen.

Gemeenschappelijke regelingen

Openbaar Lichaam Gezondheid

Vestigingsplaats: Enschede

Het openbare belang dat wordt behartigd:

De GR heeft tot doel, met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, het in zijn rechtsgebied bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van en zorg verlenen aan de bevolking of specifieke groepen daarvan.

Ter verwezenlijking van het genoemde doel behartigt OLG de belangen op de volgende terreinen:

- a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente;
- b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT);
- c. Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT).

Het financiële belang van de gemeente in de GR Gezondheid is de verplichte bijdrage gebaseerd op het aantal inwoners. Het betreft hier een nieuwe organisatie die per 8 juli 2021 van start is gegaan.

Volgens de programmabegroting 2022 van de GR Gezondheid zou de bijdrage van de gemeente Rijssen-Holten voor 2022 € 2.400.870,- bedragen.

Een overzicht van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het eind van het begrotingsjaar en het resultaat na bestemming kan nog niet worden verstrekt.

Bedrijfsorganisatie Recreatieschap Twente

Per 1 januari gaat de Bedrijfsorganisatie Recreatieschap Twente van start. Dit is een Gemeenschappelijke Regeling die de volgende belangen gaat behartigen:

Recreatieschap Twente heeft tot doel, met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van recreatieve voorzieningen in zijn rechtsgebied.

Daartoe heeft het de volgende taken:

1. Recreatieve voorzieningen:

- a. bevordering van totstandkoming en instandhouding van publieke recreatieve/toeristische infrastructuur in Twente;
- b. aanleg, onderhoud en beheer van publieke recreatieve/toeristische voorzieningen die hetzij op zichzelf, hetzij in routeverband, hetzij door opname in arrangementen, een bovenlokaal karakter hebben.

2. Overig:

- a. het oprichten van onderscheidenlijk deelnemen in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen, voor zover dit betreft de taken en bevoegdheden als bedoeld onder 1.

Een overzicht van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het eind van het begrotingsjaar en het resultaat na bestemming kan nog niet worden verstrekt.

Stichting Twenteboard

De stichting heeft ten doel de sociaaleconomische structuur in Twente te versterken om daarmee de economische slagkracht van de regio Twente verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten door het bepalen van de economische strategie en het richting geven aan investeringen die aansluiten bij de koers van Twente. Daarin is een economische agenda leidend, die inzet op regionale kansrijke, meerjarige projecten en programma's.

De stichting streeft deze doelstelling na door:

- a. het - samen met de partners in de Triple Helix (zijnde overheid, bedrijfsleven en kennis- en onderwijsinstellingen) formuleren van de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstelling;
- b. het organiseren van de governance op de uitvoering van de strategie;
- c. het in hechte samenwerking met het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en overheden:
 - creëren van een continuüm voor economische en maatschappelijke ontwikkeling;
 - creëren van evenwicht op de arbeidsmarkt, de stimulering van innovatie door het vermarkten van toegepaste kennis, de vermindering van conjunctuurgevoeligheid door diversificatie;
 - versterken van zichtbaarheid en reputatie;
 - verrichten van belangenbehartiging; - branding en marketing van Twente;
 - vergroten imago van Twente;
 - realiseren van de uitvoering van de Regio Deal;
 - creëren van een stimulerend internationaal vestigingsklimaat teneinde duurzaam succesvol te concurreren;
 - opstellen en doen uitvoeren investeringsprogramma's;
 - versterken van de mobiliteit en het verbeteren van de bereikbaarheid;
 - excelleren als Europese regio waarin innovatie de motor is voor duurzame economische en maatschappelijke ontwikkelingen;
- d. het realiseren van allianties met o.m. de provinciale overheid, het Rijk, de Europese Unie (EU) en andere (semi)overheden die bijdragen aan de doelstelling van de stichting; en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, in de ruimste zin van het woord.

Een overzicht van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het eind van het begrotingsjaar en het resultaat na bestemming kan nog niet worden verstrekt.

Coalitions of the willing

Binnen Twente zijn ook enkele samenwerkingen die voorheen binnen de Regio Twente waren georganiseerd. Het gaat dan onder andere om de samenwerking op het gebied van de RES, MDA, Mobiliteit (waar € 0,44 per inwoner voor betaald wordt), Twentse Kracht, Arbeidsmarktregio en Twenteraad. Deze vormen van samenwerking hebben geen formele status als gemeenschappelijke regeling maar er ligt meestal wel een bestuursovereenkomst aan ten grondslag. Tenslotte is er ook nog de (sub)regionale samenwerking op het gebied van de salarisadministratie.

Veiligheidsregio Twente (VRT)

Het openbare belang dat wordt behartigd: de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio betreft ten eerste de wettelijk verplichte rampenbestrijding en crisisbeheersing. Hiertoe behoren ook terrorisme en epidemieën als gevolg van A-infectieziekten. Ten tweede heeft het bestuur van de VRT een verantwoordelijkheid voor de fysieke veiligheid zoals brand, ongevallen met gevaarlijke stoffen en de veiligheid en gezondheid tijdens grote evenementen. Tenslotte is het bestuur verantwoordelijk voor het goed functioneren van een meldkamer.

In 2020 zijn we geconfronteerd met de corona-pandemie, die tot veel inzet van de VRT heeft geleid.

Het financiële belang van de gemeente in de Veiligheidsregio bedraagt in 2022 bedroeg € 2.472.000. In onderstaande tabel staat een overzicht van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het eind van het begrotingsjaar en de resultaten na bestemming.

	31 december 2018	31 december 2019	31 december 2020	31 december 2021	31 december 2022
eigen vermogen	€ 1.319.000	€ 2.145.000	€ 2.822.000	€ 2.025.000	€ 675.000
vreemd vermogen	€ 55.048.000	€ 55.276.000	€ 55.396.000	€ 58.809.000	€ 67.804.000
	2018	2019	2020	2021	2022
resultaat na bestemming	€ 383.000 nadelig	€ 56.000 voordelig	€ 1.763.000 voordelig	nihil	nihil

Stadsbank Oost Nederland

Het openbare belang dat wordt behartigd: De bank (oorspronkelijke naam: Intergemeentelijke Kredietbank) is een kredietbank als bedoeld in artikel 6 van de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel om vanuit bedrijfseconomische en maatschappelijke optiek een verantwoord pakket van (financiële) dienstverlening aan te bieden aan de ingezetenen van haar rechtsgebied. Het gaat hier om deelnemen aan krediettransacties, budgetbeheer, bewindvoering en dergelijke.

Er zijn geen veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente heeft in de verbonden partij.

In de tabel op de volgende pagina staat een overzicht van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het eind van het begrotingsjaar en de resultaten.

	31 december 2018	31 december 2019	31 december 2020	31 december 2021	31 december 2022
eigen vermogen	€ 1,1 miljoen	€ 1,7 miljoen	€ 1,2 miljoen	€ 1,3 miljoen	€ 1,1 miljoen
vreemd vermogen	€ 15,0 miljoen	€ 14,6 miljoen	€ 15,0 miljoen	€ 14,6 miljoen	€ 14,8 miljoen
	2018	2019	2020	2021	2022
resultaat	€ 0	€ 683.900 voordelig	€ 223.300 voordelig	nihil	nihil

Stichting Varietas

Vestigingsplaats: Deventer

Het openbaar basisonderwijs in onze gemeente en de buurgemeenten Hellendoorn, Twenterand en Wierden was sinds 2005 bestuurlijk en financieel verzelfstandigd in de Stichting ROOS. Per 1 april 2020 is de Stichting ROOS met de Stichting Quo Vadis (bevoegd gezag van enkele scholen voor bijzonder basisonderwijs) gefuseerd tot de stichting Varietas. Stichting Varietas is op 1 april 2020 ontstaan na een fusie tussen Stichting Quo Vadis en Stichting ROOS. Met betrekking tot het jaar 2020 is gewerkt vanuit één begroting. Varietas is een organisatie met 27 basisscholen (32 onderwijslocaties) in Deventer, Joppe, Rijssen-Holten, Hellendoorn, Wierden, Almelo en Twenterand. De scholen zijn openbaar, Interconfessioneel, neutraal, Katholiek of Protestants-Christelijk. Het besturingsmodel is zodanig ingericht dat er sprake is van een functionele scheiding van bestuur en toezicht. Het bevoegd gezag van Varietas is statutair gevestigd te Deventer. Het College van Bestuur (CvB) bepaalt het beleid en is eindverantwoordelijk op grond van de wet. De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht in brede zin, keurt de begroting goed en stelt de jaarrekening vast. Het bestuurskantoor is gevestigd te Deventer.

De gemeenten van de betrokken openbare scholen zijn extern toezichthouder (voor zover het openbaar onderwijs betreft). Dit externe toezicht wordt gecoördineerd door de Coördinatiecommissie Gemeentelijk Toezicht, bestaande uit de portefeuillehouders onderwijs van de deelnemende gemeenten.

De leden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht worden benoemd door de Raad van Toezicht. Afhankelijk van de omvang van de Raad van Toezicht worden een of twee leden van de Raad van Toezicht benoemd na goedkeuring door de raden van de deelnemende gemeenten. Over begroting en jaarverslag wordt jaarlijks overleg gevoerd met de raden van de deelnemende gemeenten. De gemeenteraden zijn bevoegd in te grijpen in het bestuur als er sprake is van ernstige taakverwaarlozing voor zover het openbaar onderwijs betreft. Wijziging van de statuten is onderworpen aan de goedkeuring van de gemeenteraden.

In de tabel op de volgende pagina staat een overzicht van het eigen vermogen en het vreemde vermogen aan het eind van het begrotingsjaar en de resultaten.

	31 december 2018	31 december 2019	31 december 2020	31 december 2021	31 december 2022
eigen vermogen	€ 998.000	€ 1.269.000	€ 7.306.000	€ 6.746.000	€ 6.635.000
vreemd vermogen	€ 1.775.000	€ 1.775.000	€ 4.592.000	€ 4.592.000	€ 4.592.000
	2018	2019	2020	2021	2022
resultaat	€ 76.000 nadelig	€ 271.000 voordelig	€ 791.000 nadelig	€ 560.000 nadelig	€ 111.000 nadelig

t/m 2019 stichting ROOS, vanaf 2020 Stichting Varietas

PPS-constructies

Realisering plangebied De Liesen

Voor de uitbreiding van Holten met een nieuwe woonwijk is in het plangebied De Liesen een overeenkomst gesloten met een projectontwikkelaar. Het plan omvat de bouw van ongeveer 175 woningen. Het plan is in afrondende fase. In 2022 is de overeenkomst uitgewerkt en wordt de samenwerking beëindigd. Het plan wordt ontwikkeld met een risicoverdeling van 40% voor de gemeente en 60% voor de ontwikkelaar.

Bedrijventerrein Enter-Rijssen 'De Elsmoat'

De gemeente Rijssen-Holten is samen met de gemeente Wierden bezig met de ontwikkeling van een nieuw industrieterrein. De eerste fase, met ongeveer 12 hectare netto uitgeefbaar terrein, is inmiddels uitgegeven. De tweede fase van het plan, eveneens ongeveer 12 hectare groot, betreft een private ontwikkeling. Beide gemeenten nemen ieder voor 50% deel in de grondexploitatie. De afspraken over de ontwikkeling zijn vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

Gemeente als aandeelhouder

Aandelenbezit door de overheid is de laatste jaren een landelijk onderwerp van discussie, mede naar aanleiding van overnames van nutsbedrijven als Essent en Nuon. Lokaal heeft de voorgenomen verkoop van Twence geleid tot de nodige discussie over aandelenbezit.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Aantal aandelen gemeente Rijssen-Holten: 304.746

Nominale waarde per aandeel: € 2,50

bedragen in miljoenen	2018	2019*	2020*	2021	2022
balanswaarde per 31 december	€137.509	€149.689	€160.259	Onbekend	onbekend
nettowinst (na belastingen)	€ 337	€ 163	€ 221	onbekend	onbekend

Twence B.V. (Holding)

Aantal aandelen gemeente Rijssen-Holten: 36.992

Nominale waarde per aandeel: € 1,00

bedragen in miljoenen	2018	2019*	2020*	2021	2022
balanswaarde per 31 december	€ 307	€286	€275	Onbekend	onbekend
nettowinst (na belastingen)	€ 14,5	€ 11,8	€ 8,8	onbekend	onbekend

Vitens

Aantal aandelen gemeente Rijssen-Holten: 41.696

Nominale waarde per aandeel: € 1,00

bedragen in miljoenen	2018	2019*	2020*	2021	2022
balanswaarde per 31 december	€ 1.767	€ 1.826	€ 1.897	€ 1.966	onbekend
nettowinst (na belastingen)	€ 13,0	€ 11,1	€ 23,9	€ 24,9	onbekend

Wadinko

Aantal aandelen gemeente Rijssen-Holten: 90

Nominale waarde per aandeel: € 100,00

bedragen in miljoenen	2018	2019*	2020*	2021	2022
balanswaarde per 31 december	€ 69,5	€ 70,5	€ 71,0	€ 68,6	onbekend
nettowinst (na belastingen)	€ 1,5	€ 2,1	- € 3,4	€ 2,0	onbekend

Ontstaan uit de verkoop van Essent

Aantal aandelen gemeente Rijssen-Holten: 64.662

Nominale waarde per aandeel: € 1 (oude waarde Essent)

Deelneming Enexis Holding NV

bedragen in miljoenen	2018	2019*	2020*	2021	2022
balanswaarde per 31 december	€ 7.715	€ 8.258	€ 8.751	onbekend	onbekend
nettowinst (na belastingen)	€ 243	€ 210	€ 108	onbekend	onbekend

* in 2020 gewijzigd conform BBV

In 2020 is ter versterking van het eigen vermogen een lening verstrekt aan Enexis Holding van € 216.000. Deze lening kan op termijn worden omgezet in aandelen.

4.6 Paragraaf grondbeleid

Het grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In het BBV is bovendien vastgelegd dat zowel in de begroting als in de jaarrekening een afzonderlijke paragraaf over het grondbeleid moet worden opgenomen.

Artikel 16

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste:

- a. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b. een aanduiding van de manier waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e. de beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

De gemeenteraad heeft op 20 april 2017 ingestemd met de herziene uitgangspunten van het grondbeleid. De nota beperkt zich tot de kernpunten van het beleid die met ingang van de begroting 2018 deel uitmaken van de paragraaf grondbeleid bij de begroting en de jaarrekening. Op deze manier ontstaat een wendbaar beleid waarop in de P&C-cyclus verantwoording kan worden afgelegd. Na de gemeenteraadsverkiezing van 16 maart 2022 zullen de uitgangspunten met betrekking tot het grondbeleid opnieuw gedefinieerd worden.

Uitgangspunten grondbeleid gemeente Rijssen-Holten

- De gemeente Rijssen-Holten kiest voor situationeel grondbeleid. Dit betekent dat per voorkomende situatie wordt bekeken of er sprake is van actief of facilitair grondbeleid. Bij een actief grondbeleid kunnen de instrumenten minnelijke verwerving, Wet voorkeursrecht gemeenten en de Onteigeningswet worden ingezet. De gemeenteraad besluit op voorstel van het college welk beleid wordt toegepast.
- Vanwege het voorzichtigheidsbeginsel wordt bij actieve grondexploitaties tussentijds slechts winst genomen als alle kosten van een grondexploitatie zijn gemaakt én 90% van de geraamde opbrengsten van een grondexploitatie zijn ontvangen. Door wettelijke voorschriften (BBV) moet vanaf 2017 wel tussentijds winst worden genomen volgens de Percentage of Completion (POC) methode.
- Risicobeheersing voor de grondexploitatie is onderdeel van het algemeen risicomanagement van de gemeente. Minimaal 2 keer per boekjaar worden de risico's van grondexploitaties besproken. Het resultaat van deze besprekingen wordt meegenomen in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing.
- Voor de verwerving van gronden vormt een taxatie van een onafhankelijke deskundige de basis voor aankoop. Is het aankoopbedrag meer dan 10% hoger dan de taxatie, dan is een nadere onderbouwing vereist. Bij strategische aankopen overlegt het college, voorafgaand aan een besluit tot aankoop, met de commissie Grondgebied.
- Voor woningbouwprojecten (grondgebonden en gestapelde bouw) wordt gekozen voor de residuele grondprijsmethode, waarbij voor de sociale huursector hiervan kan worden afgeweken.
- Bij de uitgifte van bedrijventerreinen wordt gekozen voor de comparatieve grondprijsmethode. Hierbij worden de grondprijzen vergeleken met de prijzen van de omliggende gemeenten.
- De grondprijs voor maatschappelijke voorzieningen, zoals scholen, sportvoorzieningen en gebedshuizen wordt vastgesteld via de comparatieve methode.
- Voor commerciële activiteiten zoals winkels, horeca en kantoren wordt voor iedere ontwikkeling op basis van een taxatie de grondprijs berekend.
- Voor reststroken groen wordt het bestaande beleid volgens het groenstructuurplan gehanteerd.

- Het college stelt binnen de kaders van deze beleidsuitgangspunten per project de grondprijzen vast. Gedurende de looptijd van een project kunnen de grondprijzen worden herzien als de marktomstandigheden hiertoe aanleiding geven. Voor situaties die niet genoemd zijn in deze beleidsuitgangspunten stelt het college de grondprijs vast met inachtneming van de meest gerede methode zoals hiervoor omschreven.
- Aangekochte bedrijfspanden binnen het stedelijke gebied worden direct na aankoop en oplevering gesloopt. Bedrijfspanden buiten het stedelijke woongebied worden na aankoop tijdelijk verhuurd in afwachting van een nieuwe bestemming. Woningen worden, mits de staat van onderhoud dit toelaat, tijdelijk in gebruik gegeven via een antikraakstichting of op basis van de Leegstandwet verhuurd.
- Uitgifte van grond vindt bij voorkeur plaats door het in eigendom over te dragen. Daar waar het niet mogelijk of wenselijk is, zal een andere vorm worden gekozen. Dit kan bijvoorbeeld huur of pacht zijn. De vorm is afhankelijk van de bestemming en ligging.

Wet- en regelgeving

De beleidsuitgangspunten zijn gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving. De invoering van de Omgevingswet zal op een aantal uitgangspunten een ander licht werpen. Het Koninklijk Besluit d.d. 17 december 2020 ging uit van invoering per 1 januari 2022. Om het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werkend en stabiel te krijgen is de beoogde invoering van de omgevingswet uitgesteld tot 1 juli 2022. De gemeente Rijssen-Holten heeft al de nodige voorbereidingen getroffen voor de implementatie van deze wet. Naar verwachting zal het college met ingang van het verslagjaar 2022 zelf een rechtmatigheidsverantwoording moeten opstellen bij de jaarrekening. Deze wijziging van verantwoording zal ook gevolgen hebben voor de grondexploitaties. Door het college zal hierover in de loop van 2022 gerapporteerd worden.

Parameters grondexploitaties

Bij grondexploitatieberekeningen en exploitatieplannen worden parameters gebruikt voor het doorrekenen van de exploitaties. Het gaat hierbij om de renteparameter, de parameter voor kostenstijging en de parameter voor opbrengstenstijging. Doelstelling bij het gebruik van parameters is de te verwachten stijging in kosten en opbrengsten en het te verwachten rentepercentage door middel van indexatie zo reëel mogelijk in beeld te brengen.

Renteparameter

Zowel voor het BBV als voor de Vpb geldt dat de toe te rekenen rente gebaseerd is op de werkelijke kosten over het vreemd vermogen. Dit is het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen (VV/TV). Voor 2022 bedraagt dit percentage 0,70% (in 2021 was dit 0,86 %).

Indien echter sprake is van projectfinanciering, dan is het rentepercentage van de direct aan deze grondexploitatie gerelateerde financiering van toepassing. Door ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt is vervangende goedkopere financiering aangetrokken, waardoor het rentepercentage van de begroting 2022 opnieuw is gedaald naar 0,70%.

Parameter kostenstijging

Voor de parameter van kostenstijging voor de posten die betrekking hebben op het bouw- en woonrijp maken van terreinen werd aansluiting gezocht bij de Grond-, Weg en Waterbouwindex (GWW-index). Hierbij werd het 5 jarig gemiddelde (afgerond op hele procenten) van dit indexcijfer gehanteerd als parameter voor de kostenstijging. De parameter kostenstijging zou op basis van deze index bepaald worden op 3,62% (2017 – 2021) afgerond 4%. Dit wordt mede veroorzaakt door een uitschieter in prijsontwikkeling van 7,5% in het jaar 2017. Vorig jaar was het meerjarig gemiddelde 1% en hebben we 2% aangehouden gezien de voorspelde ontwikkelingen in de markt. Dit bleek achteraf een goede zet. Wij adviseren om prognoses en recente aanbestedingservaringen mee te nemen in het te hanteren percentage. Op basis van onderstaande prognoses is 2% een realistische prognose. De ervaringen met zeer recent ondergane aanbestedingen ondersteunen dit percentage.

KOSTEN	2021		2022-2023		2024>
	MIN	MAX	MIN	MAX	
€ GWW KOSTEN	-1,0%	2,0%	1,0%	3,0%	2,0%
€ PLANKOSTEN & VTU	1,0%	3,0%	1,0%	3,0%	2,0%

Bron: OUTLOOK 2021 Metafoor Vastgoed en Prijzen

Parameter opbrengstenstijging

Voor de parameter voor de opbrengstenstijging wordt onderscheid gemaakt tussen een parameter voor woningbouw en een parameter voor bedrijventerreinen. Beide categorieën hebben een eigen uitgangspunt voor bepaling van de grondprijs en een eigen verloop van de grondprijs. Voor beide parameters geldt dat het niet representatief is om aan te sluiten bij landelijk of zelfs regionaal vastgestelde indexcijfers. Deze parameter zal vastgesteld worden op basis van expert Judgement. De grondprijs voor woningbouw wordt, met uitzondering van de sociale sector, bepaald door middel van de residuele benadering. Deze bestaat uit de VON-prijs minus de investeringskosten. Omdat deze twee factoren bepalend zijn voor de residuele grondwaarde leiden de sterk stijgende prijzen op de woningmarkt niet per definitie tot een evenredige stijging van de grondprijzen. Zo zijn de bouwkosten, door de druk op de woningbouw en aangescherpte bouweisen met betrekking tot duurzaamheid, aanzienlijk gestegen.

Door hoge investeringskosten blijft er per saldo minder opbrengst over voor de grondprijs per m². Alles in overweging nemende, zien wij een opbrengststijging van 1% als realistisch, waarbij we per locatie bekijken of dit meegenomen wordt. Bij projecten worden veelal op voorhand afspraken gemaakt over de te hanteren uitname- / verkoopprijzen.

De grondprijs voor bedrijventerreinen wordt bepaald met behulp van de comparatieve methode. Mede door het hanteren van deze variabelen en de invloed van de markt op bouwkosten, geldt ook voor industrieterreinen dat veranderingen in de markt niet direct van invloed zijn op de grondprijzen. De parameter opbrengststijging blijft vooralsnog voor bedrijventerreinen gehandhaafd op 0%.

Algemeen financieel

Per 1 januari 2022 bedraagt de geraamde bruto boekwaarde van alle grondexploitatiecomplexen € 24.827.000,- (inclusief winstneming POC van € 42.000,- in 2021). In het jaar 2021 bedroeg de bruto boekwaarde € 21.848.000,-. Na aftrek van de aanwezige voorzieningen van de Kol/Waterloo en Enkco (€ 12.516.000,-) bedraagt de netto boekwaarde per 1 januari 2022 € 12.311.000. Van deze netto boekwaarde van € 12.311.000,- betreft € 5.187.000,- BIE en € 7.124.000,- betreft IMVA (kosten onderzoek en ontwikkeling toekomstige grexten). De grootste stijging van de netto boekwaarde wordt veroorzaakt door grond aankopen in Opbroek Noord en Opbroek Oost.

Vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten in Nederland

Vanaf 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht van toepassing. Medio 2020 is met de belastingdienst een vaststellingsovereenkomst (VSO) afgesloten voor de openingsbalans. In 2020 is een voorlopige aanslag Vpb betaald, maar deze zal worden verrekend met de verliezen van de aangiftes over voorgaande jaren (carry back) Mede gelet op het feit dat de toekomstig te ontwikkelen locaties op het voormalig Enkco/Waterloo-Vlogtman terrein een aanzienlijk drukkend effect hebben op de Vpb last zal in 2021 worden gezien of op termijn vanaf 2022 er nog sprake is van een meerjarige Vpb last voor de grondexploitaties.

BBV

De commissie BBV presenteert regelmatig notities en stelt vraag- en antwoordrubrieken beschikbaar voor het grondbeleid in wijze van verantwoording in de begroting en jaarstukken, Zodra er nieuwe richtlijnen of notities volgen dan worden deze in de budgetcyclus verwerkt.

Bestemmingsplannen met kostprijsberekening (BIE)

Opbroek Zuid

Het project Opbroek Zuid bevindt zich in een afrondende fase.

Na afwikkeling van dit laatste deel van Opbroek Zuid, waaronder ook een bijdrage in de kosten van het aanbrengen van een rioolvoorziening aan de Wethouder HH Korteboslaan en het project fietsverbinding centrum - Oosterhof en de overgang van Opbroek Zuid naar Noord vervolgen we de woningbouw in Opbroek Noord.

Het verwacht batig exploitatiesaldo van dit project bedraagt per einddatum 1 januari 2023 circa € 7.000,-.

Wij streven ernaar om in 2022 dit plan financieel en administratief af te wikkelen.

Dijkerhoek (woningbouw)

Het resterende gebied binnen de grondexploitatie van plan Dijkerhoek betreft een locatie aan de Essensteeg met de bouwmogelijkheid van 8 à 9 woningen.

Medio 2020 heeft het college ingestemd met de aanpassing van de verkaveling, bestemmingsplan en kavelprijs. Nog te realiseren grondverkoop bedragen € 523.000,- en de nog te maken kosten van circa € 183.000,- volgen in 2021 tot 2023. Naar verwachting kan het plan kostendekkend worden afgesloten. Corona zal naar verwachting geen effect hebben op de afzet in deze exploitatie.

Bij dit grondexploitatiecomplex is er sprake van een apart raadsbesluit van 22 december 2005, waarbij de winsten geoormerkt zijn en een aparte reserve gevormd is voor het behoud van de leefbaarheid en sociale samenhang van het platteland. Het saldo van deze reserve bedraagt per eind 2021 € 103.700,-.

De Kol

Ook dit plan bevindt zich in een afrondende fase. Binnen het project de Kol is het merendeel van de kavels verkocht. Op de locatie Kolschool is een grondstuk van circa 1250 m² nog niet ingevuld met woningbouw. Ook naast de locatie Kolschool ligt nog een perceel dat verkocht dient te worden. In 2021 werd middels een bestuursvoorstel voorgesteld om z.s.m. over te gaan op uitgifte van deze beide percelen. De invulling van de resterende percelen van het plangebied de Kol is afhankelijk van de uiteindelijk uitwerking van het bestemmingsplan voor het Enkco en Waterloo-Vlogtman terrein. Om die reden werd middels een bestuursvoorstel voorgesteld om de kosten en opbrengsten verband houdende met de ontwikkeling Enkco/Waterloo-Vlogtman over te brengen naar de grondexploitatie van de Enkco. In het bestuursvoorstel werd voorgesteld om via de najaarsnota 2021 de financiële gevolgen af te wikkelen. Het streven moet erop gericht zijn om dit plan en de voorziening uiterlijk in 2022 financieel en administratief afgerond te hebben.

Ten tijde van het opstellen van deze toelichting zijn de financiële effecten van het bovenstaande voorstel nog niet verwerkt. De begroting geeft aan dat de verwachte boekwaarde van de Kol per 31 december 2021 circa € 7.118.500 bedraagt. Naar verwachting bedraagt het nadelig exploitatieresultaat bij het afsluiten van dit plan per 31 december 2022 € 7.107.300. Voor het tekort is een voorziening gevormd.

Noabershof - Terrein voormalige school Pinkeltje

De voormalige school is in 2019 preventief gesloopt vanwege overlast in verband met aanhoudend vandalisme en hangjeugd. Deze vrijgekomen locatie is nu in ontwikkeling van een Noabershof. Op 24 september 2020 is er bestemmingsplan wonen vastgesteld op de locatie Wilhelminastraat 119 om de Noabershof op 'n Esch te kunnen realiseren. Inmiddels is de verkoop van de gronden aan de stichting Noabershof gerealiseerd. Aanvullend op deze ontwikkelingen zal er in het jaar 2021 een grondexploitatie (B.I.E.) worden opgesteld. De verwachte opbrengsten dekken de verwachte kosten van de ontwikkeling. Naar verwachting zal in 2022 de omgeving en locatie woonrijp gemaakt worden en kan dan financieel en administratief eind 2022 afgesloten worden.

Waterloo-Vlogtman en Enkco terrein

Het bestemmingsplan voor dit project voorziet nu nog in een invulling als bedrijventerrein. De ontwikkeling van dit terrein zal ingepast worden in de exploitatie van het Enkco terrein.

In 1^e instantie was het streven erop gericht om al bij de jaarrekening 2020 de aanwezige boekwaarde en de voorziening van dit complex samen te voegen met de totale exploitatie van het Enkco terrein. Door verzoek in 2020 van Enkco om langer gebruik te mogen maken van het gebouw Enkco wordt ernaar gestreefd om dit per 31 december 2021 te realiseren. Zie ook toelichting de Kol en het Enkco Terrein.

Enkco-terrein

Dit project bevindt zich nog in een voorbereidende fase. In maart 2018 is het fabriekspand Enkco en bijbehorende terreinen in Holten aangekocht. Op basis van het destijds verwachte exploitatietekort is een voorziening gevormd. Deze voorziening bedraagt per 31 december 2021 circa € 4.345.300,- en zal worden geactualiseerd na financiële uitwerking van het nog vast te stellen bestemmingsplan (zie ook planning).

Planning

Voor de ontwikkeling van het plan is een bestuursopdracht vastgesteld. Inmiddels is ook een structuurvisie door middel van burgerparticipatie opgesteld. De eerste schetsen van een voorlopig ontwerp zijn inmiddels klaar en zijn besproken in “werkplaatsen” met de aangemelde participerende burgers. Op basis van de input van de burgers zal deze voorlopige schets worden ontwikkeld tot een definitief ontwerp. Op basis van dit ontwerp zal een ruimtegebruikstekening volgen en zal de haalbaarheid van het plan nogmaals worden doorberekend. Bij sprake van haalbaarheid zal het ontwerp als basis fungeren voor het bestemmingsplan.

Inmiddels zijn er ontwikkelingen dat de opstallen en het terrein door Enkco eerder worden vrijgegeven. Het valt te bezien of sloop eerder kan plaatsvinden. Ook wordt bezien of duurzaam hergebruik van materialen mogelijk is. Naar verwachting leidt dit alles er echter niet toe dat de planning voor ontwikkeling wordt vervroegd.

Vletgaarsmaten II (bedrijventerrein)

Na jaren van weinig belangstelling voor aankopen van percelen op dit industrieterrein is er vanaf 2020 sprake van een sterk toenemende vraag naar bedrijventerrein. We zitten op het moment dichtbij een situatie waar nagenoeg alle gronden waaronder 2 grote kavels in optie zijn genomen en er dus niets meer te koop aangeboden kan worden. We verwachten de komende jaren dus meer te verkopen dan in de voorgaande jaren is geprognosticeerd. Er is medio 2021 sprake van een lijst van meer dan 10 gegadigden voor afname van kavels. Een toenemende vraag heeft geleid tot een herziening van de programmering verkopen. We verwachten de komende jaren circa 1,7 ha. per jaar te verkopen in plaats van de eerder geraamde 1,3 ha.

De begroting geeft aan dat de verwachte boekwaarde van Vletgaarsmaten per 31 december 2021 circa € 4.469.900,- bedraagt. Naar verwachting bedraagt het positief exploitatieresultaat bij het afsluiten van dit plan per 31 december 2025 € 5.300,-.

Wij verwachten niet dat de huidige Corona crisis van noemenswaardige invloed zal zijn op de vraag en dus het uitgiftetempo voor de komende jaren.

Vletgaarsmaten II fase C (nog te ontwikkelen bedrijventerrein)

Inmiddels is er een bestuursopdracht naar het college voor het doorontwikkelen van de in 2009 vastgestelde structuurvisie ten aanzien van Vletgaarsmaten 2 fase C. Dit gebeurt naar aanleiding van een behoefte onderzoek voor bedrijventerrein. Uit de studie bleek dat er in de periode tot 2030 in de gemeente Rijssen-Holten circa 20 - 28 ha bedrijventerrein ontwikkeld dient te worden om in de behoefte te voorzien. De uitbreiding van Vletgaarsmaten II fase C dient te ondersteunen in het vervullen van de behoefte. Na het ontvangen van de bestuursopdracht en de benodigde financiële middelen worden de onderzoeken voorbereid en uitgezet in voorbereiding van het ontwerp omgevingsplan.

Planning

Het streven is om in maart 2022 een ontwerp omgevingsplan voor te leggen. Uiterlijk december 2022 verwachten wij een definitief omgevingsplan vast te stellen. Gaandeweg de planvorming wordt gekeken of er sprake dient te zijn van een exploitatieplan. Dit is mede afhankelijk van de gesprekken en onderhandelingen tussen de verschillende grondeigenaren.

Bedrijventerrein Elsmoat

De ontwikkeling betreft een samenwerking tussen de gemeente Rijssen-Holten en de gemeente Wierden, waarbij elke partij voor 50% risicodragend deelneemt. Het bedrijventerrein omvat netto ongeveer 24 hectare. De gemeente Wierden is penvoerder voor dit plan. Alle kavels in de eerste fase zijn verkocht. Fase 2 is in eigendom van 2 ontwikkelaars/grondeigenaren. Beide ontwikkelaars/grondeigenaren gaan hun eigendom in fase 2 zelf realiseren. Met deze beide eigenaren is overeenstemming bereikt over deze ontwikkeling.

Inmiddels zijn alle kavels verkocht en wordt het woonrijpmaken afgerond.

In september 2021 is het winstaandeel van de gemeente Rijssen-Holten (50%) in dit samenwerkingsproject tot een bedrag van € 901.170,- inclusief rentevergoeding bij de gemeente Wierden in rekening gebracht.

Naar verwachting zal het totale project eind 2021/begin 2022 administratief en financieel dekkend afgewikkeld worden.

Opbroek Noord

Het bestemmingsplan Opbroek Noord is op 9 mei 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Op 22 juli 2020 heeft de Raad van State de ingestelde beroepen ongegrond verklaard. Het bestemmingsplan is daarmee onherroepelijk in werking getreden. De financiële haalbaarheid van het plan is doorgerekend en het plan is financieel haalbaar gebleken. De beoogde vorm van dit plan is zowel actief als passief. Voor circa de helft van het plan wordt onderhandeld over een eventuele zelfrealisatie. Voor het resterende gedeelte worden afspraken gemaakt over een actieve grondexploitatie in de vorm van een Plubiek - Private samenwerking zoals we dat ook kennen voor de Liesen. Hiervoor is reeds een akkoord op hoofdlijnen ondertekend door het college. In dit akkoord op hoofdlijnen liggen afspraken vast voor een Plubiek- Private samenwerking voor de ontwikkeling van een gedeelte van Opbroek Noord en Opbroek Oost. Het akkoord op hoofdlijnen zal voor de start van het jaar 2022 al zijn uitgewerkt tot een Samenwerkingsovereenkomst, in aanmerking nemende dat de start van de bouwrijpwerkzaamheden voor Opbroek Noord al eind 2021 geprognoseerd is.

Voor de reeds gemaakte kosten op dit project van circa € 654.000 (geprognoseerd per 31 december 2021) zullen de komende jaren vergoedingen volgen via bijdrages van grondeigenaren danwel uit grondverkoop.

Gezien de grote vraag naar (nieuwe) woningen verwachten we niet dat corona een grote rol zal spelen in de afzet van deze woningen in de komende 2 á 3 jaar.

Toekomstige grexen (Immateriële Vaste Activa)

Op de balans is een aantal voor-investeringen opgenomen voor in de toekomst te ontwikkelen plannen. Dit zijn onder andere:

Opbroek Oost

Het college heeft op 16 januari 2020 ingestemd met de toekomstige ontwikkeling van Opbroek Oost tot woningbouw. Dit plan is een aanvulling op de woningbouwplannen voor Opbroek Noord. Om te voorzien in de lokale behoefte van de Kern Rijssen wordt ernaar gestreefd om in dit deel van het woninguitbreidingsplan Opbroek Oost circa 500 woningen te bouwen. Na januari 2020 is een structuurvisie voor Opbroek Oost ter inzage gelegd en zijn de inspraakreacties ontvangen waarna op 6 november 2020 de structuurvisie is vastgesteld. In het jaar 2021 is gewerkt aan het stedenbouwkundig plan voor Opbroek Oost. Deze is op 6 juli 2021 vastgesteld door het college. Op dit moment wordt op basis van het stedenbouwkundig plan een ontwerp bestemmingsplan gemaakt. Als dit bestemmingsplan onherroepelijk is verklaard, kan er worden gebouwd. De intentie is om in 2023 te starten met dit plan.

Vooruitlopend op de ontwikkelingen is in 2020 al een aantal percelen (met opstallen) geworven. De verwervingskosten (€ 6.278.000,- en voorbereidingskosten (€ 126.000,-) maken onderdeel uit van de geprognosticeerde boekwaarde per 31 december 2021 van € 7.073.00,-. Deze kosten zullen in een later stadium worden verhaald door middel van verkopen danwel bijdrages van grondeigenaren.

Als gevolg van de vertraging door de Corona crisis wordt als risico een termijn van 10 jaar uitstel aangehouden. Bij het bepalen van het totale weerstandsvermogen van de gemeente is het risico van extra rentelasten en een eventuele afboeking van een deel van de boekwaarde als mogelijk gevolg van corona meegenomen.

Terrein voormalige Mauritschool en peuterspeelzaal t 'Kruimeltje

Dit terrein betreft de voormalige Mauritschool (basisonderwijs) aan de Zeven Peggenweg en peuterspeelzaal t 'Kruimeltje aan de Veldovenstraat te Rijssen. In 2019 heeft zich een zorginstelling gemeld met het verzoek om op de locatie van de voormalige school een gebouw te realiseren voor begeleid wonen die kan worden gebruikt voor 4 woongroepen met in totaal 32 wooneenheden. Op de voormalige locatie van Kruimeltje is het voornemen om 5 grondgebonden rijenwoningen te realiseren. Op ons verzoek is gepeild, of er in de directe omgeving van de locatie draagvlak is voor deze ontwikkeling. Die bleek er te zijn. Een principeverzoek is goedgekeurd in het jaar 2020. Inmiddels wordt er gewerkt aan een bestemmingsplan. Er is een overeenkomst gesloten met Roosdom Tijhuis over de verkoop. De gemeente zal de gronden overdragen zodra er een goedgekeurd bestemmingsplan is. Dit zal naar verwachting in het jaar 2022 gebeuren. Inmiddels is de sloop al aanbesteed. De sloop zal in twee delen plaats vinden zodat een van de gebouwen nog tijdelijk benut kan worden.

Dit plan is conform de huidige prognoses en een bijdrage van de algemene dienst van € 85.000,- een financieel sluitend plan.

Ligtenbergerveld Oost

Uit een uitgevoerde locatiestudie blijkt dat het gebied ten westen van bedrijventerrein Plaagslagen (Ligtenbergerveld Oost) het meest geschikt is voor het ontwikkelen van een nieuw terrein. Op het gebied is een voorkeursrecht gevestigd om prijsopdrijving te voorkomen en een integrale ontwikkeling te bevorderen. Voor het gebied is een ontwerp-structuurvisie gemaakt als eerste stap in de ruimtelijke procedure. Het gebied moet in 2030 ruimte bieden aan circa 20 hectare netto bedrijventerrein.

Corona crisis

Veel grondexploitatie plannen zoals Opbroek Zuid en de Kol bevinden zich in een afrondende fase, waarbij nagenoeg alle kavels al verkocht zijn. Hierdoor kan een corona crisis nauwelijks een financiële impact hebben op deze plannen. Eventuele mogelijke risico's als gevolg van de uitbraak van het Corona virus hebben wij bij de relevante plannen vermeld.

Resultaatverwachtingen en risico's

Voor de risico's betreffende het grondbeleid wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen. Eventuele risico's (met een ingeschatte kans kleiner dan 75%) worden meegenomen in het risicologboek. Door grondaankopen in de jaren 2020 en 2021 en de nog te verwachten grondverwervingen stijgt de boekwaarde aanzienlijk. Dit heeft uiteraard gevolgen voor het risico profiel. De ontwikkelingen op de vastgoedmarkt (woningbouw) en economische en financiële ontwikkelingen (rente etc.) zullen door de werkgroep risicobeheer worden gevolgd en indien nodig geacht zullen maatregelen worden genomen om eventuele risico's te beperken c/q voorzieningen te treffen.

N.B. Bij het bepalen van het totale weerstandsvermogen van de gemeente is rekening gehouden met het risico van extra rentelasten en het afboeken van een deel van de boekwaarde.

4.7 Paragraaf bedrijfsvoering

Artikel 14

De paragraaf over de bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens.

De strategische visie geeft richting aan de bedrijfsvoering. Het koersdocument organisatieontwikkeling is een meer concrete doorvertaling van de ontwikkelkoers. In het organisatiebesluit zijn de structuur, de bevoegdheden en verantwoordelijkheden vastgelegd.

Het mandaatbesluit regelt de mandatering van (college) bevoegdheden naar medewerkers.

Sinds 2017 werkt de organisatie in de huidige structuur. Een platte structuur met minder leidinggevenden ondersteunt de gewenste eigen verantwoordelijkheid van medewerkers. Na een evaluatie wordt het werken binnen de huidige structuur de komende jaren verder geoptimaliseerd. Er is extra aandacht voor de rol van de teammanagers en er wordt gewerkt vanuit een meer duidelijk kader door het beter neerzetten van de kernwaarden van onze organisatie. De nadruk blijft liggen op een platte organisatiestructuur en verantwoordelijkheid cq eigenaarschap bij medewerkers.

De ontwikkelkoers wordt herijkt, waarbij de richting niet wijzigt.

Het strategisch personeelsbeleid 2021 tot 2025 is vastgesteld. De activiteiten die hierin zijn opgenomen moeten ons als werkgever goed blijven positioneren op de complexe arbeidsmarkt. Daarnaast wordt ingezet op flexibiliteit, mobiliteit en vitaliteit. We willen hiermee niet alleen een aantrekkelijke werkgever blijven maar ook de talenten van ons personeel optimaal benutten. Onderwerpen die passen bij een moderne werkgever.

Wij hopen van harte dat de lijn van het onder controle krijgen van de gevolgen van het Coronavirus zich in positieve zin doorzet. Sinds maart 2020 hebben de maatregelen grote invloed gehad op onze organisatie. Er is een groot beroep gedaan op de flexibiliteit en het uithoudingsvermogen. Terug naar een weer meer normale en constante situatie is wat we willen en ook verwachten. De maatregelen in verband met het Coronavirus hebben een paar organisatieontwikkelingen in een stroomversnelling gebracht. We hebben grote stappen gemaakt in het tijd en plaatsonafhankelijk (thuis) werken en dus ook het digitaal werken en digitaal overleggen. De investering die we versneld hebben moeten doen willen we niet verloren laten gaan. We gaan voor een vorm van hybride werken waarbij er een goede balans gezocht moet worden tussen werken op de kantoorwerkplek en de thuiswerkplek en een goede balans tussen digitaal overleggen en fysiek overleggen.

Toezicht en verantwoording.

Decentralisatie van wetgeving legt een grotere belasting en verantwoordelijkheid op onze bedrijfsvoering. Het blijven voldoen aan de steeds zwaarder wordende eisen van een goede bedrijfsvoering blijft een forse uitdaging.

Op verschillende onderwerpen zoals inkoop en aanbesteding, privacy en informatiebeveiliging hebben we ook te maken met een toename van complexiteit en verzwaring van eisen. Eisen die ook regelmatig wijzigen.

Regelmatig monitoren en genereren van managementinformatie en sturingsinformatie krijgt steeds meer aandacht. De participatie van de samenleving betekent extra inzet en begeleiding van processen. Denk hierbij ook aan de invloed en het gebruik van sociale media. Het groeiend takenpakket vergt meer afstemming, ook regionaal. De overhead neemt dus toe.

Meer in control betekent ook dat we planningen halen en bij extra opdrachten tijdig de gevolgen voor de planning in beeld brengen en herprioriteren. Het blijft ieder jaar weer een uitdaging om vastgestelde planningen te halen en daarnaast de niet geplande werkzaamheden op te pakken. Dit vergt veel van de flexibiliteit.

Onze toezichthouder, de provincie Overijssel, beoordeelt jaarlijks op een aantal indicatoren onze bedrijfsvoering. De afgelopen jaren heeft de provincie ons op alle indicatoren 'groen' beoordeeld. We zijn hierin redelijk uniek in Overijssel. Uiteraard proberen we deze lijn vast te houden.

Naar verwachting zullen wij in de jaarrekening 2022 zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur. De accountant beperkt zich dan tot een oordeel over de getrouwheid. De voorbereidingen hiervoor zijn inmiddels gestart

Samenwerking

Wij blijven de houding aannemen 'lokaal wat kan en regionaal wat moet'. We blijven geloven in de kracht van de lokale uitvoering. Daarnaast sluiten we de ogen zeker niet voor de mogelijkheden van samenwerking. We zoeken de samenwerking wanneer we het zelf niet kunnen en/of wanneer het kosten bespaart en wanneer kwaliteit en kwetsbaarheid in het gedrang komen. Verder nemen we actief deel aan tal van regionale (afstemmings-)overleggen, waarbij we blijvend kritisch zijn op nut en noodzaak ervan.

FINANCIËLE BEGROTING

Financieel perspectief 2022 – 2025

Voor het financiële perspectief 2022-2025 en het verloop hiervan sinds de vastgestelde begroting 2021 verwijzen wij u naar onderdeel 1.1 Ontwikkelingen financieel perspectief van begroting 2021 naar begroting 2022.

Overzicht baten en lasten

	jaarrekening 2020 saldo	primaire begroting 2021 saldo	bijgestelde begroting 2021 saldo	begroting 2022 lasten	begroting 2022 baten	begroting 2022 saldo
Programma						
1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	3.285	4.329	3.077	4.158	571-	3.587
2 Jongeren en Onderwijs	17.951	17.416	19.462	17.156	688-	16.468
3 Samen Zorgen	11.669	11.954	12.399	12.188	383-	11.805
4 Cultuur en Sport	6.630	5.238	5.800	7.949	2.540-	5.409
5 Ondernemen en Werk	5.656	7.318	7.670	13.479	6.801-	6.678
6 Wonen, Recreëren en Veiligheid	5.062	5.696	6.266	7.412	2.056-	5.356
7 Wijken	5.255	6.006	6.288	12.004	6.528-	5.476
Totaal programma's	55.508	57.957	60.962	74.346	19.567-	54.779
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	69.000-	68.934-	71.404-	2.177	68.468-	66.291-
Overhead	12.626	11.823	12.669	12.651	288-	12.363
Totaal saldo van baten en lasten	866-overschot	846-tekort	2.227-tekort	89.174	88.323-	851-tekort
Onttrekkingen aan reserves						
1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	4.669-	1.172-	1.172-		720-	720-
2 Jongeren en Onderwijs	69-	25-	231-		-	-
3 Samen Zorgen	-	-	-		-	-
4 Cultuur en Sport	533-	60-	199-		-	-
5 Ondernemen en Werk	182-	63-	147-		48-	48-
6 Wonen, Recreëren en Veiligheid	381-	-	352-		-	-
7 Wijken	144-	-	320-		10-	10-
15 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		1.476-	2.793-		2.313-	2.313-
20 Overhead					27-	27-
Totaal onttrekkingen	5.978-	2.796-	5.214-	-	3.118-	3.118-
Stortingen in reserves						
1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	1.137	888	888	-	-	-
2 Jongeren en Onderwijs	77	-	-	-	-	-
3 Samen Zorgen	45	-	-	-	-	-
4 Cultuur en Sport	175	51	51	51	-	51
5 Ondernemen en Werk	49	-	-	-	-	-
6 Wonen, Recreëren en Veiligheid	813	38	22	-	-	-
7 Wijken	606	23	-	144	-	144
15 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	866	-	2.026	600	-	600
20 Overhead	-	-	-	-	-	-
Totaal stortingen	3.768	1.000	2.987	795	-	795
Resultaat	3.076-overschot	950-overschot	-sluitend	89.969	91.441-	1.472-overschot

Meerjarig overzicht baten en lasten

	begroting 2022 saldo	begroting 2023 lasten	begroting 2023 baten	begroting 2023 saldo	begroting 2024 lasten	begroting 2024 baten	begroting 2024 saldo	begroting 2025 lasten	begroting 2025 baten	begroting 2025 saldo
Programma										
1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	3.587	4.176	571-	3.605	4.183	571-	3.612	4.183	571-	3.612
2 Jongeren en Onderwijs	16.468	17.156	688-	16.468	17.156	688-	16.468	17.156	688-	16.468
3 Samen Zorgen	11.805	12.188	383-	11.805	12.188	383-	11.805	12.188	383-	11.805
4 Cultuur en Sport	5.409	7.956	2.540-	5.416	7.956	2.540-	5.416	7.956	2.540-	5.416
5 Ondernemen en Werk	6.678	13.440	6.801-	6.639	13.402	6.801-	6.601	13.402	6.801-	6.601
6 Wonen, Recreëren en Veiligheid	5.356	7.412	2.012-	5.400	7.412	1.958-	5.454	7.412	1.958-	5.454
7 Wijken	5.476	12.004	6.528-	5.476	12.004	6.528-	5.476	12.004	6.528-	5.476
Totaal programma's	54.779	74.332	19.523-	54.809	74.301	19.469-	54.832	74.301	19.469-	54.832
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	66.291-	2.423	68.184-	65.761-	2.667	67.953-	65.286-	2.891	67.988-	65.097-
Overhead	12.363	12.651	288-	12.363	12.651	288-	12.363	12.651	288-	12.363
Totaal saldo van baten en lasten	851 tekort	89.406	87.995-	1.411 tekort	89.619	87.710-	1.909 tekort	89.843	87.745-	2.098 tekort
Onttrekkingen aan reserves										
1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	720-		720-	720-		720-	720-		720-	720-
2 Jongeren en Onderwijs	-		-	-		-	-		-	-
3 Samen Zorgen	-		-	-		-	-		-	-
4 Cultuur en Sport	-		-	-		-	-		-	-
5 Ondernemen en Werk	48-		48-	48-		48-	48-		48-	48-
6 Wonen, Recreëren en Veiligheid	-		-	-		-	-		-	-
7 Wijken	10-		10-	10-		10-	10-		10-	10-
15 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	2.313-		2.313-	2.313-		2.313-	2.313-		2.313-	2.313-
20 Overhead	27-		27-	27-		27-	27-		27-	27-
Totaal onttrekkingen	3.118-		3.118-	3.118-		3.118-	3.118-		3.118-	3.118-
Stortingen in reserves										
1 Inwoners, Organisatie en Bestuur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Jongeren en Onderwijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3 Samen Zorgen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4 Cultuur en Sport	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51
5 Ondernemen en Werk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Wonen, Recreëren en Veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Wijken	144	144	144	144	144	144	144	144	144	144
15 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600
20 Overhead	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal stortingen	795	795		795	795		795	795		795
Resultaat	1.472- overschot	90.201 tekort	91.113- overschot	912- overschot	90.414 tekort	90.828- overschot	414- overschot	90.638 tekort	90.863- overschot	225- overschot

BIJLAGEN

Balans

De BBV-voorschriften schrijven een weergave van de balans voor. Wij hebben de cijfers uit de jaarrekening 2020 als basis gebruikt. Aan de hand daarvan is de balans voor de begrotingen 2022-2025 geprognosticeerd.

	begroting 31-12-2019	begroting 31-12-2020	begroting 31-12-2021	begroting 31-12-2022	begroting 31-12-2023	begroting 31-12-2024	begroting 31-12-2025
VASTE ACTIVA							
immaterieel	60	183	145	7.124	7.124	7.124	7.124
materieel	105.635	112.733	118.241	115.893	102.402	98.232	98.364
financieel	6.015	5.996	5.946	6.972	7.255	7.538	7.421
TOTAAL VASTE ACTIVA	111.710	118.912	124.332	129.989	116.781	112.894	112.909
VLOTTENDE ACTIVA							
voorraden (grond)	12.031	10.543	13.101	18.325	19.033	13.800	8.615
uitzettingen < 1 jaar	-	-	-	-	-	-	-
liquide middelen	-	-	-	-	-	-	-
overlopende activa	1.500	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	13.531	11.843	14.401	19.625	20.333	15.100	9.915
TOTAAL GENERAAL	125.241	130.755	138.733	149.614	137.114	127.994	122.824
VASTE PASSIVA							
eigen vermogen	51.052	53.270	55.089	55.468	53.793	51.848	51.220
voorzieningen	12.080	9.085	10.503	15.510	9.968	8.935	7.760
vaste schulden > 1 jaar	46.608	43.895	50.309	52.075	45.075	44.085	43.095
aan te trekken financiering	2.000	10.310	10.610	12.561	14.278	9.126	6.749
TOTAAL VASTE PASSIVA	111.740	116.560	126.511	135.614	123.114	113.994	108.824
VLOTTENDE PASSIVA							
schulden < 1 jaar	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
liquide middelen (kasgeld)	5.814	7.195	5.222	7.000	7.000	7.000	7.000
overlopende passiva	4.687	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	13.501	14.195	12.222	14.000	14.000	14.000	14.000
TOTAAL GENERAAL	125.241	130.755	138.733	149.614	137.114	127.994	122.824

EMU-saldo

Het EMU-saldo 2022-2025 is weergegeven in deze tabel. Deze saldi worden aangeleverd bij het CBS en tellen mee voor het EMU-saldo van Nederland.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
1. Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	851	1.411	1.909	2.098
2. Mutatie (im)materiële activa	14.525	1.310	2.570-	2.555-
3. Mutatie voorzieningen	373-	373-	373-	373-
4. Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	5.604-	967-	4.970	4.916
5. Verwachte boekwinsten	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	9.399	1.381	3.936	4.086

Overzicht incidentele middelen per programma

De tabellen hierna geven een overzicht van de producten per programma op basis van bestaand beleid. De prioriteiten zijn in deze tabellen dus nog niet per programma verwerkt. Deze maken onderdeel uit van het programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Omschrijving	Pro- gramma	Product	2022	2023	2024	2025
afscheid en introductie raad	1	100	€ 21.000			
Twenteboard	1	100	€ 34.000			
Hoger aantal rijbewijzen dan meerjarig gemiddeld	1	150	€ 21.200-			
Leerlingenprognose 1 keer per 3 jaar	2	300	€ 9.000		€ 9.000	
Leerlingenvervoer	2	300	€ 125.000	€ 125.000		
Onderhoud Overtoom	2	300	€ 5.000			
0,9fte sociaal vraagplein	2	502	€ 58.000			
financiële kaart sociaal domein	2	502	€ 55.000			
O&O tijdelijke formatie SSO, bechermd wonen	2	502	€ 30.000			
Meerjarenonderhoudsplan sport	4	206	€ 50.900			
Habito	5	251		€ 18.000		
Voordelen begeleid werken	5	800	€ 50.000-	€ 25.000-		
0,9fte schuldhelpverlening	5	801	€ 57.000			
winstneming Elsmoat	6	704		€ 375.000-		
Biodiversiteit	7	401	€ 12.500			
onderhoud wegen, conform kademota	7	750	€ 100.000-	€ 100.000-		
Onvoorzien incidenteel	15	355	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
reservering voor duurzaamheid	15	355	€ 400.000	€ 200.000		
reservering voor klimaatadaptatie	15	355	€ 200.000	€ 200.000		
O&O tijdelijke formatie CCC ivm rechtmatigheid	overhead	002	€ 39.000			
Financieel systeem en implementatie	overhead	003 en 005				
Kosten van voormalig personeel	overhead	004	€ 106.500			
Personeelsreis 1 keer per 2 jaar	overhead	004	€ 20.000		€ 20.000	
Seniorenreis 1 keer per 2 jaar	overhead	004		€ 8.000		€ 8.000
TOTAAL			€ 1.091.700	€ 91.000	€ 69.000	€ 48.000
Reserve incidenteel perspectief per 1 januari (5002)			€ 1.927.000	€ 1.138.300	€ 1.140.300	€ 1.422.300
Nog niet begrote mutaties (structureel overschot 2022)			€ 1.472.000			
Saldo mutaties zoals hierboven aangegeven (5002)			€ 1.091.700-	€ 91.000-	€ 69.000-	€ 48.000-
Structureel overschot incidenteel beschikbaar				€ 912.000	€ 414.000	€ 225.000
Nieuw beleid incidenteel			€ 1.169.000-	€ 819.000-	€ 63.000-	
Afronding						
Aansluiting met meerjarenraming			€ 1.138.300	€ 1.140.300	€ 1.422.300	€ 1.599.300

Product per programma

Programma		1 Inwoners, Organisatie en Bestuur					
product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves onttrekking	storting	saldo na bestemming
100	Bestuursorganen	2.107.700	-	2.107.700	-	-	2.107.700
1010804	Media	64.000	-	64.000	-	-	64.000
102	Bestuursondersteuning raad	192.500	3.800-	188.700	-	-	188.700
150	Burgerzaken	971.500	500.400-	471.100	-	-	471.100
354	Invordering (m.u.v. personeelsuren)	15.700	41.300-	25.600-	-	-	25.600-
357	Saldi kostenplaatsen	-	-	-	-	-	-
35501	Algemene uitgaven en inkomsten	23.500	-	23.500	719.500-	-	696.000-
35502	Algemene stelposten	782.700	25.000-	757.700	-	-	757.700
Totaal programma		4.157.600	570.500-	3.587.100	719.500-	-	2.867.600

Programma		2 Jongeren en Onderwijs					
product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves onttrekking	storting	saldo na bestemming
300	Gemeenschappelijke baten en lasten	2.317.800	539.400-	1.778.400	-	-	1.778.400
301	Openbaar basisonderwijs	216.000	26.400-	189.600	-	-	189.600
302	Regulier basisonderwijs	857.300	35.600-	821.700	-	-	821.700
303	Openb voortgezet onderwijs	247.700	-	247.700	-	-	247.700
304	Bijzonder voortgezet onderwijs	605.500	-	605.500	-	-	605.500
305	Bijz (voortgez) spec. onderwijs	-	-	-	-	-	-
306 (muv 30604)	Volwasseneneducatie	-	-	-	-	-	-
501	Kinderopvang	191.200	10.600-	180.600	-	-	180.600
502 (muv 50204)	Jeugdbeleid	12.720.100	76.300-	12.643.800	-	-	12.643.800
Totaal programma		17.155.600	688.300-	16.467.300	-	-	16.467.300

Programma		3 Samen Zorgen					
product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves onttrekking	storting	saldo na bestemming
500	Maatschappelijke dienstverlening	1.323.500	121.600-	1.201.900	-	-	1.201.900
503	Ouderenzorg	172.900	-	172.900	-	-	172.900
509	Gezondheidszorg	1.996.100	7.900-	1.988.200	-	-	1.988.200
511	VMO	4.404.700	187.000-	4.217.700	-	-	4.217.700
512	VMO (3 d's)	4.290.500	66.900-	4.223.600	-	-	4.223.600
Totaal programma		12.187.700	383.400-	11.804.300	-	-	11.804.300

Programma		4 Cultuur en Sport					
product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves onttrekking	storting	saldo na bestemming
200	Bibliotheek	832.600	-	832.600	-	-	832.600
201	Culturele activiteiten	1.097.900	393.800-	704.100	-	-	704.100
203	Muziekonderwijs	403.100	47.000-	356.100	-	-	356.100
204	Oudheidkunde en musea	357.200	26.100-	331.100	-	-	331.100
206	Sport	3.728.100	1.514.500-	2.213.600	-	51.100	2.264.700
30604	Nieuwe wet inburgering	-	-	-	-	-	-
307	Vormingswerk/ontwikkeling	-	-	-	-	-	-
452	Lijkbezorging	527.300	558.800-	31.500-	-	-	31.500-
504	Minderheden	310.900	-	310.900	-	-	310.900
505	Maatschappelijk werk	537.900	-	537.900	-	-	537.900
506	Ontwikkelingssamenwerking	-	-	-	-	-	-
507	Vrijwilligersbeleid	154.300	-	154.300	-	-	154.300
Totaal programma		7.949.300	2.540.200-	5.409.100	-	51.100	5.460.200

Programmabegroting 2022

Programma 5 Ondernemen en Werk

product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves		saldo na bestemming
					onttrekking	storting	
250	Markten	34.400	12.600-	21.800	-	-	21.800
251	Economische zaken	361.900	45.900-	316.000	-	-	316.000
800	VWVB re-integratie	3.814.100	-	3.814.100	48.300-	-	3.765.800
801	VWVB algemeen	8.646.080	6.592.900-	2.053.180	-	-	2.053.180
802	Kwijtschelding	190.500	150.000-	40.500	-	-	40.500
803	Terugvordering (IOAVMOAZ)	431.920	-	431.920	-	-	431.920
				-			
Totaal programma		13.478.900	6.801.400-	6.677.500	48.300-	-	6.629.200

Programma 6 Wonen, Recreëren en Veiligheid

product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves		saldo na bestemming
					onttrekking	storting	
202	Landgoed de Oosterhof	11.400	1.000-	10.400	-	-	10.400
205	Recreatie	1.017.400	51.200-	966.200	-	-	966.200
550	Openbare orde	505.300	27.000-	478.300	-	-	478.300
551	Integrale veiligheid	318.200	-	318.200	-	-	318.200
552	Rampenbestrijding	15.100	-	15.100	-	-	15.100
553	Brandweer	2.472.000	-	2.472.000	-	-	2.472.000
555	Preparatie	22.400	-	22.400	-	-	22.400
556	Preventie	2.800	2.000-	800	-	-	800
700	Wonen	672.300	826.600-	154.300-	-	-	154.300-
701	Stadsvernieuwing	106.700	30.100-	76.600	-	-	76.600
70202	Overige agrarische zaken	7.600	116.000-	108.400-	-	-	108.400-
703	Ruimtelijke Ordening	1.029.100	60.000-	969.100	-	-	969.100
704	Grondbedrijf	712.900	879.200-	166.300-	-	-	166.300-
705	Omgevingswet	100.400	-	100.400	-	-	100.400
751 (muv75103)	Verkeer en vervoer	261.400	62.000-	199.400	-	-	199.400
754	Parkeren	129.600	1.300-	128.300	-	-	128.300
755	Openbaar vervoer	27.800	-	27.800	-	-	27.800
				-			
Totaal programma		7.412.400	2.056.400-	5.356.000	-	-	5.356.000

Programma 7 Wijken

product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves		saldo na bestemming
					onttrekking	storting	
400	Milieu	980.500	12.000-	968.500	-	-	968.500
401	Natuurbescherming	42.700	-	42.700	-	-	42.700
402	Afwatering	139.900	-	139.900	-	-	139.900
450	Openbaar groen	1.530.600	21.200-	1.509.400	-	-	1.509.400
451 (muv 45103)	Lasten hondentoiletten	50.100	-	50.100	-	-	50.100
50204	Speeltuinen/zomervakantie	57.000	200-	56.800	-	-	56.800
510	Ongediertebestrijding	41.000	-	41.000	-	-	41.000
600	Afval	2.740.400	3.300.100-	559.700-	10.000-	144.000	425.700-
650	Riolering	2.573.200	2.964.300-	391.100-	-	-	391.100-
702 (muv 70202)	Verspreide gronden	142.400	153.500-	11.100-	-	-	11.100-
750	Wegen	2.415.800	76.200-	2.339.600	-	-	2.339.600
75103	Duurzaam veilig	124.900	-	124.900	-	-	124.900
752	Straatverlichting	309.000	-	309.000	-	-	309.000
753	Straatreiniging	548.000	-	548.000	-	-	548.000
756	Gladheidsbestrijding	308.700	-	308.700	-	-	308.700
Totaal programma		12.004.200	6.527.500-	5.476.700	10.000-	144.000	5.610.700

Programma 20 Overhead

product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves		saldo na bestemming
					onttrekking	storting	
alle	overhead	12.651.200	288.000-	12.363.200	26.500-	-	12.336.700
Totaal programma		12.651.200	288.000-	12.363.200	26.500-	-	12.336.700

Programma		15 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
product	omschrijving	lasten	baten	saldo voor bestemming	mutaties reserves		saldo na bestemming
					onttrekking	storting	
350	Aandelenbezit	9.500	1.000.000-	990.500-	-	-	990.500-
351	Rente bedrijfsvoering	-	279.000-	279.000-	-	-	279.000-
352	Belastingen	569.800	7.630.100-	7.060.300-	-	-	7.060.300-
353	Algemene Uitkering	-	58.139.800-	58.139.800-	-	-	58.139.800-
354	Invordering (personeelsuren)	127.900		127.900			127.900
(muv 35501 en 35502)	Overige baten en lasten	119.200-	1.317.100-	1.436.300-	2.313.000-	600.000	3.149.300-
356	Werken voor derden	-	-	-	-	-	-
358	Ruimte nieuw beleid	1.582.000	-	1.582.000	-	-	1.582.000
45103	Baten Hondenbelasting	6.600	101.600-	95.000-	-	-	95.000-
Totaal programma		2.176.600	68.467.600-	66.291.000-	2.313.000-	600.000	68.004.000-

Overzicht per taakveld

Het BBV schrijft een indeling in taakvelden voor. Deze informatie wordt gebruikt om baten en lasten van gemeenten vergelijkbaar te maken.

Taakveld	Programma	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur		3.800.-	2.300.200	2.296.400
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	3.800.-	2.300.200	2.296.400
0.2 Burgerzaken		500.400.-	770.000	269.600
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	500.400.-	770.000	269.600
0.4 Overhead		260.000.-	12.623.200	12.363.200
	1.20 Indirecte producten	260.000.-	12.623.200	12.363.200
0.5 Treasury		1.518.100.-	141.700.-	1.659.800.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	1.490.100.-	169.700.-	1.659.800.-
	1.20 Indirecte producten	28.000.-	28.000	-
0.7 Alg. uitk. en ov. uitk. gem.f.		58.139.800.-		58.139.800.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	58.139.800.-		58.139.800.-
0.8 Overige baten en lasten		1.064.900.-	2.448.200	1.383.300
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	25.000.-	806.200	781.200
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	1.039.900.-	1.642.000	602.100
0.10 Mutaties reserves		3.117.300.-	795.100	2.322.200.-
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	719.500.-	-	719.500.-
	1.02 Jongeren en Onderwijs			
	1.04 Cultuur en Sport	-	51.100	51.100
	1.05 Ondernemen en Werk	48.300.-		48.300.-
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid			
	1.07 Wijken	10.000.-	144.000	134.000
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	2.313.000.-	600.000	1.713.000.-
	1.20 Indirecte producten	26.500.-		26.500.-
0.61 OZB woningen		3.881.800.-	547.800	3.334.000.-
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	12.400.-	5.400	7.000.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	3.869.400.-	542.400	3.327.000.-
0.62 OZB niet-woningen		3.122.600.-	19.000	3.103.600.-
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	5.100.-	2.000	3.100.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	3.117.500.-	17.000	3.100.500.-
0.64 Belastingen overig		206.700.-	135.600	71.100.-
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur	23.800.-	8.300	15.500.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	182.900.-	127.300	55.600.-
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		2.000.-	2.497.200	2.495.200
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	2.000.-	2.497.200	2.495.200
1.2 Openbare orde en veiligheid		27.000.-	864.900	837.900
	1.04 Cultuur en Sport		26.300	26.300
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	27.000.-	838.600	811.600
2.1 Verkeer en vervoer		138.200.-	3.967.800	3.829.600
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	62.000.-	261.400	199.400
	1.07 Wijken	76.200.-	3.706.400	3.630.200
2.2 Parkeren		1.300.-	129.600	128.300
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	1.300.-	129.600	128.300
2.5 Openbaar vervoer			27.800	27.800
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid		27.800	27.800
3.1 Economische ontwikkeling		2.500.-	251.100	248.600
	1.05 Ondernemen en Werk	2.500.-	251.100	248.600
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		183.200.-	102.600	80.600.-
	1.05 Ondernemen en Werk	43.400.-	15.400	28.000.-
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	139.800.-	87.200	52.600.-
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsreg.		395.600.-	279.800	115.800.-
	1.05 Ondernemen en Werk	12.600.-	129.800	117.200
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	116.000.-	7.600	108.400.-
	1.07 Wijken	152.300.-	142.400	9.900.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	114.700.-		114.700.-
3.4 Economische promotie		513.300.-	17.600	495.700.-
	1.15 Alg dekkingsmidd en onvoorzien	513.300.-	17.600	495.700.-

Programmabegroting 2022

Taakveld	Programma	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs			38.500	38.500
	1.02 Jongeren en Onderwijs		38.500	38.500
4.2 Onderwijshuisvesting		62.000-	1.969.600	1.907.600
	1.02 Jongeren en Onderwijs	62.000-	1.969.600	1.907.600
4.3 Onderwijsbel. en leerlingzaken		570.600-	2.399.900	1.829.300
	1.02 Jongeren en Onderwijs	570.600-	2.399.900	1.829.300
5.1 Sportbeleid en activering		196.200-	563.600	367.400
	1.04 Cultuur en Sport	196.200-	563.600	367.400
5.2 Sportaccommodaties		1.318.300-	3.164.500	1.846.200
	1.04 Cultuur en Sport	1.318.300-	3.164.500	1.846.200
5.3 Cultuurpres., -prod., en -part		440.800-	1.503.300	1.062.500
	1.04 Cultuur en Sport	440.800-	1.501.000	1.060.200
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid		2.300	2.300
5.4 Musea			188.500	188.500
	1.04 Cultuur en Sport		188.500	188.500
5.5 Cultureel erfgoed		27.100-	189.100	162.000
	1.04 Cultuur en Sport	26.100-	168.700	142.600
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	1.000-	20.400	19.400
5.6 Media			896.600	896.600
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur		64.000	64.000
	1.04 Cultuur en Sport		832.600	832.600
5.7 Openb. groen en (openl.) recr.		73.800-	2.883.500	2.809.700
	1.02 Jongeren en Onderwijs		57.100	57.100
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	51.200-	1.006.100	954.900
	1.07 Wijken	22.600-	1.820.300	1.797.700
6.1 Samenkracht en burgerpart.		107.700-	3.725.700	3.618.000
	1.02 Jongeren en Onderwijs	55.700-	819.400	763.700
	1.03 Samen Zorgen	52.000-	1.929.500	1.877.500
	1.04 Cultuur en Sport		976.800	976.800
6.2 Wijkteams			510.000	510.000
	1.02 Jongeren en Onderwijs		48.000	48.000
	1.03 Samen Zorgen		462.000	462.000
6.3 Inkomensregelingen		6.742.900-	8.605.900	1.863.000
	1.05 Ondernemen en Werk	6.742.900-	8.605.900	1.863.000
6.4 Begeleide participatie			2.997.800	2.997.800
	1.05 Ondernemen en Werk		2.997.800	2.997.800
6.5 Arbeidsparticipatie			898.900	898.900
	1.05 Ondernemen en Werk		898.900	898.900
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		28.400-	660.300	631.900
	1.03 Samen Zorgen	28.400-	660.300	631.900
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		295.100-	7.805.400	7.510.300
	1.03 Samen Zorgen	295.100-	7.225.400	6.930.300
	1.05 Ondernemen en Werk	-	580.000	580.000
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-			10.496.200	10.496.200
	1.02 Jongeren en Onderwijs		10.496.200	10.496.200
6.81 Geëscaleerde zorg 18+			46.000	46.000
	1.03 Samen Zorgen		46.000	46.000
6.82 Geëscaleerde zorg 18-			1.326.900	1.326.900
	1.02 Jongeren en Onderwijs		1.326.900	1.326.900
7.1 Volksgezondheid		7.900-	1.864.500	1.856.600
	1.03 Samen Zorgen	7.900-	1.864.500	1.856.600
7.2 Riolering		2.964.300-	2.573.200	391.100-
	1.07 Wijken	2.964.300-	2.573.200	391.100-
7.3 Afval		3.300.100-	2.740.400	559.700-
	1.07 Wijken	3.300.100-	2.740.400	559.700-

Programmabegroting 2022

Taakveld	Programma	Baten	Lasten	Saldo
7.4 Milieubeheer		12.000-	1.021.500	1.009.500
	1.07 Wijken	12.000-	1.021.500	1.009.500
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		558.800-	527.300	31.500-
	1.04 Cultuur en Sport	558.800-	527.300	31.500-
8.1 Ruimtelijke ordening		60.000-	1.029.500	969.500
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur		400	400
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	60.000-	1.029.100	969.100
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terr.)		739.400-	625.700	113.700-
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	739.400-	625.700	113.700-
8.3 Wonen en bouwen		856.700-	1.080.500	223.800
	1.01 Inwoners, Organisatie en Bestuur		201.100	201.100
	1.06 Wonen, Recreëren en Veiligheid	856.700-	879.400	22.700
Eindtotaal		91.440.600-	89.968.600	1.472.000-

Het saldo van de begroting 2022 wordt verantwoord op taakveld 0.11, resultaat van de rekening van baten en lasten.

Reserves en voorzieningen

num- mer	omschrijving	saldo eind 2021	mutaties	aannames niet begroot	saldo eind 2022
	<u>algemene reserves</u>				
5000	algemene reserve vrij	29.829.364-	-	-	29.829.364-
5002	reserve incidenteel perspectief	1.917.000-	789.000	-	1.128.000-
		-			
	totaal algemene reserves	31.746.364-	789.000	-	30.957.364-
	<u>algemene bestemmingsreserves</u>				
5014	Reserve restauratie monumenten	149.148-	-	-	149.148-
5017	Egalisatie grondprijz Industrieterrein	13.354-	13.700	-	346
5047	Reserve sport	636.216-	51.100	-	585.116-
5048	reserve nieuwbouw zwembad	23.568-	-	10.000	13.568-
5049	reserve parkmanagement	52.387-	-	-	52.387-
5050	maatschappelijk begeleid asielzoeker	77.146-	-	-	77.146-
5052	reserve onderwijsachterstandenbeleid	10.938-	-	10.938	0-
5055	reserve gebouwenbeheer	951.574-	-	-	951.574-
5057	reserve reintegratie	791.919-	48.300	-	743.619-
5059	reserve verlengde Waagweg	412.266-	-	-	412.266-
5061	reserve LTVV algemeen	385.309-	-	-	385.309-
	reserve verbindingsweg Dorpsstraat /				
5062	Kalfstermansweide (VSP)	667.070-	-	-	667.070-
5065	reserve infra Kern Holten (De Kom)	173.891-	-	-	-
5066	reserve leefbaarheid platteland	103.713-	-	-	103.713-
5068	reserve reconstr. (rood voor rood)	36.606-	-	-	36.606-
5070	reserve ziektevervanging	-	-	-	-
5072	reserve afwikkeling Essent	975.600-	60.000	-	915.600-
5075	egalisereserve afval	57.676-	139.300-	-	196.976-
5076	reserve personeelsvoorzieningen	265.379-	-	-	265.379-
5078	reserve onderh. Onderwijshuisvesting	393.414-	-	-	393.414-
5081	reserve brandveiligheid De Borkeld	735.686-	-	-	735.686-
5085	reserve bijdragen regio Twente	521.126-	-	-	521.126-
5086	reserve egalisatiebuffer jeugd en WMO	306.547-	-	-	306.547-
5094	reserve Duurzaamheidsvisie	358.747-	-	100.000	258.747-
5095	reserve Recreatie & Toerisme	213.275-	-	-	213.275-
5096	reserve Bomenplan	198.258-	-	50.000	148.258-
5097	reserve implementatie omgevingswet	152.556-	-	-	152.556-
5099	reserve Corona	924.561-	26.500	-	898.061-
	totaal algemene bestemmingsreserves	9.590.505-	60.300	170.938	9.183.274-
	<u>reserves grondexploitatie</u>				
5110	reserve bovenwijkse voorzieningen grondexpl.	208.972-	-	-	208.972-
	totaal reserves grondexploitatie	208.972-	-	-	208.972-
	<u>BBV bestemmingsreserves</u>				
5506	Reserve afschrijving BBV - Reggesteijn	4.033.513-	175.300	-	3.858.213-
5526	reserve BBV nieuwbouw gemeentehuis	10.817.290-	366.800	-	10.450.490-
5530	reserve BBV kunstgras hockeyveld	90.428-	31.500	-	58.928-
5536	reserve BBV staterslening	249.846-	-	-	249.846-
5547	reserve BBV boomkamp-busstation	380.956-	43.300	-	337.656-
5548	reserve BBV toplaag kunstgrasveld VV Holten	69.784-	7.700	-	62.084-
5549	reserve BBV constantijschool	122.205-	21.200	-	101.005-
	totaal BBV reserves	15.764.022-	645.800	-	15.118.222-

Programmabegroting 2022

num- mer	omschrijving	saldo eind 2021	mutaties	aannames niet begroot	saldo eind 2022
	<u>Voorzieningen</u>				
5321	Voorziening risico's zorg	13.714-	-	-	13.714-
5323	Voorziening pensioen Wethouders	4.043.180-	373.600-	-	4.416.780-
5331	Dokter Stokkersfonds (rente structureel)	421.866-	-	-	421.866-
5343	voorziening revitalisering De Kol (cp)	7.088.230-	281.765-	-	7.369.994-
5355	Voorziening wachtgeldregeling wethouders	89.081-	-	68.400	20.681-
5399	voorziening statisch archief	236.170-	-	46.200	189.970-
5416	voorziening Waterloo-Vlogtman (cp)	1.061.297-	42.226-	-	1.103.523-
5429	voorziening verbeteringsmaatregelen riolering	1.816.765-	-	-	1.816.765-
5430	voorziening vervangingsinvesteringen riolering	3.061.207-	-	-	3.061.207-
5437	voorziening (cp) Enkco	4.314.165-	142.283-	-	4.456.449-
		22.145.676-	839.874-	114.600	22.870.950-
	<u>Overlopende passiva</u>				
5312	Voorziening onderwijsachterstandenbeleid	542.840-	120.000-	-	662.840-
5379	voorziening kwalificatieplicht	7.048-	-	-	7.048-
5417	voorziening bodemsanering	547.511-	-	-	547.511-
5434	specifieke taken algemene uikering	23.400-	-	-	23.400-
5436	doorontwikkeling energieloket	-	-	-	-
5440	pilot wijk van de toekomst	42.463-	-	-	42.463-
5441	kapitaalverstrekking 75% Rijk	35.398-	-	-	35.398-
5442	Waterhuish. Oosterhof	88.711-	-	-	88.711-
5443	TOZO	4.146.970-	-	-	4.146.970-
5444	Extern Advies Warmtetransitie	40-	-	-	40-
5445	Toeslagenaffaire	14.687-	-	-	14.687-
	totaal overlopende passiva	5.449.068-	120.000-	-	5.569.068-
	Totaal reserves en voorzieningen	84.903.596-	535.226	285.538	83.907.850-

Meerjarig overzicht reserves en voorzieningen

num- mer	omschrijving	saldo eind 2022	saldo eind 2023	saldo eind 2024	saldo eind 2025
	<u>algemene reserves</u>				
5000	algemene reserve vrij	29.829.364-	29.829.364-	29.829.364-	29.829.364-
5002	reserve incidenteel perspectief	1.128.000-	1.130.000-	1.412.000-	1.589.000-
	totaal algemene reserves	30.957.364-	30.959.364-	31.241.364-	31.418.364-
	<u>algemene bestemmingsreserves</u>				
5014	Reserve restauratie monumenten	149.148-	149.148-	149.148-	149.148-
5047	Reserve sport	585.116-	636.216-	687.316-	712.816-
5048	reserve nieuwbouw zwembad	13.568-	0-	-	-
5049	reserve parkmanagement	52.387-	52.387-	52.387-	52.387-
5050	maatschappelijk begeleid asielzoeker	77.146-	77.146-	77.146-	77.146-
5055	reserve gebouwenbeheer	951.574-	876.574-	801.574-	801.574-
5057	reserve reïntegratie	743.619-	696.319-	658.619-	623.219-
5059	reserve verlengde Waagweg	412.266-	412.266-	-	-
5061	reserve LTVV algemeen	385.309-	385.309-	385.309-	385.309-
	reserve verbindingsweg Dorpsstraat /				
5062	Kalfstermansweide (VSP)	667.070-	667.070-	-	-
5066	reserve leefbaarheid platteland	103.713-	103.713-	103.713-	103.713-
5068	reserve reconstr. (rood voor rood)	36.606-	36.606-	36.606-	36.606-
5070	reserve ziektevervanging	-	-	-	-
5072	reserve afwikkeling Essent	915.600-	855.600-	795.600-	735.600-
5075	egalisatiereserve afval	196.976-	196.976-	196.976-	196.976-
5076	reserve personeelsvoorzieningen	265.379-	265.379-	247.379-	229.379-
5078	reserve onderh. Onderwijshuisvesting	393.414-	393.414-	393.414-	393.414-
5081	reserve brandveiligheid De Borkeld	735.686-	-	-	-
5085	reserve bijdragen regio Twente	521.126-	521.126-	521.126-	521.126-
5086	reserve egalisatiebuffer jeugd en WMO	306.547-	306.547-	306.547-	306.547-
5094	reserve Duurzaamheidsvisie	258.747-	158.747-	58.747-	-
5095	reserve Recreatie & Toerisme	213.275-	213.275-	-	-
5096	reserve Bomenplan	148.258-	98.258-	48.258-	-
5097	reserve implementatie omgevingswet	152.556-	152.556-	152.556-	152.556-
5099	reserve Corona	898.061-	898.061-	898.061-	898.061-
	totaal algemene bestemmingsreserves	9.183.274-	8.152.691-	6.570.480-	6.375.576-
	<u>reserves grondexploitatie</u>				
5110	reserve bovenwijkse voorzieningen grondexpl.	208.972-	208.972-	208.972-	208.972-
	totaal reserves grondexploitatie	208.972-	208.972-	208.972-	208.972-
	<u>BBV bestemmingsreserves</u>				
5506	Reserve afschrijving BBV - Reggesteijn	3.858.213-	3.682.913-	3.507.613-	3.332.313-
5526	reserve BBV nieuwbouw gemeentehuis	10.450.490-	10.083.690-	9.716.890-	9.350.090-
5530	reserve BBV kunstgras hockeyveld	58.928-	27.428-	4.072	-
5536	reserve BBV staterslening	249.846-	249.846-	249.846-	249.846-
5547	reserve BBV boomkamp-busstation	337.656-	294.356-	251.056-	207.756-
5548	reserve BBV toplaag kunstgrasveld VV Holten	62.084-	54.384-	46.684-	38.984-
5549	reserve BBV constantijschool	101.005-	79.805-	58.605-	37.405-
	totaal BBV reserves	15.118.222-	14.472.422-	13.826.622-	13.216.394-

num- mer	omschrijving	saldo eind 2022	saldo eind 2023	saldo eind 2024	saldo eind 2025
	<u>Voorzieningen</u>				
5321	Voorziening risico's zorg	13.714-	3.600	-	-
5323	Voorziening pensioen Wethouders	4.416.780-	4.393.280-	4.369.780-	4.346.280-
5331	Dokter Stokkersfonds (rente structureel	421.866-	421.866-	421.866-	421.866-
5343	voorziening revitalisering De Kol (cp)	7.369.994-	7.517.394-	7.667.742-	7.821.097-
5355	Voorziening wachtgeldregeling wethoud	20.681-	2.319	-	-
5399	voorziening statisch archief	189.970-	189.970-	189.970-	189.970-
5416	voorziening Waterloo-Vlogtman (cp)	1.103.523-	1.125.594-	1.148.106-	1.171.068-
5429	voorziening verbeteringsmaatregelen ri	1.816.765-	1.166.765-	651.765-	-
5430	voorziening vervangingsinvesteringen ri	3.061.207-	2.561.207-	2.061.207-	1.561.207-
5437	voorziening (cp) Enkco	4.456.449-	4.545.578-	4.636.489-	4.729.219-
		22.870.950-	21.915.735-	21.146.926-	20.240.707-
	<u>Overlopende passiva</u>				
5312	Voorziening onderwijsachterstandenbe	662.840-	662.840-	662.840-	662.840-
5379	voorziening kwalificatieplicht	7.048-	7.048-	7.048-	7.048-
5417	voorziening bodemsanering	547.511-	547.511-	547.511-	547.511-
5434	specifieke taken algemene uikering	23.400-	23.400-	23.400-	23.400-
5440	pilot wijk van de toekomst	42.463-	42.463-	42.463-	42.463-
5441	kapitaalverstrekking 75% Rijk	35.398-	35.398-	35.398-	35.398-
5442	Waterhuish. Oosterhof	88.711-	88.711-	88.711-	88.711-
5443	TOZO	4.146.970-	4.146.970-	4.146.970-	4.146.970-
5444	Extern Advies Warmtetransitie	40-	40-	40-	40-
5445	Toeslagenaffaire	14.687-	14.687-	14.687-	14.687-
	totaal overlopende passiva	5.569.068-	1.240.798-	1.240.798-	1.240.798-
	Totaal reserves en voorzieningen	83.907.850-	76.949.983-	74.235.163-	72.700.812-

Overzicht structurele stortingen en onttrekkingen reserves

reserve nummer	Omschrijving	onttrekking of storting	mutaties 2022	mutaties 2023	mutaties 2024	mutaties 2025	toelichting
5017	Egalisatie grondprijs Industrierrein	onttrekking	13.700-	-	-	-	aflopende uitname van 2003 t/m 2023 aflopende uitname van 2009 t/m 2038 ter dekking van diverse investeringen, uitnameperiode gelijk aan afschrijvingsperiode
5072	reserve afwikkeling Essent	onttrekking	60.000-	60.000-	60.000-	60.000-	
5506-5549	BBV-reserves	onttrekking	645.800-	645.800-	645.800-	645.800-	
	per saldo		719.500- toevoeging	705.800- toevoeging	705.800- toevoeging	705.800- toevoeging	

Meerjarig overzicht weerstandsvermogen

num- mer	omschrijving	weerstandsvermogen					
		%	toelichting	2022	2023	2024	2025
	<u>algemene reserves</u>						
5000	algemene reserve vrij	100%		29.829.364-	29.829.364-	29.829.364-	29.829.364-
5002	reserve incidenteel perspectief	0%	egalisatiereserve	1.128.000-	1.130.000-	1.412.000-	1.589.000-
	totaal algemene reserves			30.957.364-	30.959.364-	31.241.364-	31.418.364-
	<u>algemene bestemmingsreserves</u>						
5014	Reserve restauratie monumenten	50%		74.574-	74.574-	74.574-	74.574-
5047	Reserve sportvisie	50%		292.558-	318.108-	343.658-	356.408-
5048	reserve nieuwbouw zwembad	50%		6.784-	0-	-	-
5049	reserve parkmanagement	50%		26.193-	26.193-	26.193-	26.193-
5050	maatschappelijk beleid asielzoekers	50%		38.573-	38.573-	38.573-	38.573-
5055	reserve gebouwenbeheer	0%	egalisatiereserve	-	-	-	-
5057	reserve reïntegratie	50%		371.809-	348.159-	329.309-	311.609-
5059	reserve Verlengde Waagweg	0%	plan in vergevorderde staat	-	-	-	-
5061	reserve LTVV algemeen	0%		-	-	-	-
5062	reserve verbindingsweg Dorpsstraat/Kalfstermansweide	0%	plan in vergevorderde staat	-	-	-	-
5066	reserve leefbaarheid platteland	50%		51.856-	51.856-	51.856-	51.856-
5068	reserve reconstr. (rood voor rood)	0%	plan in vergevorderde staat	-	-	-	-
5070	reserve ziektevervanging	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5072	reserve afwikkeling Essent	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5075	egalisatiereserve afval	0%	egalisatiereserve	-	-	-	-
5076	reserve personeelsvoorzieningen	50%		132.690-	132.690-	123.690-	114.690-
5078	reserve onderh. Onderwijshuisvesting	0%	wordt ingezet	-	-	-	-
5081	reserve brandveiligheid De Borkeld	0%	plan in vergevorderde staat	-	-	-	-
5085	reserve bijdragen regio Twente	50%		260.563-	260.563-	260.563-	260.563-
5086	reserve egalisatiebuffer jeugd en WMO	50%		153.274-	153.274-	153.274-	153.274-
5094	reserve Duurzaamheidsvisie	50%		129.373-	79.373-	29.373-	-
5095	reserve Recreatie & Toerisme	50%		106.637-	106.637-	-	-
5096	reserve Bomenplan	50%		74.129-	49.129-	24.129-	-
5097	reserve implemetatie omgevingswet	50%		76.278-	76.278-	76.278-	76.278-
5099	reserve Corona	0%	grotendeels bestemd	-	-	-	-
	totaal algemene bestemmingsreserves			1.795.292-	1.715.408-	1.531.471-	1.464.018-
	<u>reserves grondexploitatie</u>						
5110	reserve bovenwijkse voorzieningen grondexpl.	50%		104.486-	104.486-	104.486-	104.486-
	totaal reserves grondexploitatie			104.486-	104.486-	104.486-	104.486-
	<u>BBV bestemmingsreserves</u>						
5506	Reserve afschrijving BBV - Reggesteijn	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5526	reserve BBV nieuwbouw gemeentehuis	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5530	reserve BBV kunstgras hockeyveld	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5536	reserve BBV staterslening	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5547	reserve boomkamp-busstation	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5548	reserve BBV toplaag kunstgrasveld VV Holten	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
5549	reserve BBV constantijschool (nieuw)	0%	begrotingsreserve	-	-	-	-
	totaal BBV reserves			-	-	-	-
			weerstandsvermogen	32.857.142-	32.779.258-	32.877.321-	32.986.869-
			50% bestemmingsreserves	1.899.778-	1.819.894-	1.635.957-	1.568.504-
			100% algemene reserve	29.829.364-	29.829.364-	29.829.364-	29.829.364-
				31.729.142-	31.649.258-	31.465.321-	31.397.869-

Meerjarige ontwikkeling algemene uitkering

Meerjarige ontwikkeling algemene uitkering					
ten opzichte van raming algemene uitkering 2021, stand meicirculaire 2021					
algemene uitkering	2022	2023	2024	2025	2022-2025
netto effect meicirculaire 2021	1.320	111	218	417	2.066
netto effect meicirculaire 2021 jaarschijf 2021	427	0	0	0	427
loon- en prijsontwikkeling, inclusief Sociaal domein	-635	-75	-75	-75	-860
reëel accres	1.112	36	143	342	1.633
specifieke stortingen met effect op saldo	2022	2023	2024	2025	2022-2025
	0	0	0	0	0
totaal specifieke stortingen	0	0	0	0	0
overige effecten	2022	2023	2024	2025	2022-2025
effecten ontwikkeling uitkeringsbasis	0	-410	-376	-308	-1.094
effecten als gevolg van toename aantallen	0	308	282	231	821
totaal overige effecten	0	-102	-94	-77	-273
kortingen gemeentefonds	2022	2023	2024	2025	2022-2025
veilig thuis	0	0	0	0	0
apparatuurkosten vergroten gemeente	0	-246	-254	-262	-762
totaal kortingen gemeentefonds	0	-246	-254	-262	-762
toevoegingen gemeentefonds	2022	2023	2024	2025	2022-2025
	0	0	0	0	0
totaal aanvullende maatregelen	0	0	0	0	0
mutaties sociaal domein	2022	2023	2024	2025	2022-2025
volume	-100	-100	-100	-100	-400
totaal overige effecten	-100	-100	-100	-100	-400
totaal nieuwe raming	1.012	-413	-305	-97	197
raming was	58	-196	-183	-39	-360
totaal effect (meicirculaire)	954	-217	-122	-58	558

uitgangspunten

1. Het effect van de CAO-ontwikkelingen (inclusief pensioen) is voor onze gemeente meegenomen in de begroting 2022. Daarnaast is in de begroting 2022 rekening gehouden met inflatie. Deze moet worden "goedgemaakt" door het accres.
2. Voor 2023 tot en met 2025 is het reële accres berekend op basis van de meicirculaire 2021. Meerjarig wordt altijd rekening gehouden met 50% van het reële accres bij een positief reël accres. Een negatief reël accres wordt wel volledig meegenomen.
3. Plafond BTW-compensatiefonds (BCF) is voor € 220.000 meegenomen. Dit is het gemiddelde van het plafond over de jaren 2018 - 2020. Volgens de meicirculaire 2021 mag macro € 192,6 miljoen (10,7 punten) als dekking in de begroting worden meegenomen. Voor Rijssen-Holten is dit omgerekend € 367.000 (10,7x € 34.3200). De gemeente blijft hier ruim onder en wordt voldaan aan de begrotingskaders.
4. Voor specifieke stortingen c.q. onttrekkingen wordt in principe een stelpost c.q. taakstelling opgenomen in de begroting.
5. Meerjarig geldt het uitgangspunt dat de vergoeding in het gemeentefonds voor loon- en prijsstijging toereikend moet zijn om de loon- en prijsontwikkeling in de eigen gemeente op te vangen.
6. Evenals in vorige jaren is het effect van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis volledig meegenomen.

Overzicht overhead

Het BBV schrijft in artikel 8 voor dat er in de begroting een overzicht moet worden opgenomen van de kosten van overhead. De wijze waarop we dit presenteren is vrij waarbij er minimaal onderscheid moet worden gemaakt tussen baten en (netto)lasten.

De definitie overhead in het BBV is een andere dan die wij in Rijssen-Holten toepassen.

Zo rekenen wij de kosten van bestuursondersteuning college niet tot de overhead. Het BBV schrijft dit wel voor. Deze lasten rekenen wij niet door in onze tarieven van medewerkers en daarmee ook niet in onze producten.

Verder rekenden wij de kosten van leidinggevenden tot het interne uurtarief. Hierin zijn met name alle directe salarislasten opgenomen. Het BBV schrijft voor deze lasten als overhead te beschouwen. Voor de berekening van het uurtarief van medewerkers heeft dit geen gevolgen. Alleen de verhouding tussen salarislasten en overhead wijzigt.

In de voorliggende begroting is de bestendige gedragslijn van Rijssen-Holten gevolgd bij het bepalen van de uurtarieven van medewerkers.

Op grond van BBV-voorschriften ontstaat het volgende overzicht:

	lasten	baten	saldo	in tarieven
Componenten conform BBV-voorschriften:				
Bedrijfsvoering en control	860.100	-	860.100	860.100
Financiën	1.333.400	500-	1.332.900	1.197.900
Personeelszaken	968.700	28.000-	940.700	940.700
ICT en telefoon	2.777.400	-	2.777.400	2.777.400
Bode / huishoudelijke dienst / receptie en archief	1.182.500	3.200-	1.179.300	1.179.300
Huisvesting	1.589.100	74.500-	1.514.600	887.400
Handgereedschap	106.600	1.700-	104.900	104.900
Directe leiding, scholing, vervangingsbudget, literatuur, etc.	2.096.300	184.400-	1.911.900	1.797.000
Bestuursondersteuning college	1.724.600	22.200-	1.702.400	-
Doel- en rechtmatigheidsonderzoeken	12.500	-	12.500	-
	12.651.200	314.500-	12.336.700	9.744.700

Demografische ontwikkeling

Landelijk was er in 2010 veel aandacht voor krimpgemeenten. Zo kende het gemeentefonds voor de periode 2011 - 2015 een krimpmaatstaf om gemeenten in de provincies Groningen, Zeeland en Limburg met een sterke bevolkingsdaling van extra middelen te voorzien om de lasten van bevolkingsdaling te kunnen opvangen en de noodzakelijke herstructurering te kunnen doorvoeren. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft de gemeenten die via de krimpmaatstaf middelen krijgen, daarom gevraagd een dergelijke paragraaf bij hun begroting en jaarstukken op te nemen. BZK heeft daartoe in 2010 een Handreiking opgesteld. Een aanvulling hierop is gemaakt door het Nationaal Netwerk Bevolkingsdaling (NNB).

De handreiking geeft de volgende onderwerpen aan:

- ontwikkeling bevolking (totaal maar vooral ook op aspecten als leeftijdscategorie, aantal huishoudens, samenstelling beroepsbevolking, opleidingsniveau); woningen, leegstand, capaciteit bestemmingsplannen; voorzieningenniveau: wat vinden (groepen van) inwoners belangrijk voor de leefbaarheid binnen de gemeente, hechten zij aan het bestaan van bepaalde voorzieningen. Wat zijn de vooruitzichten voor het draagvlak voor voorzieningen op het gebied van onderwijs, zorg, sport en cultuur (voortbestaan bloeiend verenigingsleven). Wat kunnen burgers, verenigingen zelf doen om die voorzieningen in stand te houden, te beheren.

Hoewel de gemeente Rijssen-Holten geen krimpgemeente is, leek het ons, omdat Twente een krimp-anticipeergebied was, goed een begin te maken met een paragraaf demografische ontwikkeling. Per 1 januari 2015 is de Twentse status als krimp anticipeergebied voorlopig opgeheven. Toch is het goed om de ontwikkelingen in beeld te houden. We starten met een eenvoudige demografie. Al naar gelang de behoefte kan dit verder worden uitgewerkt. In onderstaande zijn de volgende onderwerpen aangegeven:

- Ontwikkeling bevolking (aantallen, leeftijdscategorie, aantal huishoudens, migratie, natuurlijke aanwas, prognoses bevolkings- en huishoudensontwikkeling e.a.)

Ontwikkeling bevolking

Aantallen

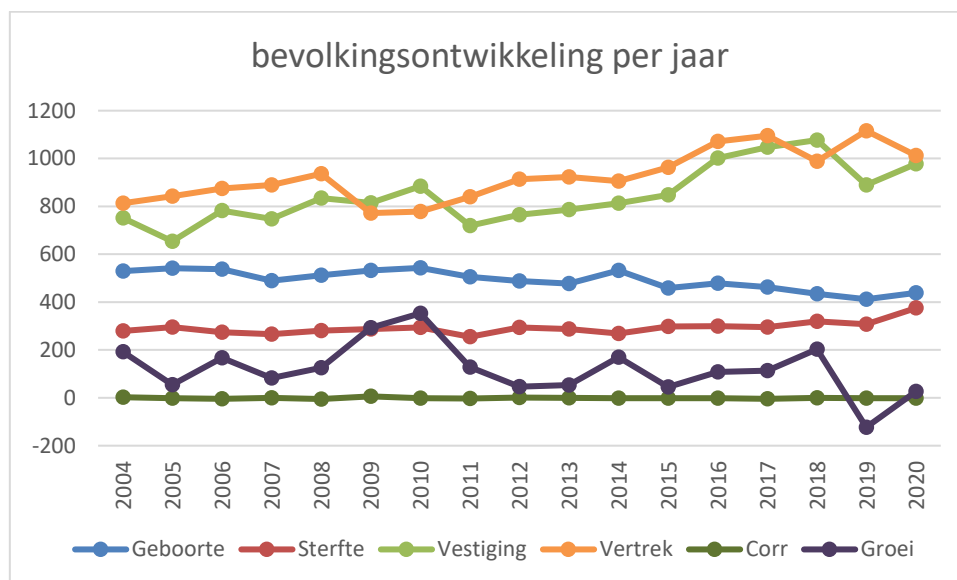
Het aantal inwoners van de gemeente Rijssen-Holten is in de periode 2010-2020 gegroeid met 1093 (3,0%). In de kern Rijssen is de groei 528 (1,9 %) en in de kern Holten 566 (6,5%) inwoners. In Holten is de groei over deze periode redelijk stabiel en trekt de laatste jaren iets aan. Vooral het positieve migratiesaldo speelde hierbij een rol. In 2019 is echter een daling opgetreden, dit als gevolg van het beperkt aantal op geleverde woningen (9 stuks). In Rijssen is de groei de laatste jaren erg beperkt, hierbij speelt het negatieve migratiesaldo een belangrijke rol, maar ook de afname van het aantal geboorten. In 2019 is zelfs krimp opgetreden, vooral als het gevolg van het veel te weinig opleveren van woningen (20 stuks).

Werkelijke bevolkingsgroei						
Datum	Rijssen-Holten		Rijssen		Holten	
1-1-	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis
2010	37.085	98,0	28.292	98,3	8.793	97,0
2011	37.451	99,0	28.556	99,2	8.895	98,1
2012	37.573	99,3	28.605	99,4	8.968	99,0
2013	37.621	99,4	28.638	99,5	8.983	99,1
2014	37.673	99,6	28.684	99,7	8.989	99,2
2015	37.843	100,0	28.768	100,0	9.075	100,0
2016	37.873	100,1	28.813	100,1	9.060	100,0
2017	37.982	100,4	28.846	100,2	9.136	100,8
2018	38.100	100,7	28.842	100,2	9.258	102,2

2019	38.302	101,2	28.875	100,3	9.427	104
2020	38.178	100,9	28.820	100,1	9.359	103,3
2021	38.204	100,9	28.817	100,1	9.387	103,4

%-basis Percentage ten opzichte van het basisjaar 2015. Basisjaar 2015 wordt gebruikt tot 1-1-2025.

Migratie, geboorte, sterfte, geboorteoverschot en groei

Prognoses bevolkingsontwikkeling

De prognoses voor de jaren 2018 tot en met 2037 zijn ontleend aan de bevolkingsprognoses van Companen (juni 2018), die zijn opgesteld in het kader van de actualisering van de Woonvisie 2017 t/m 2021 d.d. januari 2019. In onderstaande tabel zijn vier scenario's aangegeven:

Scenario 1: Positief scenario gebaseerd op een langjarig gemiddeld migratiesaldo van - 80 voor Rijssen (bij voldoende woningbouw) en voor Holten op grond van woningbouwprogramma uit de Woonvisie. Voor Holten geldt hierbij dat de vrijkomende woningen door de "vergrijzing" door bewoners van buiten Holten moeten worden ingevuld. Om geen leegstand te bereiken is op termijn een migratiesaldo van gemiddeld + 70 nodig.

Scenario 2: Neutraal scenario, hierbij wordt rekening gehouden dat het negatieve migratiesaldo dat zich de afgelopen jaren in Rijssen heeft ontwikkeld doorzet (gemiddelde afgelopen 10 jaar - 105) en dat in Holten het noodzakelijke migratiesaldo voor het vullen van de beschikbaar komende woningen niet wordt gehaald (+40 - gemiddelde afgelopen 10 jaar - in plaats van +70). Uiteraard is er nog een negatiever scenario mogelijk, maar daar wordt vooralsnog niet vanuit gegaan.

Scenario 3: Gebaseerd op het in de geactualiseerde Woonvisie opgenomen woningbouwprogramma.

Scenario 4: De huidige woonafspraken met de provincie, die zijn gebaseerd op Primos 2016.

In onderstaande tabel zijn de bevolkingsprognoses op grond van scenario 1, 2, 3 en 4 weergegeven.

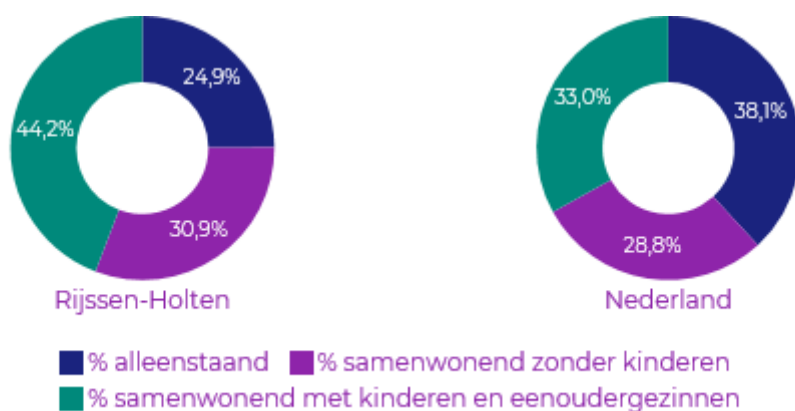
Scenario 1: prognose Companen 2018 - migratiesaldo Rijssen = -80 en Holten= +70						
Datum	Rijssen-Holten		Rijssen		Holten	
1-1-	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis
2018	38.100	100,7	28.840	100,2	9.260	102,2
2023	38.595	102,0	29.150	101,3	9.445	104,2
2028	39.145	103,4	29.490	102,5	9.655	106,5
2033	39.675	104,8	29.815	103,6	9.860	108,8
2038	40.165	106,1	30.100	104,6	10.065	111,1

Scenario 2: prognose Companen 2018 - migratiesaldo Rijssen = - 105 en Holten = + 40						
Datum	Rijssen-Holten		Rijssen		Holten	
1-1-	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis
2018	38.100	100,7	28.840	100,2	9.260	102
2023	38.310	101,2	29.025	100,9	9.285	102,4
2028	38.520	101,8	29.200	101,5	9.320	102,8
2033	38.695	102,3	29.350	102,0	9.345	103,1
2038	38.810	102,6	29.445	102,3	9.365	103,3

Scenario 3: prognose Companen 2018- op grond woningbouwprogramma Woonvisie						
Datum	Rijssen-Holten		Rijssen		Holten	
1-1-	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis
2018	38.100	100,7	28.840	100,2	9.260	102
2023	38.960	103,0	29.205	101,5	9.755	107,6
2028	39.325	103,9	29.300	101,8	10.025	110,6
2033	39.260	103,7	29.100	101,1	10.160	112,1
2038	39.085	103,3	28.925	100,5	10.160	112,1

Scenario 4: prognose Primos 2016						
Datum	Rijssen-Holten		Rijssen		Holten	
1-1-	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis	Inwoners	%-basis
2018	38.100	100,7				
2020	38.550	101,9				
2025	38.750	102,4				
2030	38.440	101,6				
2035	37.885	100,1				

Conclusie is dat de gemeente op grond van de Companen scenario's nog groeit qua aantal inwoners tot 2035 à 2040. Binnen de gemeente ligt het genuanceerder. Voor de kern Rijssen is rond 2030 de kans op krimp aanwezig als er niet meer woningen worden gebouwd dan er nu in het woningbouwprogramma zijn opgenomen. In 2020 zal de woningbouwprognose op grond van de meest recente ontwikkelingen en provinciale afspraken worden aangepast. In de kern Rijssen zijn de afgelopen jaren te weinig woningen gebouwd. De verhoging van de woningbouwproductie is hiervoor nodig, naast inbreiding zal hier uitbreiding nodig zijn. De ontwikkeling van Opbroek Oost is hiervoor noodzakelijk. Eerdere prognoses op grond van bouwen voor eigen behoefte gaven voor Holten krimp aan. De afgelopen jaren (2010-2020) is als gevolg van vooral de extra woningbouwproductie de bevolking in Holten met 566 (6,5%) inwoners gegroeid door vooral een gemiddeld positief migratiesaldo van gemiddeld + 60 (in 2019 gedaald). Voor Holten is het erg belangrijk dat de beschikbaar komende woningen worden ingevuld door mensen van buiten Holten. De eigen behoefte voor Holten is beperkt. In Rijssen is de groei in de afgelopen jaren beperkter geweest. Eerder is al aangegeven dat er te weinig woningen zijn gebouwd. Alles moet in het werk worden gesteld om de woningbouwproductie te verhogen.

Prognose huishoudensontwikkeling

Op basis van de bevolkingsprognoses is een prognose opgesteld van het aantal huishoudens vanuit de veronderstelling dat elk huishouden behoefte heeft aan een woning. Daarbij wordt uitgegaan van een voor Rijssen en Holten gemiddelde omvang van een huishouden van respectievelijk 2,73 en 2,48 (werkelijk 2018). Een omvang die in de loop der jaren afneemt tot respectievelijk 2,60 en 2,45 (prognose 2035). Op basis van de prognoses van Companen¹ leidt dat tot een woningbehoefte in de periode 2018 tot 2028 van maximaal 650 (scenario 1) woningen in Rijssen (in huidige woningbouwprogramma zijn 580 woningen opgenomen) en 350 woningen in Holten (huidig - vast woningbouwprogramma). De Nota Woningbouw en Woonvisie 2017 tot en met 2021 is geactualiseerd. Het hierin opgenomen woningbouwprogramma is opgesteld op grond van de gemaakte woonafspraken met de provincie waarbij Primos 2016 kwantitatief als basis is gehanteerd. Het woningmarktonderzoek 2017 is hiervoor kwalitatief de basis. Hierbij zijn voor de periode 2018 tot 2028 wel woningen naar voren gehaald uit de periode tot 2033. De aantallen woningen opgenomen in de Woonvisie bedragen voor de periode 2018 tot 2028 circa 930 woningen.

¹ Prognoses in het kader actualisatie Woonvisie 2017 t/m 2021 Rijssen-Holten, Companen 2018.

Belangrijkste opgave voor de kern Rijssen is om voldoende bestemmingsplannen in ontwikkeling te krijgen om de geplande aantallen woningen te realiseren.

Prognose opbouw leeftijd bevolking op grond scenario 3 – woningbouwprogramma Woonvisie d.d. maart 2008.

Bevolkingsontwikkeling **Rijssen** in 5-jaarsklasse, variant bouwprogramma, 2018-2038

	2018	2023	2028	2033	2038	2018-2028	2018-2038
0-4 jaar	2.000	1.955	1.990	1.955	1.885	-10	-115
5-9 jaar	2.165	1.995	1.945	1.970	1.935	-220	-230
10-14 jaar	2.195	2.165	1.990	1.940	1.965	-205	-230
15-19 jaar	2.080	2.085	2.040	1.865	1.835	-40	-245
20-24 jaar	1.840	1.960	1.905	1.840	1.710	65	-130
25-29 jaar	1.780	1.815	1.860	1.755	1.735	80	-45
30-34 jaar	1.745	1.740	1.750	1.755	1.675	5	-70
35-39 jaar	1.750	1.700	1.685	1.675	1.685	-65	-65
40-44 jaar	1.695	1.740	1.680	1.655	1.650	-15	-45
45-49 jaar	1.885	1.690	1.730	1.665	1.650	-155	-235
50-54 jaar	1.900	1.865	1.670	1.705	1.645	-230	-255
55-59 jaar	1.680	1.865	1.815	1.630	1.675	135	-5
60-64 jaar	1.505	1.625	1.800	1.745	1.575	295	70
65-69 jaar	1.340	1.435	1.545	1.705	1.660	205	320
70-74 jaar	1.250	1.230	1.315	1.415	1.565	65	315
75-79 jaar	785	1.080	1.065	1.140	1.235	280	450
80-84 jaar	655	620	855	845	920	200	265
85+ jaar	590	650	665	845	930	75	340
Totaal	28.840	29.205	29.300	29.100	28.925	460	85

Bevolkingsontwikkeling **Holten** in 5-jaarsklasse, variant bouwprogramma, 2018-2038

	2018	2023	2028	2033	2038	2018-2028	2018-2038
0-4 jaar	435	465	515	510	485	80	50
5-9 jaar	430	475	500	540	530	70	100
10-14 jaar	525	500	540	550	585	15	60
15-19 jaar	600	530	515	545	545	-85	-55
20-24 jaar	435	620	480	515	505	45	70
25-29 jaar	455	505	590	465	495	135	40
30-34 jaar	405	540	555	590	485	150	80
35-39 jaar	440	465	575	560	590	135	150
40-44 jaar	510	515	530	620	590	20	80
45-49 jaar	735	565	575	585	665	-160	-70
50-54 jaar	720	760	595	605	605	-125	-115
55-59 jaar	710	750	785	620	635	75	-75
60-64 jaar	565	710	740	765	610	175	45
65-69 jaar	565	560	690	710	735	125	170
70-74 jaar	645	535	535	650	670	-110	25
75-79 jaar	475	575	485	485	585	10	110
80-84 jaar	315	390	475	405	410	160	95
85+ jaar	295	300	350	435	430	55	135
Totaal	9.260	9.755	10.025	10.160	10.160	765	900

Beleidsontwikkeling

Demografische effectrapportage (DER). Demografische ontwikkeling, gevolgen, beleidsvorming en maatregelen.

Op grond van dit onderzoek zijn de effecten van de demografische ontwikkelingen op de daarvoor relevante beleidsterreinen zoals wonen, ruimte, economie, zorg, voorzieningen, vastgoed en andere in beeld gebracht. De resultaten hiervan zijn vertaald naar een passend beleidsvormingsinstrument met uit te voeren maatregelen. De DER is in de tweede helft van 2016 politiek behandeld, ter inzage

gelegd en besproken met de betrokken stakeholders. Het college heeft geen besluit genomen over het uitvoeringsprogramma (deze worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid in de diverse programma's). Hierin worden onder andere de volgende maatregelen genoemd om op de consequenties van de demografische ontwikkelingen te anticiperen:

- Strakke regie voeren op het ontwikkelen van bouwlocaties voor de invulling van de lokale woningbouw behoefte. Periodiek migratieonderzoek.
- Uitvoeren pilot "Wijk van de Toekomst" om de consequenties van de demografische ontwikkelingen en in relatie hiermee de ontwikkelingen hiervan op de bestaande woningbouw en woonomgeving in beeld te brengen (hierbij spelen langer thuis wonen, verduurzaming, energietransitie en de bouwkundige kwaliteit en de sociale kwaliteit in de wijk een belangrijke rol). Ook eventuele herontwikkelingen van de wijk of delen hiervan kan hierbij aan de orde komen.
- Herontwikkeling vrijkomende agrarische bedrijven.
- Actualisering nota "Wonen Welzijn en Zorg" in relatie versterking sociale netwerken, op niveau brengen van "woonservicezones".
- Monitoring intramurale zorgbehoefte e.a.
- Faciliteren en stimuleren van particuliere initiatieven voor "zorg wonen".
- Faciliteren en stimuleren dat er voldoende medische voorzieningen aanwezig zijn.
- Stimuleren en faciliteren sport voor ouderen en jongeren.
- Onderwijs: consequenties daling aantal leerlingen monitoren, zorgopleiding realiseren, opleiding MBO/HBO niveau samen met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen om behoud, aantrekken en/of opleiden van jongeren om uitstroom als gevolg van vergrijzing op te vangen.
- Culturaanbod ouderen vergroten.
- Waar nodig seniorproef maken infrastructuur.
- In beeld brengen profilering en ambitie gemeente in relatie strategisch economische visie.
- Centrumfuncties van Rijssen en Holten versterken en te anticiperen op de vergrijzing.

Conclusie

Hoewel demografische ontwikkelingen onmiskenbaar zijn en zich zeer waarschijnlijk zullen voltrekken, gaat de ontwikkeling geleidelijk en voorspelbaar. Het is goed met deze trends in beleid rekening te houden, waar nodig maatregelen te nemen zoals genoemd in het uitvoeringsprogramma van de DER en ontwikkelingen te monitoren, maar de impact is vooralsnog gering. Wat woningbouw betreft ligt de problematiek op dit moment niet bij de krimp maar vooral bij het te weinig bouwen van woningen in de kern Rijssen. We zetten daarom vol in op de voorbereidende planvorming om te voorkomen dat we de komende jaren onvoldoende planologische voorraad hebben zoals dat de afgelopen jaren aan de orde was. De ontwikkeling van Opbroek al volwaardige woonwijk in Rijssen en de transitie van het Enkcoterrein in Holten moeten bijdragen aan het afwenden van de negatieve groeispiraal van 2018-2019.

Statistische gegevens

						p- prognose		d-definitief			
	verdeelmaatstaf	2016	2017	2018	2019		2020		2021		2022
	Sociaal										
1	aantal inwoners	37.875	37.983	38.097	38.300	d	38.177	d	38.202	p	38.250
	waarvan:										
	inwoners jonger dan 18 jaar	-	-	-	9.392		9.194		9.1060		9.000
	inwoners jonger dan 20 jaar	10.530	10.490	10.432	-		-		-		-
	inwoners ouder dan 64 jaar	6.677	6.784	6.912	7.080		7.214		7.323		7.425
	ouderen 75-85 jaar	2.195	2.203	2.228	2.306		2.372		2.413		2.450
2	aantal lage inkomens	3.730	3.765	3.798	3.840	d	3.846	d	3.867	p	3.871
3	aantal bijstandsontvangers	349	391	393	370	d	355	d	361	p	326
	waarvan:										
	WWB < 65 jaar, algemeen	311	350	357	338		327		336		306
	WWB < 65 jaar, bijzonder										
	IOAW/IOAZ	38	41	36	32		28		25		20
4	aantal uitkeringsontvangers	1.975	2.005	2.010	1.999	d	1.971	p	1.969	p	1.927
	waarvan:										
	bijstandsontvangers	349	391	393	370		355		361		326
	WAO/WAZ/Wajong/WIA	1.451	1.448	1.464	1.486		1.476		1.476		1.476
	militairen	12	12	11	10		10		10		10
	WSW	163	154	142	133		130		122		115
5	aantal minderheden	1.240	1.300	1.355	1.365	d	1.360	d	1.360	p	1.375
6	aantal eenouderhuishoudens	641	667	674	716	d	721	d	725	p	726
7	loonkostensubsidie		30	31	41	d	49	p	60	p	50
	Functie										
1	klantenpotentieel lokaal	39.330	39.440	39.530	39.740	d	39.610	d	39.650	d	39.670
2	klantenpotentieel regionaal	34.820	34.870	34.790	34.910	d	34.600	d	34.570	d	34.640
3	aantal leerlingen (voorgezet) speciaal onderwijs	251	239	233	245	d	246	d	269	p	269
	waarvan:										
	Elimschool	106	97	100	106		102		104		104
	praktijkonderwijs Reggesteyn (voorheen De Bekke)	145	142	133	139		144		165		165
4	aantal leerlingen voorgezet onderwijs	4.025	4.128	4.034	3.938	d	3.804	d	3.643	p	3.585
	waarvan:										
	Reggesteyn	1.111	1.213	1.160	1.162		1.133		1.029		1.058
	Fruytier	600	586	583	575		585		596		575
	Pius X	446	479	468	430		391		370		341
	De Waardenborgh	1.868	1.850	1.823	1.771		1.695		1.648		1.611

Programmabegroting 2022

						p- prognose	d-definitief				
	verdeelmaatstaf	2016	2017	2018	2019		2020		2021		2022
	Fysiek										
1	oppervlakte gemeente	9.438	9.438	9.438	9.438	d	9.437	d	9.437	p	9.437
	waarvan land	9.411	9.411	9.411	9.411		9.410		9.410		9.410
	waarvan binnenwater	27	27	27	27		27		27		27
2	oppervlakte bebouwing	300	302	305	308	d	310	d	312	p	314
	waarvan:										
	oppervlakte bebouwing binnen kom	231	231	235	232		234		235		237
	oppervlakte bebouwing buiten kom	69	70	71	76		76		77		77
3	aantal woonruimten	15.153	15.288	15.474	15.647	d	15.665	p	15.774	p	15.772
	waarvan:										
	woningen	14.298	14.387	14.574	14.740		14.760		14.867		14.980
	recreatiewoningen	855	858	862	864		865		867		866
	capaciteit bijzondere woongebouwen										
	uitwonende studenten		43	38	45		40		40		40
4	historische kern/hectares	8	8	8	8	d	8	d	8	d	8
5	aantal bewoonde oorden 1930	1.782	1.782	1.782	1.782	d	1.782	d	1.782	d	1.782
6	aantal bewoonde oord met historische kern	1.782	1.782	1.782	1.782	d	1.782	d	1.782	d	1.782
7	oeverlengte	911	915	917	917	d	936	d	936	p	936
8	aantal kernen	7	7	8	8	d	9	d	9	d	9
9	aantal bedrijfsvestigingen	3.329	3.451	3.540	3.628	d	3.751	d	3.810	d	3.931
10	waarde woningen eigenaar (*1000)	3.095.900	3.214.000	3.382.600	3.586.200	d	3.826.100	p	4.119.700	p	4.507.600
	waarde niet-woningen gebruiker (*1000)	793.400	758.600	748.900	761.100	d	781.900	p	799.700	p	801.700
11	aantal nieuwbouwwoningen (in jaar x gebouwd) *	33									

Centrumfunctie van Rijssen en Holten versterken		2005	2010	2015	2020
Gemiddelde waardering winkelcentra, cijfers uit koopstromenonderzoek (1x per 5 jaar)	Rijssen	7,7	7,8	7,9	NNB
	Holten	7,3	7,2	7,7	NNB

Uitbreiding van middelbaar beroepsonderwijs	2008	2009	2010	2015	2020
Aantal middelbaar beroepsopleidingen gevestigd in Rijssen-Holten (betreft aantal instellingen die MBO-beroepsopleidingen geven)			3	4	5

Voorkoming van verspreiding van asbest bij brand	2008	2009	2010	2015	2020
Aantal gemeentelijke gebouwen waarin asbest is verwerkt	19	18	4	4	4

ONDERTEKENING BEGROTING

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 12 november 2021,

De griffier,

De voorzitter,